

คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

EDUCATION QUALITY OF STUDENTS OF
MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY,
RATCHABURI BUDDHIST COLLEGE

พระมหาธีรยุทธ จิตตทนโต (ธรรมจักร)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

พระมหาธีรยุทธ จิตตทนโต (ธรรมจักร)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Education Quality of Students of
Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
Ratchaburi Buddhist College

Phramahateerayut Ciittadanto (Dharmachak)

A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2017

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์ เรื่อง
“คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี”
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(พระมหาสมปอง วุฑฒิกโร,ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

(พระสมุทรวชิรโสภณ,ดร.)

ประธานกรรมการ

(ผศ.ดร.อุทัย สติมัน)

กรรมการ

(อ.ดร.ปณณธร เขียรชัยพลักษ์)

กรรมการ

(พระครูวาทีวรวัฒน์,ดร.)

กรรมการ

(ผศ.ดร.ธิติวดี หมั่นมี)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

พระครูวาทีวรวัฒน์,ดร.

ประธานกรรมการ

ผศ.ดร.ธิติวดี หมั่นมี

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระมหาธีรยุทธ จิตตทนโต)

ชื่อสารนิพนธ์ : คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
ผู้วิจัย : พระมหาธีรยุทธ จิตตทนโต (ธรรมจักร)
ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
คณะกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์
 : พระครูวาทีวรวัฒน์, ดร., ศศ.บ. (การพัฒนาชุมชน),
 ค.ม. (การบริหารการศึกษา), พธ.ด. (การจัดการเชิงพุทธ)
 : ผศ.ดร.ธิดาวิภา หนัมนี่, พธ.บ. (การสอนสังคม), พธ.ม. (ปรัชญา),
 รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
วันที่สำเร็จการศึกษา : ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี และ (๒) ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยในส่วนของ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลภาคสนามจากพระนิสิตในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี จำนวน ๘๕ รูป วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และในส่วนของ การวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๒ รูป/คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

๑. คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความรู้ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๙

๒. ปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี พบว่า นิสิตบางรูปขาดความรับผิดชอบต่อนหน้าที่, นิสิตบางรูปขาดความมั่นใจในการแสดงออกทางวิชาการ, การศึกษาดูงานนอกสถานที่มีน้อย, ไม่มีองค์กรนิสิตมารับผิดชอบประสานงานเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ, นิสิตบางรูปมีความอ่อนด้อยในเรื่องการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี พบว่า ควรเชิญบุคคลที่เป็นต้นแบบทางคุณธรรมจริยธรรมมาเป็นวิทยากรพิเศษในโอกาสที่เหมาะสม, ควรเน้นการบรรยายที่เสริมสร้างความ

(ข)

รับผิดชอบต่อหน้าที่แก่ผู้เรียน, ควรจัดทำคู่มือการค้นคว้าแหล่งข้อมูลความรู้ให้แก่นิสิต, ควรกระตุ้นให้นิสิตกล้าแสดงออกในเชิงวิชาการให้มากยิ่งขึ้น, ควรเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอกมาเป็นผู้ร่วมสอน, ควรจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เป็นประจำทุกปี, ควรจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม, ควรจัดตั้งองค์กรนิสิต, ควรพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต, และควรจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางแก่นิสิตที่เน้นการพัฒนาทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข

Research Paper Title: Education Quality of Students of
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Ratchaburi
Buddhist College

Researcher : Phramahateerayut Ciittadanto (Dharmachak)

Degree : Master of Arts (Buddhist Management)

Research Paper Supervisory Committee

: Phrakhruwateeworawat, Dr., B.A. (Community Development),
M.A. (Educational Administration), Ph.D. (Buddhist Management)

: Asst.Prof. Dr.Thitiwut Manmee, B.A. (Social Teaching),
M.A. (Philosophy), Ph.D. (Public Administration)

Date of Graduation : March 15, 2018

ABSTRACT

The objectives of research paper were (1) to study education quality of students of Mahachulalongkornrajavidyalaya university, Ratchaburi Buddhist college, and (2) to study the problems, obstacles and suggestion for development of education quality of students of Mahachulalongkornrajavidyalaya university, Ratchaburi Buddhist college. The research methodology was the mixed method research, that the quantitative research used the questionnaire as the tool to collect the data in the field study from 85 students in Mahachulalongkornrajavidyalaya university, Ratchaburi Buddhist college, the statistics were used for the data analysis through frequency, percentage, mean, sigma and the qualitative research had the documentary analysis and interview as the tool to collect the data in the field study from 12 key informants and analyzed the data through the content analysis technique.

The findings of this research were as following :

1. Education quality of students of Mahachulalongkornrajavidyalaya university, Ratchaburi Buddhist college, overall was found in high level with average at mean of 3.97, when considering the aspect found that in high level all aspect, the aspects that has the most value include the Morality and ethics aspect at mean of 4.07, the aspects with the lowest mean include the Knowledge development aspect, and the mathematical analytical thinking, communication skills, and information technology skills aspect at mean of 3.89.

2. The problems and obstacles for development of education quality of students of Mahachulalongkornrajavidyalaya university, Ratchaburi Buddhist college, as following; some students have no responsibility for their duties, some students

lack the confidence in academic expression, studying outside is less, no student organization responsible for coordinating the activities, some students are weak in analysis mathematical analytical thinking. And, the suggestion for development of education quality of students of Mahachulalongkornrajavidyalaya university, Ratchaburi Buddhist college, as following ; should invite people who are ethical and moral model to be the special guest speaker at the right opportunity, should be focus on lectures that reinforce responsibility for learners, should make a research guide for learning resources for learners, should encourage learners to show more academic expression, should invite external luminaries to co-teach, should arrange field trips on an annual basis, should be taught that promotes teamwork, should establish a student organization, should develop the Internet. And, should made preparatory activities for students, focus on mathematical analytical thinking skills.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาของคณะกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์ ได้แก่ พระครูวาทีรวัดน์, ดร. และ ผศ.ดร.ธิดาวิมล ห่มันมี ที่อนุเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือ ในการปรับปรุง แก้ไขสารนิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณ คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์ ประกอบด้วย พระสมุทรวชิโรโสภณ, ดร., ผศ.ดร.อุทัย สติมัน และ อ.ดร.ปณณธร เทียรชัยพุกษ์ ที่เมตตาให้ข้อแนะนำเพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป

ขอขอบคุณ รศ.ดร.สุพล สุยะพรหม รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่กรุณาให้คำแนะนำ ปรับปรุง แก้ไข เพื่อความถูกต้อง และขอขอบคุณ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ผศ.ดร., พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ขยทตโต, ดร., ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ ทั้งโต, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรพล ใจเย็น และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร ที่กรุณาเป็น ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถาม พร้อมแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์และ สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณ พระพรหมเวที เจ้าคณะภาค ๑๕, พระเทพญาณมงคล ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, พระครูภาวนาอินทวงศ์ เจ้าอาวาสวัดหนองบัวหิง และพระสุรวัณ สิทธิพณโก ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดหนองบัวหิง ที่มอบความเมตตาและกำลังใจผู้วิจัยเสมอมา และขอขอบคุณ พระปิฎกโกศล (ปราโมทย์ ปโมทิตโต) รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, พระมหาชินวิชญ์ จารุธมโม ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, นายสมชาย ชูเมือง ผู้อำนวยการ สำนัก งานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, นายจิณณะ พิทักษ์เกษมสุข เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนและวัดผล วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, พระมหาวรรณรัตน์ รตนวณโณ นิสิตชั้นปีที่ ๑ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, พระสมุห์ สุรินทร์ รตนโชโต นิสิตชั้นปีที่ ๒ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, พระมหาสรพลสิทธิ์ นาคเสโน นิสิตชั้นปีที่ ๓ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, พระวิบูลกิจสุนทร ศิษย์เก่าวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, พระครูพิศิษฐ์ประชาณถ ศิษย์เก่าวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, นายวิสาห์ พูลศิริรัตน์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี และนายณัฐสิทธิ์ บุญเนียม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลแพงพวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ที่อนุเคราะห์ข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันจะพึงมีจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมถวายเป็น พุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแก่ พระครูภาวนาอินทวงศ์ เจ้าอาวาสวัด หนองบัวหิง ตลอดจนถึงบิดามารดา ครู อาจารย์ พี่ ๆ น้อง ๆ รวมทั้งคณะญาติและผู้มีอุปการคุณทุก ท่าน ผู้ให้กำลังใจ ผู้ให้กำลังใจสนับสนุน และผู้ถวายข้าวทุกทัพพีตลอดเวลาที่ดำรงเพศสมณะตลอดมา ซึ่งไม่สามารถจะเอ่ยนามได้ทั้งหมด

พระมหาธีรยุทธ จิตตพนโด (ธรรมจักร)

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ค)
กิตติกรรมประกาศ	(จ)
สารบัญ	(ฉ)
สารบัญตาราง	(ช)
สารบัญแผนภาพ	(ณ)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(ญ)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๓
๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา	๗
๒.๒ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา	๒๒
๒.๓ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	๔๙
๒.๔ ข้อมูลพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย	๕๗
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗๓
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๘๕
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๘๖
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๘๖
๓.๒ ประชากร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๘๖
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๘๗
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๙๐
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๙๑

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๙๒
๔.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๙๓
๔.๒ คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี	๙๕
๔.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี	๑๐๑
๔.๔ สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี	๑๐๔
๔.๕ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๑๕
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๑๗
๕.๑ สรุป	๑๑๗
๕.๒ อภิปรายผล	๑๒๑
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๒๔
บรรณานุกรม	๑๒๖
ภาคผนวก	๑๓๔
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๑๓๕
ภาคผนวก ข ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง	๑๔๑
ภาคผนวก ค ค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟ่า	๑๔๗
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๔๙
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๖๓
ภาคผนวก ฉ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๗๐
ประวัติผู้วิจัย	๑๗๒

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ อาจารย์ประจำหลักสูตรของส่วนงานในปัจจุบัน	๖๗
๔.๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๙๔
๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี โดยภาพรวม	๙๕
๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านคุณธรรมจริยธรรม	๙๖
๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านความรู้	๙๗
๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะทางปัญญา	๙๘
๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	๙๙
๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	๑๐๐
๔.๘ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	๑๐๑
๔.๙ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านความรู้	๑๐๑
๔.๑๐ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะทางปัญญา	๑๐๒
๔.๑๑ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	๑๐๒
๔.๑๒ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	๑๐๓

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑	วงจรคุณภาพ (PDCA)
๒.๒	วงล้อเดมมิง (Deming Cycle)
๒.๓	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler)
๒.๔	สิ่งกำหนดหลักสูตร
๒.๕	ตราสัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัย
๒.๖	เข็มสัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัย
๒.๗	กรอบแนวคิดในการวิจัย
๔.๑	แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
	๑๑๕

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

สารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลัก ในการอ้างอิง ซึ่งจะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๑๘/๖๑. หมายความว่า ระบุถึง พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค ฉบับภาษาไทย เล่มที่ ๑๕ ข้อที่ ๒๑๘ หน้าที่ ๖๑ เป็นต้น ทั้งนี้ โดยใช้ระบบคำย่อ ดังต่อไปนี้

พระสุตตันตปิฎก

ส.ส. (ไทย) = สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค (ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษานั้นได้มีมาพร้อมๆ กับมนุษย์ที่ได้อุบัติขึ้นมาในโลก โดยรู้จักการแก้ปัญหา รู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ตลอดทั้งแก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้วยเหตุและผล รู้จักสำนึกและเข้าใจในคุณค่าของสิ่งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมที่ปรากฏให้มนุษย์ได้เรียนรู้ในแง่ต่างๆ^๑ และในปัจจุบัน การศึกษานับวันแต่จะมีบทบาทต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมมากยิ่งขึ้น เนื่องจาก กระบวนการทางการศึกษาสามารถพัฒนาและเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์ให้มีคุณภาพและเกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมอย่างมหาศาล บุคคลที่ได้รับการศึกษาจึงเท่ากับได้รับการพัฒนาเพื่อความเจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้าน^๒ การศึกษาจึงเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม เนื่องจาก การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพและขีดความสามารถเพิ่มขึ้น เพื่อร่วมเป็นพลังสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงแห่งหนึ่งของคณะสงฆ์ไทย^๓ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงสถาปนาขึ้น เพื่อให้เป็นสถาบันการศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณร และคฤหัสถ์ ได้เปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๓๒^๔ ถึงปัจจุบัน โดยมีสุภาษิตว่า “ปัญญา โลกสมิ ปชโชโต ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก”^๕ และมีปรัชญาว่า “จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม” และมีปณิธานว่า “ศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง สำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์” และมีวิสัยทัศน์ว่า “ศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ ที่สร้างคนดีและเก่ง อย่างมีสมรรถภาพ จัดการศึกษาและวิจัยได้อย่างมีคุณภาพ บริการวิชาการได้อย่างมีคุณภาพ บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ”^๖

^๑สมศักดิ์ บุญปู, “พัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ไทย”, **พุทธจักร**, ปีที่ ๖๕ ฉบับที่ ๖ (มิถุนายน ๒๕๔๔): ๕๓.

^๒ศ.ดร.พิชัย ผาทอง อังโน มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต รุ่นที่ ๔๕ ปีการศึกษา ๒๕๔๑**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๒๖๗.

^๓พระครูปริยัติกิตติธำรง (ทองขาว กิตติธโร), “บทบาทพุทธศาสตรบัณฑิตที่สังคมพึงประสงค์”, **พุทธจักร**, ปีที่ ๖๔ ฉบับที่ ๕ (พฤษภาคม ๒๕๔๓): ๓๓.

^๔คณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **๕ ปี พุทธศาสตรมหาบัณฑิต บริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๙.

^๕ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๑๘/๖๑.

^๖คณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **๕ ปี พุทธศาสตรมหาบัณฑิต บริหารการศึกษา**, หน้า ๑๒-๑๓.

ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับความนิยมนับเป็นอย่างมาก มีนิสิตทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์เข้าศึกษาใน ๔ คณะ คือ คณะพุทธศาสตร์ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์ ทางมหาวิทยาลัยจึงได้ขยายส่วนการจัดการศึกษาไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ^๗ ดังกล่าวนี้นี้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้จัดการศึกษาตามภาระงานแห่งพันธกิจทั้ง ๔ ด้าน คือ (๑) ผลิตบัณฑิต ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๙ ประการ ได้แก่ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความใฝ่รู้ใฝ่คิด มีน้ำใจเสียสละเพื่อส่วนรวม มีโลกทัศน์กว้างไกล มีความเป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนให้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม (๒) วิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาองค์ความรู้ในพระไตรปิฎกโดยวิธีสหวิทยาการ แล้วนำองค์ความรู้ที่ค้นพบมาประยุกต์ ใช้แก้ปัญหาศีลธรรมและจริยธรรมของสังคม รวมทั้งพัฒนาคุณภาพงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนา (๓) ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม ตามปณิธานการจัดตั้งมหาวิทยาลัย ด้วยการปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประชาชนสอดคล้องเอื้อต่อการส่งเสริม สนับสนุนกิจการคณะสงฆ์ สร้างความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา สร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่ประชาชน จัดประชุมสัมมนาและฝึกอบรม เพื่อพัฒนาพระสงฆ์และบุคลากรทางพระพุทธศาสนา ให้มีศักยภาพในการธำรงรักษา เผยแผ่หลักธรรมคำสอนและเป็นแกนนำในการพัฒนาจิตใจในวงกว้าง (๔) ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เสริมสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เอื้อต่อการศึกษา เพื่อสร้างจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย สนับสนุนให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีดุลยภาพ^๘

วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี เป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ที่ วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม เลขที่ ๑๐๙ หมู่ ๗ ตำบลแพ่งพวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยมีประวัติความเป็นมาโดยย่อ คือ เมื่อปีการศึกษา ๒๕๔๘ วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร่วมกับคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ได้เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.) ขึ้น ณ วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ต่อมา ที่ประชุมพระสังฆาธิการตามมติมหาเถรสมาคม ระดับเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัดและเลขาธิการ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๔๘ จึงมีมติเห็นชอบ เสนอโครงการจัดตั้งหน่วยวิทยบริการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเปิดสอนการศึกษาระดับอุดมศึกษา ขึ้นตรงต่อคณะสังคมศาสตร์ ดังกล่าวนี้นี้ หน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยได้พิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติตามลำดับ^๙

^๗ คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐๐.

^๘ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๙.

^๙ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, **รายงานการประเมินตนเองระดับคณะ วิทยาเขต และวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๘**, (ราชบุรี: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๕๕๙), หน้า ๑. (อัดสำเนา).

หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ณ วัดหลวงพ้อสถธรรมกายาราม จังหวัดราชบุรี ได้มีการดำเนินการปรับปรุงพัฒนาตามนโยบายมหาวิทยาลัยในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา และนโยบายมหาวิทยาลัย โดยได้ผ่านการตรวจประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งจากมหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ตามลำดับอย่างต่อเนื่อง กระทั่งในปีการศึกษา ๒๕๕๘ จึงได้รับการยกฐานะเป็น “วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี”^{๑๐} และในปัจจุบัน (ปีการศึกษา ๒๕๖๐) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี จัดการศึกษาระดับต่าง ๆ ดังนี้ (๑) หลักสูตรระดับประกาศนียบัตร จำนวน ๒ หลักสูตร คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรการสอนศีลธรรมในโรงเรียน (ป.สศ.) และ (๒) หลักสูตรระดับอุดมศึกษา จำนวน ๓ หลักสูตร คือ หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ (พธ.บ.) หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (พธ.บ.) และหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา (พธ.บ.)

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีหลายประการ อาทิ ปัญหาการเปิดสอนนอกที่ตั้ง ปัญหาคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน ปัญหาการประเมินผลการเรียนรู้ ปัญหาจัดการข้อร้องเรียนของนิสิต เป็นต้น^{๑๑} ดังนั้น จึงเป็นประเด็นน่าสนใจยิ่ง สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตามกรอบมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลเชิงวิชาการในรูปแบบของการวิจัย อันจักเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี อีกทั้ง ยังเป็นสารสนเทศสำหรับการผลิตบัณฑิตให้ตรงตามความต้องการของคณะสงฆ์ และภาคประชาสังคมโดยรวม ได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี เป็นอย่างไร

^{๑๐}ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓ ตอนพิเศษ ๔๘ ง ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙.

^{๑๑}ศูนย์พัฒนาและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, รวมประเด็นปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน, (มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๗), หน้า ๑-๑๐. (อรรถาณ).

๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๑.๓.๒ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{๑๒} ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ๒) ด้านความรู้ ๓) ด้านทักษะทางปัญญา ๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ อายุ พรรษา ระดับชั้น และผลการเรียน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ๒) ด้านความรู้ ๓) ด้านทักษะทางปัญญา ๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ ๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

ประชากร (Population) ได้แก่ พระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๘๕ รูป (ชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๒๑ รูป, ชั้นปีที่ ๒ จำนวน ๑๗ รูป, ชั้นปีที่ ๓ จำนวน ๑๘ รูป และชั้นปีที่ ๔ จำนวน ๒๙ รูป)^{๑๓}

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ บุคลากร จำนวน ๕ รูป/คน นิสิต/ศิษย์เก่า จำนวน ๕ รูป และตัวแทนภาคประชาสังคม จำนวน ๒ คน รวมทั้งสิ้น จำนวน ๑๒ รูป/คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

^{๑๒} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๕๘, (พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๘๔-๘๑.

^{๑๓} สถิติจากฝ่ายทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี.

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณภาพทางการเรียนรู้ของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF) ทั้ง ๕ ด้าน ประกอบด้วย

๑) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม คือ มีวินัยและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ, มีน้ำใจ มีจิตอาสา จิตสาธารณะ เห็นประโยชน์ส่วนรวม และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น, มีความซื่อสัตย์ กตัญญู มีศีลธรรม, เห็นคุณค่าศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม ชาติ ศาสนา

๒) ด้านความรู้ คือ มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี และเนื้อหา, ใช้ความรู้มาอธิบายในรายวิชาวิชาแกนพระพุทธศาสนา, มีความรู้ในศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของชีวิต และสามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้, มีความรอบรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งของไทยและสากล และสามารถเข้าใจความก้าวหน้าของความรู้และงานวิจัยในปัจจุบัน

๓) ด้านทักษะทางปัญญา คือ เป็นผู้ใฝ่รู้ และมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต, สามารถคิดวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบและมีเหตุผล อ้างอิงได้, สามารถประยุกต์ความรู้ และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม, มีความมุ่งมั่น ใฝ่รู้ เพื่อการเรียนรู้ตลอด และสามารถนำความรู้ไปโยงเชื่อมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ และรายวิชาปฏิบัติ ผู้เรียนต้องฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ คือ มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมองค์กร, เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตาม, มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักจัดการอารมณ์ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และตระหนักในคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา ประเพณี วรรณกรรม ทั้งของไทยและของประชาคมโลก

๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อความหมายได้ดี ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน, สามารถวิเคราะห์เชิงตัวเลข ระบุเทคนิคทางสถิติหรือคณิต-ศาสตร์มาใช้ในการวิเคราะห์แปลความหมายได้, สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์และคัดเลือก และสรุปประเด็นและสื่อสารทั้งการ เขียน การพูด รู้จักเลือกและใช้รูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพ

พระนิสิต หมายถึง นิสิตบรรพชิตที่กำลังศึกษาอยู่ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ปีการศึกษา ๒๕๖๐ เท่านั้น

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ทำให้ทราบคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๑.๖.๒ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๑.๖.๓ ผลการวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” นี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา โดยเชื่อมโยงกับการวิจัย นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งสามารถประมวลสรุปแนวคิด ทฤษฎีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา

๒.๒ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

๒.๓ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

๒.๔ ข้อมูลพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า “แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา” จากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายของคุณภาพการศึกษา

เอกสารทางวิชาการที่หลากหลายได้ระบุถึง “ความหมายของคุณภาพการศึกษา” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาประกอบใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณภาพในการผลิตบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในระดับสูงของสถานศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้และพัฒนาประเทศเป็นสำคัญ ตามพันธกิจหลักของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่มีพันธกิจหลัก ๔ ประการ คือ ด้านการเรียนการสอน หรือการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม และด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องมีการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ประการ ได้แก่ ลักษณะผู้บริหาร การบริหารจัดการ ลักษณะบุคลากร ลักษณะทรัพยากร และลักษณะวัฒนธรรมองค์กร เป็นต้น^๑

^๑ พงศ์วัช วิวังสุ อ่างใน ชัยรัตน์ ต.เจริญ, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ภายในของวิทยาลัยเชิงราย”, วารสารวิชาการฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๐): ๔๓๔-๔๓๕.

โดยนัยดังกล่าวข้างต้น คุณภาพ จึงหมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติตรงตามเป้าหมายได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของหลักสูตรและความต้องการของตลาดแรงงาน และหมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพเป็นระบบและแบบแผนที่ดี^๒ คุณภาพ คือ ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้เกี่ยวข้องในที่นี้ ได้แก่ ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน รัฐบาล สถาบันทางสังคม^๓

ด้วยเหตุที่ คุณภาพของคนเป็นปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการพัฒนาประเทศและการศึกษาก็เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงได้กำหนดให้มี ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยที่ครูเป็นปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ครูจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการประกันคุณภาพ สามารถวิเคราะห์ระบบและกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษาได้ สามารถกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาได้ และสามารถดำเนินการให้เกิดคุณภาพการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของครูในระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก พร้อมทั้ง มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง^๔

คุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการวางแผนและการปฏิบัติของหน่วยผลิตที่มุ่งจะผลิตสิ่งที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของผู้ใช้ผลผลิต และเป็นกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษาที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตร และตรงกับความมุ่งหวังของสังคม^๕ การสร้างคุณภาพการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจแก่เจ้าของเงินว่า ทุกคนในหน่วยงานทำงานดี มีประสิทธิภาพ (Efficiency) เพื่อผลผลิตของหน่วยงานจะได้มีคุณภาพมากขึ้น^๖ คุณภาพการศึกษา หมายถึง ความชัดเจนในวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ตลอดจนมีวิธีปฏิบัติการเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ซึ่งเกิดจากการดำเนินการที่เป็นระบบหรือมีการวางแผนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นอย่างเหมาะสมว่าผลิตภัณฑ์กระบวนการ หรือบริการ เป็นไปตามความต้องการที่ระบุไว้^๗

^๒กรมอาชีวศึกษา, คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: กรมอาชีวศึกษา, ๒๕๔๕), หน้า ๑.

^๓วรภัทร์ ภูเจริญ, แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑.

^๔พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, การประกันคุณภาพการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑.

^๕วารินทร์ สิ้นสูงสุด, การประกันคุณภาพการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: สยามมิตรการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑.

^๖อุทุมพร จามรมาน, การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ฟันนี้พับลิชชิง, ๒๕๔๕), หน้า ๒.

^๗วิจิตพาณี เจริญขวัญ, “ประกันคุณภาพการศึกษา”, ใน วารสารรามคำแหง, ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มีนาคม ๒๕๔๕): ๓๓.

คุณภาพการศึกษาเป็นกิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในประเทศไทย จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อแสดงศักยภาพในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามมาตราที่ ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ รวมทั้ง สอดคล้องกับนโยบายและแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดไว้ สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งได้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีระบบและกลไกการประกันคุณภาพที่เหมาะสม^๘

คุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่สถาบันหรือผู้ให้บริการการศึกษาได้ตั้งเป้าหมายและวัดผลจากเป้าหมายเหล่านั้น ซึ่งได้แก่ กระบวนการในการตรวจสอบเนื้อหาวิชาเทคนิคการเรียนการสอน ทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอน และบริการที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอน โดยพิจารณาว่าได้ประสมประสานสิ่งเหล่านี้เข้าด้วยกันกับสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนและทำให้สามารถแน่ใจได้ว่ากระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวเกิดสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาแก่ผู้เรียน^๙

คุณภาพการศึกษาเกิดจากกิจกรรมที่มีการทำเป็นระบบหรือมีการวางแผนไว้ เพื่อการสร้างเชื่อมั่นอย่างเหมาะสมว่าผลิตภัณฑ์ กระบวนการ หรือบริการเป็นไปตามความต้องการที่ระบุไว้ การนำเอาการประกันคุณภาพมาใช้ในการศึกษา จะต้องทำความเข้าใจในเบื้องต้นก่อนว่า กำลังจะประกันคุณภาพของอะไร คุณภาพของบัณฑิตซึ่งถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ของสถาบัน การศึกษา และรับประกันกับใคร คือ ต้องการทราบว่าลูกค้าหรือผู้ที่เรากำลังจะรับประกันผลผลิตของเราเป็นใคร ถ้าผลผลิตคือ บัณฑิต ลูกค้าก็คือผู้ใช้บัณฑิต ถ้าผลผลิตเป็นบริการ ลูกค้าก็คือนิสิต/นักศึกษาที่เข้าเรียนในสถาบันนั้น ๆ เหตุที่ต้องแยกเพราะการออกแบบระบบการประกันคุณภาพจะแตกต่างกันแบบแรกสถาบันการศึกษาเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมการผลิต ส่วนแบบหลังสถาบันการศึกษา คือ ธุรกิจบริการ และเมื่อจำแนกได้แล้วว่าลูกค้าเป็นใคร การออกแบบระบบประกันคุณภาพจะเริ่มด้วยการกำหนดลักษณะสมบัติของผลผลิตให้ลูกค้าทราบว่ากำลังจะซื้อผลผลิตที่มีลักษณะอย่างไร จากนั้น จะทำการออกแบบระบบที่จะจัดการให้สามารถผลิตผลตามที่ระบุไว้กับลูกค้า^{๑๐}

สรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานของการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ และได้รับความพึงพอใจสูงสุดจากผู้รับบริการ โดยมีการบริหารจัดการหรือกระบวนการที่ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ เพื่อดำเนินการให้เกิดการรับประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ย่อมหมายถึง กระบวนการหรือกลไกใด ๆ ที่เมื่อได้ดำเนินการไปแล้วจะทำให้เกิดการดำรงซึ่งคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง อันเป็นการป้องกันผลประโยชน์ของผู้เรียนผู้ปกครอง นายจ้าง ตลอดจนสังคมโดยรวม รวมถึงกระบวนการหรือกลไกใด ๆ ที่ริเริ่มขึ้นภายในสถาบันในอุดมศึกษาเองหรือหน่วยงานภายนอกก็ได้

^๘อุไรพรรณ เจนวาณิชยพันธ์, “ประกันคุณภาพการศึกษา”, ใน วารสาร มฉก. วิชาการสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑๐ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๔๕): ๔๖.

^๙อำพล นาวาศเสถียร, “ประกันคุณภาพการศึกษา-วิจัย”, ใน วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา, ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๓ (มิถุนายน-กันยายน ๒๕๕๒): ๔๗.

^{๑๐}ศิริจันทร์ ทองประเสริฐ, “ประกันคุณภาพการศึกษา”, ใน วิศวกรรมสาร, ปีที่ ๕๓ ฉบับที่ ๓ (มีนาคม ๒๕๕๓): ๗๕.

๒.๑.๒ ความสำคัญของคุณภาพการศึกษา

เอกสารทางวิชาการที่หลากหลายได้ระบุถึง “ความสำคัญของคุณภาพการศึกษา” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาประกอบใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดังนี้

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว คือ คุณภาพของคน ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งโดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทำให้เป็นคนที่มีศักยภาพ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข^{๑๑}

คุณภาพการศึกษาระบบที่สร้างความมั่นใจ ความพึงพอใจต่อสังคม ผู้ปกครอง ลูกค้ำว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้^{๑๒} การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพย่อมทำให้ทรัพยากรมนุษย์มีศักยภาพ มีคุณภาพสังคมที่มีประชากรมีความรู้คู่คุณธรรมย่อมส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ ดังนั้น ต้องอาศัยมาตรฐานที่กำหนดขึ้นอย่างมีทิศทางและเป้าหมายที่พึงประสงค์การประกันคุณภาพการศึกษาจึงมีความสำคัญหลายประการ

๑) ให้สถานศึกษามีแนวทางการปฏิบัติงานและพัฒนาอย่างมีทิศทางที่ชัดเจนรู้ว่าเป้าหมายที่ต้องการให้ผลผลิตมีคุณภาพในระดับสูงสุด และเป็นที่พอใจแก่ลูกค้าหรือผู้รับบริการ

๒) ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ เพราะมีการจัดประกันคุณภาพทั้งปัจจัยตัวป้อน กระบวนการและผลผลิต

๓) ทำให้สถานศึกษามีระบบการบริหารคุณภาพ ได้แก่ การควบคุม การตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพ โดยอาศัยกระบวนการ เช่น การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการพัฒนา

๔) ทำให้สถานศึกษาบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัดทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ ประหยัดคน ประหยัดงบประมาณ ประหยัดเครื่องมืออุปกรณ์ และประหยัดเวลา ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผลผลิตอีกด้วย

๕) ทำให้ชุมชนหรือสาธารณชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาอย่างโปร่งใส และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาของชุมชนได้^{๑๓}

^{๑๑} พุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, การประกันคุณภาพการศึกษา, หน้า ๓-๔.

^{๑๒} ธนศ ขำเกิด, “ประกันคุณภาพการศึกษา”, ใน เทคโนโลยีกฎแฉสู่โลกอุตสาหกรรมใหม่, ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๑๔๐ (สิงหาคม-กันยายน ๒๕๔๑) : ๑๗๔.

^{๑๓} ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, การบริหารงานวิชาการ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๔๗), หน้า ๑๘๖-๑๘๗.

มิติทางคุณภาพเป็นความคิดที่จะชักนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับบริบท ดังนั้น คุณภาพจึงเป็นผลผลิตรวมของสถาบันที่ได้ผลงานผลิต ผู้สำเร็จการศึกษา ผลงานและผลการจัดการศึกษาที่ประกอบด้วยคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้ผลิตนั้น อันจะตอบสนองความต้องการของลูกค้าหรือผู้ที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อสังคมไทยโดยรวมในทางที่ดี^{๑๔}

คุณภาพภายในเป็นระบบการควบคุมและตรวจสอบโดยตัวเอง จะทำให้สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงานที่เป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยในการดำเนินการตามแผนเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้น จะต้องมีการประเมินคุณภาพภายในหรือการประเมินตนเอง เพื่อตรวจสอบและพัฒนาปรับปรุงให้เป็นไปตามเป้าหมายอยู่ตลอดเวลา โดยเหตุผลในการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่

๑) ความเป็นสากล เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ความเป็นสากลมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ในสังคมโลกยุคปัจจุบัน

๒) การสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งของการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง เพราะความก้าวหน้าทางวิชาการจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการพัฒนาองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๓) ต้องการผลิตบัณฑิต หรือบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ทันสมัยมากขึ้น

๔) ช่วยขจัดความขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ สาเหตุของการขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ เพราะบุคลากรเหล่านั้นออกไปอยู่กับเอกชน เพราะมีกำลังเกินมากกว่าภาครัฐคนทำงานรัฐจึงเหลือน้อยลง

๕) เกิดความภาคภูมิใจในสถาบัน สถาบันใดมีคุณภาพ มีมาตรฐานและเกิดความภูมิใจมีความหยิ่งในสถาบัน

๖) การแข่งขันทางการศึกษาสูงขึ้น

๗) ความไม่ทัดเทียมกันของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งทำให้มีบัณฑิตของแต่ละสถาบันมีความแตกต่างกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างในด้านคุณภาพขั้นต่ำ

๘) ประเทศไทยยังไม่เคยมีการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งเป็นเรื่องที่เสี่ยงต่อความหายนะทางการศึกษาในอนาคต แต่ในปัจจุบันก็เริ่มปรากฏขึ้นแล้วในการศึกษาบางสาขา

๙) ความต้องการในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพที่ดี จะเป็นตัวกระตุ้นให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๑๐) สถานศึกษามีจำนวนมากขึ้น ควรให้มีมาตรฐานเดียวกัน

๑๑) มีความหลากหลายของผลผลิต เกิดการแข่งขันในความร่วมมือหรือความร่วมมือในการแข่งขันระหว่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ ทำให้มีการแข่งขันทางวิชาการ

๑๒) ความคุ้มค่าในการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาต้องใช้ทรัพยากรเป็นจำนวนมาก และต้องมีคุณค่าสูงด้วย^{๑๕}

^{๑๔} อมรวิชช์ นาครทรรพ, จัปชีพจรการศึกษาโลก : บทวิเคราะห์กระแสความเคลื่อนไหวทางการศึกษาของนานาชาติในรอบปี ๒๕๔๐-๒๕๔๑, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๓๖.

^{๑๕} สำนักรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา, ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ๒๕๔๖), หน้า ๕๘-๕๙.

สรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการวางแผนและกระบวนการจัดการของผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา ซึ่งมีความสำคัญในฐานะเครื่องรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตรและตรงกับความมุ่งหวังของสังคมเป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจและหลักประกันต่อ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

๒.๑.๓ การประกันคุณภาพการศึกษา

เอกสารทางวิชาการที่หลากหลายได้ระบุถึง “การประกันคุณภาพการศึกษา” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาประกอบใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

การประกันคุณภาพการศึกษา คือ กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติที่จำเป็นต้องดำเนินงานเพื่อประกันว่าคุณภาพของการศึกษาได้รับการรักษาไว้และส่งเสริมเพิ่มพูนรวมถึงกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใด ๆ ที่หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่ได้วางไว้แล้วจะทำให้เกิดความมั่นใจว่าจะได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์^{๑๖}

การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำแนกเป็น ๒ ส่วน คือ การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพการศึกษากายนอก โดยที่ การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถาบันเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถาบันนั้น เพื่อให้มั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาได้ดำเนินการตามภารกิจหลักอย่างมคุณภาพ ส่วนการประกันคุณภาพการศึกษากายนอก หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอก ที่สำนักงานดังกล่าวรับรองเพื่อเป็นการประกันว่า สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการตามภารกิจหลักได้อย่างมีคุณภาพ^{๑๗}

๑. การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง ระบบการประเมินผล และการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษาเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา จะต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงหลักการและกระบวนการดังต่อไปนี้หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามี ๓ ประการ คือ

๑.๑ จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหน้าโดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่ การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

^{๑๖}วันชัย ศิริชนะ, การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๑.

^{๑๗}อุทุมพร จามรมาน, ๙ ขั้นตอนการทำประกันคุณภาพการศึกษาที่ครบวงจร, (กรุงเทพมหานคร: ฟันนี้พับลิชชิง, ๒๕๔๕), หน้า ๒.

๑.๒ การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผนตรวจสอบประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบที่มีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

๑.๓ การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาโดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายวางแผน ติดตามประเมินผลพัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ^{๑๘}

๒. ระบบการประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง ระบบการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา^{๑๙}

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ระบบการประกันคุณภาพการศึกษามีสองระบบ คือ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คือ การติดตามผลการดำเนินงานตรวจสอบระบบการทำงานภายในสถานศึกษา และระบบการประกันคุณภาพภายนอก คือ ระบบการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก

๒.๑.๔ กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

เอกสารทางวิชาการที่หลากหลายได้ระบุถึง “กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาประกอบใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

กระบวนการประกันคุณภาพศึกษาเป็นกระบวนการทางการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามที่สังคมต้องการโดยมีการดำเนินงานประกอบด้วยขั้นตอน ๓ ขั้นตอน คือ การควบคุมภายใน (Internal Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment)^{๒๐}

^{๑๘} พุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, การประกันคุณภาพการศึกษา, หน้า ๕.

^{๑๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔.

^{๒๐} สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา, แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๔.

๑) การควบคุมคุณภาพภายใน (Internal Quality Control) เป็นกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลผลิต เปรียบเทียบกับความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการและพยายามแก้ไขปัญหาที่ตรวจพบ ประกอบด้วย การดำเนินงาน ๒ ขั้นตอน คือ

๑.๑) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา (Educational Standards) เป็นการดำเนินการเพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษาทั้ง ด้านผลผลิต (Output) ด้านปัจจัย (Input) และด้านกระบวนการ (Process) ซึ่งจะใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา

๑.๒) การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ประกอบด้วย การดำเนินงานในเรื่องต่อไปนี้

- การพัฒนาครูเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ
- การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ
- การพัฒนาศึกษานิเทศก์เข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ
- การพัฒนาผู้บริหารการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ
- การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ
- การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน
- การสนับสนุนปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา^{๒๑}

การควบคุมภายใน (Internal Quality Control) เป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบและกลไกการควบคุมภายในขององค์ประกอบต่างๆที่จะมีผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการของการควบคุมคุณภาพที่เหมาะสม พร้อมทั้งมีระบบตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการที่ให้เชื่อถือได้หรือไม่ว่าการศึกษาจะเป็นไปอย่างมีคุณภาพ^{๒๒}

๒) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) หมายถึง กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ (Information) ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย การดำเนินงาน ๓ ขั้นตอน คือ

๒.๑) การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษาประเมินตนเอง (School Self Evaluation) เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา แล้วจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

๒.๒) การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อตรวจสอบและควบคุมคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด แล้วจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

^{๒๑} ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, การบริหารงานวิชาการ, หน้า ๑๘๘.

^{๒๒} สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา, แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา, หน้า ๔.

๒.๓) การกำหนดมาตรฐานการปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาเป็นการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อใช้มาตรการต่าง ๆ ในการปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา^{๒๓}

การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินการของระบบกลไกควบคุมคุณภาพภายในสถานศึกษาได้จัดให้มีขึ้นโดยจะเป็นการตรวจสอบเชิงระบบมุ่งเน้นการพิจารณาว่า สถานศึกษาได้มีระบบการควบคุมคุณภาพหรือไม่ ได้ใช้ระบบที่พัฒนาขึ้นได้เพียงใดและมีขั้นตอนการดำเนินการที่จะทำให้เชื่อถือได้หรือไม่ว่าการจัดการศึกษาจะเป็นไปอย่างมีคุณภาพ^{๒๔}

๓) การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานในการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยมุ่งการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นการดำเนินงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองสำหรับสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินจำได้รับรองมาตรฐานการศึกษาหรือคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานที่ให้การรับรองและให้สถานศึกษาเฝ้าระวังรักษาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ให้การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยการพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมิน พึงยึดหลักการดังนี้

๓.๑) ยึดหลักความพึงพอใจของลูกค้าเป็นเป้าประสงค์ ผู้เรียนหรือผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง และเป็นที่ยอมรับของสังคมในระดับมาตรฐานสากล

๓.๒) ยึดหลักการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องจะต้องอาศัยการร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมและร่วมประเมิน เช่น ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชนหรือบุคคลที่สนใจได้มีส่วนร่วมในกระบวนการประกันคุณภาพ

๓.๓) ยึดหลักมาตรฐาน (Standard-Based Quality) เช่น ISO, ๕ส, QC, TQM, QA หรือ มาตรฐานที่หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ กำหนดขึ้น

๓.๔ ยึดหลักการตรวจสอบและการรายงาน เพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบและมีการรายงานความก้าวหน้า การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐาน

๓.๕ ยึดหลักความไว้วางใจและการยอมรับ เพื่อให้การประเมินตรงกับสภาพที่แท้จริงทุกคนที่เกี่ยวข้องต้องให้ความไว้วางใจต่อผู้ประเมินและยอมรับผลการประเมิน ดังนั้น การประเมินจึงต้องกระทำทั้งการประเมินภายในและการประเมินภายนอก

๓.๖ ยึดหลักการประสานงาน การประกันคุณภาพต้องประสานกับหลายฝ่ายเพื่อร่วมมือกัน เป็นการบริหารทั้งองค์การ โดยเน้นการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจของทุกคนให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงาน และการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกทุกคนในสถานศึกษา

^{๒๓} ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, การบริหารงานวิชาการ, หน้า ๑๘๙.

^{๒๔} สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา, แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา, หน้า ๔.

๓.๗) ยึดหลักการบริหารโดยองค์คณะบุคคลหรือทีม มีการจัดตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพ คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามลักษณะงานซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งภายในลงไปได้ มีการจัดระบบอำนาจหน้าที่ชัดเจน เช่น จัดทำคู่มือคุณภาพ คู่มือขั้นตอนการทำงาน คู่มือการทำงาน และการบันทึก เป็นต้น^{๒๕}

การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) หมายถึง กระบวนการประเมินผลการดำเนินการของสถานศึกษาโดยรวมว่า เมื่อได้มีการใช้ระบบการประกันคุณภาพ หรือระบบควบคุมคุณภาพแล้วได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงคุณภาพมากน้อยเพียงใด^{๒๖}

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) คือ กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานเพื่อการเข้าสู่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา การตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Internal Quality Audit and Intervention) คือ กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ (Information) ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (Quality Accreditation) คือ กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานในการประเมินคุณภาพการศึกษา

๒.๑.๕ วงจรคุณภาพ PDCA

เอกสารทางวิชาการที่หลากหลายได้ระบุถึง “วงจรคุณภาพ PDCA” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาประกอบใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือวงจรเดมมิง (Deming Cycle) ซึ่งเป็นชื่อที่ใช้แทนกันกับการจัดการคุณภาพ เพราะเดมมิง (Deming) เป็นคนผลักดันให้ผู้บริหารญี่ปุ่นยอมรับแนวคิดในการจัดการคุณภาพ และเป็นคนแรกที่มีมองว่าการจัดการคุณภาพเป็นกิจกรรมขององค์กรทั้งหมด ไม่ใช่แค่งานตรวจคุณภาพตามที่กำหนดหรือเป็นงานของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการประกันคุณภาพ และเป็นคนแรกที่ระบุว่าคุณภาพเป็นความรับผิดชอบทางการบริหารของผู้บริหาร^{๒๗}

เดมมิง (Deming) รัฐโอไฮโอ เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๔๓ จบปริญญาตรีฟิสิกส์จากมหาวิทยาลัยไวโอมิง ได้ปริญญาเอกฟิสิกส์คณิตศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเยล เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๑ ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๔๘๒ ทำงานอยู่กระทรวงเกษตรของสหรัฐอเมริกา ต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๘๒-๒๔๘๘ ทำงานอยู่ที่สำนักสำมะโนประชากรอเมริกัน และโรงงานอุตสาหกรรมอาวุธของสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๘๙ จนกระทั่งถึงเสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ เดมมิง (Deming) เป็นศาสตราจารย์ทางสถิติอยู่ที่มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก

ต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๓ เดมมิง (Deming) ได้พบกับชีวฮาร์ต (Schewhart) นักสถิติที่ห้องทดลองของบริษัทเบลล์เทเลโฟน ในนิวยอร์ก ต่อมาได้รับความคิดเรื่องการควบคุมทางสถิติและความแปรปรวนเชิงสุ่มของกระบวนการทำงาน (Random variation of a Work Process) มาจากชีวฮาร์ต

^{๒๕} ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, การบริหารงานวิชาการ, หน้า ๑๙๐-๑๙๑.

^{๒๖} สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา, แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา, หน้า ๔.

^{๒๗} แบงค์ (Bank) อ่างใน เรื่องวิทย เกษสุวรรณ, การจัดการคุณภาพ : จาก TQC ถึง TQM, ISO 9000 และการประกันคุณภาพ, (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๘๙-๙๑.

ต่อมาภายหลัง เดมมิ่ง (Deming) เริ่มบรรยายเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพในการผลิต เดมมิ่ง (Deming) ออกไปบรรยายเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพในโรงงานทั่วสหรัฐอเมริกา แต่ในเวลานั้นผู้บริหารในสหรัฐอเมริกาให้ความสนใจมากนัก

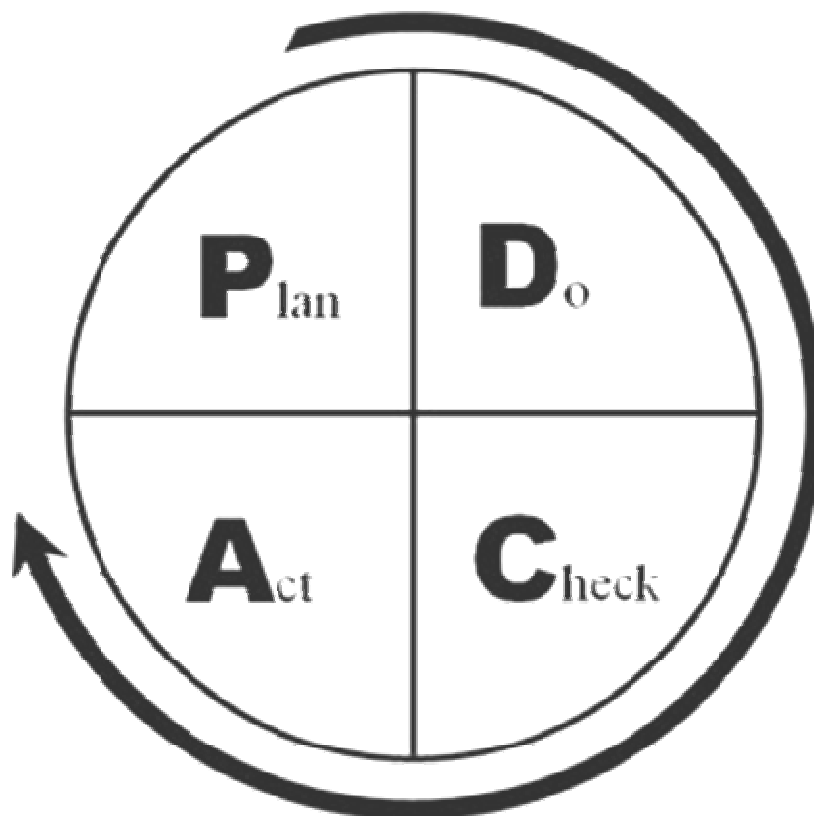
เดมมิ่ง (Deming) เดินทางไปญี่ปุ่นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐ สืบเนื่องมาจากหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ นายพลแม็ก อาร์เธอร์ (Mac Arthur) ผู้บัญชาการกองกำลังทหารสหรัฐอเมริกาที่ยึดครองญี่ปุ่นอยู่ ได้ไล่ผู้บริหารระดับสูงและระดับกลางของบริษัทใหญ่ ๆ ของญี่ปุ่นออก โทษฐานที่คนเหล่านั้นเข้าไปพัวพันกับสงครามเสร็จแล้วก็หนุนคนรุ่นใหม่ขึ้นมาบริหารแทน นายพลแม็ก อาร์เธอร์ ขอความช่วยเหลือทางวิชาการมายังสหรัฐอเมริกา เริ่มจากการขอให้สหรัฐอเมริกาช่วยส่งคนไปทำสำมะโนประชากรที่ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาจึงได้ส่งเดมมิ่ง (Deming) ไป ซึ่งเริ่มประสบความสำเร็จมาบ้างแล้วจากการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Methods) และเทคนิคการควบคุมทางสถิติเพื่อเพิ่มผลผลิตอุตสาหกรรมในสหรัฐอเมริกา เดมมิ่ง (Deming) จึงนำเทคนิคการควบคุมทางสถิติมาเผยแพร่ที่ญี่ปุ่นด้วย

ในเวลา ๓ ปีต่อมา สหภาพนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรญี่ปุ่นได้เข้ามาให้ความสนใจสนับสนุน เดมมิ่ง (Deming) ในการเผยแพร่ความคิดเรื่องคุณภาพและการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต จนกระทั่ง เดมมิ่ง (Deming) มิ่งสามารถตั้งกลุ่มผู้บริหารหลักเพื่อกระจายความคิดออกไปสู่ผู้บริหารอื่น ๆ ใน พ.ศ. ๒๔๙๓ มีผู้บริหารมาเข้าร่วมถึง ๔๐๐ กว่าคน ผู้บริหารที่อยู่ในกลุ่มนี้ล้วนแต่เป็นผู้นำในบริษัทสำคัญ ๆ เช่น โซนี่ นิสสัน มิตซูบิชิและโตโยต้า สาเหตุที่ทำให้เดมมิ่ง (Deming) ประสบความสำเร็จอย่างมาก

ความสำเร็จของเดมมิ่ง (Deming) ก็เนื่องมาจากคนญี่ปุ่นได้สนใจการควบคุมคุณภาพด้วยวิธีการทางสถิติมาก่อน แต่ยังขาดทฤษฎี ทฤษฎีการควบคุมทางสถิติของเดมมิ่ง (Deming) จึงทำให้คนญี่ปุ่นเข้าใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานได้ คนญี่ปุ่นจึงยอมรับแนวทางของเขา นับว่า เดมมิ่ง (Deming) ได้มีส่วนช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ต่อมาในภายหลัง ญี่ปุ่นจึงตั้งรางวัลเดมมิ่ง (Deming Prize or Deming Award) ให้กับบริษัทที่มีผลงานดีเด่นในด้านคุณภาพมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๔ จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ไทโรทส์เอ็นบีซีจึงนำเอาผลงานของเดมมิ่ง (Deming) กลับไปเผยแพร่ในสหรัฐอเมริกา ยกย่องให้เดมมิ่งเป็นบิดาแห่งคลื่นลูกที่สามของการปฏิวัติอุตสาหกรรม (father of the third wave of the industrial revolution) ชื่อเสียงของเดมมิ่ง (Deming) จึงเป็นที่รู้จักกันทั่วสหรัฐอเมริกาและทั่วโลก ในสหรัฐอเมริกามีการตั้งกลุ่มศึกษาและดำเนินตามทฤษฎีของเดมมิ่ง (Deming) เป็นจำนวนมาก นอกเหนือจากนั้น ยังมีกลุ่มทำนองเดียวกัน ในอังกฤษ เนเธอร์แลนด์ และนิวซีแลนด์ หลังจากเดมมิ่ง (Deming) เกษียณอายุก็ได้ไปบรรยายในระดับปริญญาโทและเอกที่มหาวิทยาลัยหลายแห่งและได้รับแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์เกียรติคุณของมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เดมมิ่ง (Deming) จึงได้เขียนหนังสือ บทความ และจัดสัมมนาเรื่องคุณภาพเอาไว้เป็นจำนวนมาก

วัฏจักรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) เป็นระบบการบริหารที่มีคุณภาพเป็นที่รู้จักแพร่หลายระบบหนึ่ง ประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบหรือการประเมิน (Check) การพัฒนาปรับปรุง (Action) โดยการใช้วัฏจักรคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming) ต้องดำเนินการอย่างมีวินัย ให้ครบวงจรหมุนเวียนไปไม่มีหยุด^{๒๘}

^{๒๘} วรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล, TQM LIVING HANDBOOK : An Executive Summary, (กรุงเทพมหานคร: บีทีอาร์เอนด์ทีคิวเอ็มคอนซัลแทนท์, ๒๕๔๐), หน้า ๒๑๒.

แผนภาพที่ ๒.๑ วงจรคุณภาพ (PDCA)^{๒๙}

วงจรคุณภาพ (PDCA : Plan Do Check Act) คือ องค์ประกอบหลักของวงจรการจัดการ โดยคำว่า หมุนให้เร็ว หมุนให้ถูกต้อง ที่อยู่ทางด้านขวาของวงจรการจัดการนั้น คือ การหมุนวงจรอย่างถูกต้องตามขั้นตอน ๑ รอบ จะส่งผลให้เกิดการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาได้ ๑ ระดับ การหมุนให้เร็วจะทำให้เกิดการปรับปรุงอย่างรวดเร็ว P (Plan) คือ จะเริ่มนับจากการแสวงหาจุดที่เป็นปัญหา ระหว่างระดับความแตกต่างจุดที่มุ่งหวังและสภาพที่เป็นจริง เมื่อจับจุดที่เป็นปัญหาได้แล้ว จัดทำแผนมาตรการในการแก้ไข แล้วจึงเข้าสู่ขั้น D หรือ do ต่อไป คือ การปฏิบัติตามแผนมาตรการแก้ไขแผนใหม่ล่าสุด เพราะแผนคือสิ่งที่ปรับปรุงแก้ไขได้อยู่เสมอ ต้องแน่ใจว่าแผนที่ลงมือปฏิบัติ นั้นเป็นแผนที่ใหม่ล่าสุดจริง ๆ C (Check) คือ การเปรียบเทียบระหว่างผลลัพธ์กับค่าเป้าหมายเสมอ และ A (Act) คือ การปฏิบัติหลังการตรวจสอบ

^{๒๙}ปริทรรศน์ พันธบุรุษย์, แผนภูมิสุดยอดกลยุทธ์การจัดการ, (กรุงเทพมหานคร: มณีสร, ๒๕๔๕), หน้า ๕๓.

วงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นกิจกรรมที่จะนำไปสู่การปรับปรุงงานและการควบคุมอย่างเป็นระบบอันประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำแผนไปปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) กล่าวคือ จะเริ่มจากการวางแผน การนำแผนที่วางไว้มาปฏิบัติ การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่อีกครั้งหนึ่งและทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อย ๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและทำให้ระดับผลลัพธ์สูงขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น การกระทำตามวงจรคุณภาพ จึงเท่ากับการสร้างคุณภาพที่น่าเชื่อถือมากขึ้นโดยจุดเริ่มต้นของวงจรคุณภาพอยู่ที่การพยายามตอบคำถามให้ได้ว่า ทำอย่างไรจึงจะดีขึ้น^{๓๐}

ขั้นตอนที่ ๑ การวางแผน (Plan)

ในบรรดาองค์ประกอบทั้ง ๔ ประการของวงจรคุณภาพนั้น ต้องถือว่าการวางแผนเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด การวางแผนจะเป็นเรื่องที่ทำให้กิจกรรมอื่น ๆ ที่ตามมาสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะถ้าแผนการไม่เหมาะสมแล้ว จะมีผลทำให้กิจกรรมอื่นไร้ประสิทธิภาพตามไปด้วย แต่ถ้ามีการเริ่มต้นวางแผนที่ดี จะทำให้มีการแก้ไขน้อย และกิจกรรมจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นตอนที่ ๒ การนำแผนไปปฏิบัติให้เกิดผล (Do)

เพื่อให้มั่นใจว่ามีการนำแผนการไปปฏิบัติอย่างถูกต้องนั้น เราจะต้องสร้างความมั่นใจว่าฝ่ายที่รับผิดชอบในการนำแผนไปปฏิบัติได้รับทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนการนั้น ๆ มีการติดต่อสื่อสารไปยังฝ่ายที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม มีการจัดให้มีการศึกษาและการอบรมที่ต้องการเพื่อการนำแผนการนั้น ๆ มาปฏิบัติ และมีการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในเวลาที่เป็นด้วย

ขั้นตอนที่ ๓ การตรวจสอบ (Check)

การตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์ของการปฏิบัติตามแผน ควรจะต้องมีการประเมินใน ๒ ประการ คือ มีการปฏิบัติตามแผนหรือไม่ หรือตัวแผนการเองมีความเหมาะสมหรือไม่ การที่ไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้เป็นเพราะไม่ปฏิบัติตามแผนการ หรือความไม่เหมาะสมของแผนการ หรือจากทั้งสองประการรวมกัน เราจำเป็นต้องหาว่าสาเหตุมาจากประการไหน ทั้งนี้ เนื่องจากการนำไปปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไขจะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ถ้าความล้มเหลวมาจากแผนการที่จัดทำขึ้นไม่เหมาะสม อาจเป็นผลมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

- ความผิดพลาดในการทำความเข้าใจกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่
- เลือกเทคนิคที่ใช้ผิดเนื่องจากมีข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอและมีความรู้ในขั้นตอนการวางแผนไม่เพียงพอ

- ประเมินผลกระทบจากการปฏิบัติตามแผนผิดพลาด
- ประเมินความสามารถของบุคลากรที่ต้องนำแผนมาใช้ผิดพลาด

ถ้าความล้มเหลวจากการไม่ปฏิบัติตามแผน อาจเป็นผลมาจากสาเหตุต่อไปนี้

- ขาดความตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับปรุง

^{๓๐} บรรจง จันทมาศ, การบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิต, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: ส.ส.ท., ๒๕๔๗), หน้า ๗.

- การติดต่อสื่อสารที่ไม่เหมาะสมและมีความเข้าใจในแผนไม่เพียงพอ
- การให้การศึกษาและการฝึกอบรมไม่เพียงพอ
- ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้นำและการประสานงานระหว่างการปฏิบัติ
- ประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้น้อยเกินไป

ขั้นตอนที่ ๔ ปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไข (Act)

ถ้าความล้มเหลวมาจากการวางแผนที่ไม่เหมาะสม การทบทวนแผนการเท่านั้นไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหา ต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการวางแผนโดยการหาปัจจัยที่ไม่เหมาะสมสาเหตุของการวางแผน และทำการปฏิบัติการแก้ไข ความก้าวหน้าของการปรับปรุงจะเกิดขึ้นได้โดยการกำจัดสาเหตุ และขั้นตอนที่สำคัญ ก็คือ การทบทวนแผนการที่ต้องมีการชี้แจงถึงสาเหตุแห่งความล้มเหลวอย่างถูกต้องและมีการเปลี่ยนแปลงแผนเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ความล้มเหลวเป็นไปได้หลายประการ ดังนี้

- ในกรณีที่ผลลัพธ์ต่ำกว่าเป้าหมายจะต้องมีการทบทวนแผนของมาตรการแก้ไขแล้วดูว่าสิ่งที่ยังคงเป็นปัญหาอยู่นั้นมีสิ่งใดที่ปฏิบัติได้ทันทีให้ลงมือปฏิบัติเลย ส่วนสิ่งที่ปฏิบัติไม่ได้ทันที ให้สะท้อนสู่แผนการแก้ไขปัญหารอบต่อไป

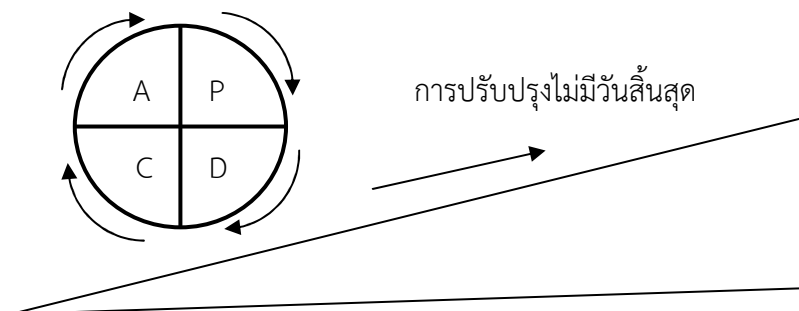
- ในกรณีที่ผลลัพธ์ดีกว่าเป้าหมาย จะต้องมีการทบทวนการกำหนดเป้าหมายว่าต่ำเกินไปหรือไม่ ควรมีการปรับเป้าหมายให้ดีกว่าเดิมหรือไม่ ผลลัพธ์เหนือกว่าความคาดหวังโดยปัจจัยภายนอกอื่น ๆ หรือไม่

- ในกรณีที่ผลลัพธ์ได้ตรงตามเป้าหมายให้ทบทวนว่าได้มีการปฏิบัติตามแผนมาตรการแก้ไขครบถ้วนหรือไม่ ถ้าใช่ แสดงว่าแผนนี้ถูกต้องและควรกำหนดเป็นวิธีการปฏิบัติงานมาตรฐานเพื่อรักษาให้ผลลัพธ์คงอยู่ในระดับที่ต้องการต่อไป

ดังนั้น ควรมีการวางแผนการปรับปรุงคุณภาพเป็นรายปี และมีการทบทวนทุกปีเพื่อให้มั่นใจว่าแผนการดังกล่าวมีความเชื่อถือได้และเหมาะสม การนำวงจรคุณภาพไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องในทุกระดับขององค์กร จะทำให้เราสามารถปรับปรุงและเพิ่มคุณภาพงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน เมื่อปัญหาเดิมหมดไปเราก็สามารถแก้ปัญหาใหม่ ๆ ได้ด้วยวงจรคุณภาพต่อไป^{๓๑}

โดยนัยนี้ การทำตามวงจรคุณภาพต้องทำซ้ำไปเรื่อย ๆ เพื่อสรุปเป็นบทเรียนอยู่ตลอด ยิ่งกว่านั้นต้องเข้าใจด้วยว่าการจัดการคุณภาพไม่ใช่สงครามที่ผู้บริหารจะรบชนะด้วยตัวคนเดียว การจัดการคุณภาพจะประสบความสำเร็จได้ ต้องเป็นการกระทำทั่วทั้งองค์กร เพราะการจัดการคุณภาพเป็นปรัชญาสำหรับองค์กรและคนทุกคนในนั้น

^{๓๑}วิฑูรย์ สิมะโชคดี, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร: เนตรนิมิตการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๔๓-๔๗.

แผนภาพที่ ๒.๒ วงล้อเดมมิง (Deming Cycle)^{๓๒}

จุดหมายที่แท้ของวงจรคุณภาพ (PDCA) ว่าเป็นกิจกรรมพื้นฐานในการบริหารคุณภาพนั้น มิใช่เพียงแค่การปรับแก้ผลลัพธ์ที่เบี่ยงเบนออกไปจากเกณฑ์มาตรฐานให้กลับมาอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการเท่านั้น แต่เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงในแต่ละรอบของ PDCA อย่างต่อเนื่องเป็นระบบและมีการวางแผน PDCA ที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ^{๓๓} การพัฒนาระบบหรือปรับปรุงวิธีการทำงานนั้น ๆ หรือการบริหารด้วยวงล้อ PDCA ทั้ง ๔ ขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ไม่สิ้นสุด เสมือนการหมุน วงล้อแบบการพัฒนา และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง^{๓๔}

สรุปได้ว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือวงจรเดมมิง (Deming Cycle) ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) โดยการวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่และทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อย ๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและระดับผลลัพธ์ที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ

^{๓๒} เดนซ์เลอร์ (Denzler) อ้างใน เรื่องวิทยุ เกษสุวรรณ, การจัดการคุณภาพ: จาก TQC ถึง TQM, ISO 9000 และการประกันคุณภาพ, หน้า ๙๙.

^{๓๓} สมศักดิ์ สันธะเวชญ์, มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒), หน้า ๑๘๘.

^{๓๔} บรรจง จันทมาศ, การบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิต, หน้า ๘.

๒.๒ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า “แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา” จากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

๒.๒.๑ ความหมายของการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

เอกสารทางวิชาการที่หลากหลายได้ระบุถึง “ความหมายของการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาประกอบใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต สามารถพัฒนาศักยภาพและความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ โดยนัยนี้ การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการดำเนินการด้านการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้เกิดผลที่เป้าหมายคือผู้เรียนซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตร วิธี การเรียนการสอน การประเมินผล เป็นต้น^{๓๕} การจัดการเรียนการสอนเป็นการนำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาไปตามเป้าหมายที่หลักสูตรต้องการ เป็นกระบวนการที่มุ่งหมายให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การจัดการเรียนการสอนจะเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยพิจารณาจากหลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียน วิธีการสอน และการประเมินผล ตลอดจนสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น^{๓๖}

การจัดการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นโครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้จัดกระทำในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดผลที่ตั้งเป้าหมายไว้แก่ผู้เรียน^{๓๗} การจัดการเรียนการสอนมีลักษณะเป็นระบบ คือ มีการวางรูปแบบโครงสร้างระดับหลักสูตร (System Level) ระดับวิชา (Course Level) ระดับบทเรียน (Lesson Level) และระดับการนำไปปฏิบัติ (Implementation Level)^{๓๘}

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง แบบแผน ลักษณะ ของการดำเนินการที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของกระบวนการในการจัดให้มีการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ ด้านนักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งผู้เรียนและผู้สอน

^{๓๕} วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, “ลักษณะทางธรรมชาติของผู้เรียนอุดมศึกษา”, ใน การพัฒนาการเรียนการสอน, รวบรวมโดยภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓) : ๑๐.

^{๓๖} ทิศนา ขัมมณี, ศาสตร์การสอน, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๒๖.

^{๓๗} Ellies Arthur K. and Hurs, *Introduction to the Foundations of Education*, (New Jersey: Prentice Hall Inc., 2002) p. 1016.

^{๓๘} กาเย่ และบริกส์ (Gagne and Briggs) อ้างใน ทิศนา ขัมมณี, ศาสตร์การสอน, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๓๐.

๒.๒.๒ ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

เอกสารทางวิชาการที่หลากหลายได้ระบุถึง “ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาประกอบใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

การศึกษาเป็นกระบวนการให้และรับความรู้และประสบการณ์ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ การสร้างจิตสำนึก การเพิ่มพูนทักษะ การทำความเข้าใจให้กระจ่าง การอบรมปลูกฝังค่านิยม การถ่ายทอดศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมของสังคม การพัฒนาความคิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้บุคคลมีความเจริญงอกงามทางปัญญา มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพ สามารถดำรง ชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีค่านิยมที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เป้าหมายของการศึกษาจึงมิใช่เพียงเพื่อประโยชน์ของคนแต่ละคนเท่านั้น แต่ต้องมุ่งไปสู่สังคมในภาพรวม คือ การนำไปสู่สังคมที่เข้มแข็ง มีเอกภาพ อันเนื่องมาจากสมาชิกของสังคมมีคุณภาพและร่วมสร้างประโยชน์ให้กับสังคมที่ตนอยู่อาศัย

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง การดำเนินงานในสถาบันอุดมศึกษาจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาได้รับความรู้ ได้มีการพัฒนาตนและฝึกประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างมีคุณภาพ ดังที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ระบุไว้ชัดเจนว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑) ด้านผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตผู้พึงประสงค์เพื่อเป้าหมายการผลิตที่ชัดเจน ฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ ปลูกฝังพัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยี ด้านภาษาและการสื่อสาร พัฒนาทักษะด้านความคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และปลูกฝังจริยธรรม

๒) ด้านผู้สอน ทำให้การสอนของอาจารย์มีประสิทธิภาพโดยเน้นการประเมินผลเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้อาจารย์ทำวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน

๓) ด้านการเรียนการสอน มีการจัดรูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อประกอบการเรียนมากขึ้น

๔) ด้านหลักสูตร การจัดหลักสูตรที่หลากหลายตามความสนใจของผู้เรียน ซึ่งลักษณะเด่นของหลักสูตรเหล่านี้คือ มีความยืดหยุ่นสูงและมีความทันสมัยเนื่องจากการพัฒนาและปรับปรุงอยู่เสมอ

๕) ด้านผู้บริหาร ตัวผู้บริหารเองได้รับการพัฒนาทักษะด้านการจัดการและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง^{๓๙}

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาที่สมบูรณ์ ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้เหมาะสมกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนนั้นมีความสำคัญอย่างมากที่จะช่วยส่งเสริมผู้เรียนและผู้สอน ตลอดจนการจัดหลักสูตรและการบริหารจัดการ เพื่อให้னிสติดเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในที่สุด และส่งผลต่อคุณภาพของบัณฑิตที่จะออกไปรับใช้สังคมต่อไป

^{๓๙}ทบวงมหาวิทยาลัย, นโยบายแนวทางและวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ส่วนวิจัยและพัฒนาสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐-๑๓.

๒.๒.๓ องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

เอกสารทางวิชาการที่หลากหลายได้ระบุถึง “องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาประกอบใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพนั้นประกอบด้วย ๖ องค์ประกอบ ได้แก่ หลักสูตร อาจารย์ กระบวนการเรียนการสอน นักศึกษา การวัดและประเมินผล และปัจจัยเกื้อหนุน^{๕๐} โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) ด้านหลักสูตร

หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่กำหนดโครงการศึกษาของผู้เรียน เป็นเอกสารที่จัดเป็นรูปเล่มซึ่งระบุรายวิชาที่ผู้เรียนจะต้องเรียนตลอดโปรแกรมการศึกษา หรือโปรแกรมการเรียนที่สถาบันการศึกษาจัดให้เรียนด้วยและยังเป็นหลักสูตรที่สถาบันการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ รวมถึงประสบการณ์ชีวิตทั้งหมดของผู้เรียน หลักสูตรยังรวมหมายถึงแผนการเรียนหรือรายวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดให้เรียน รวมทั้งเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งได้กำหนดไว้ในแผน^{๕๑} นอกจากนี้หลักสูตรยังหมายถึงมวลประสบการณ์หรือกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ด้านการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทั้งภายในและภายนอกสังคม ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีโครงสร้างพื้นฐาน ๔ พื้นฐานหลัก คือ วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา วิธีสอน และการประเมินผล^{๕๒} หลักสูตรจึงมีความหมายเป็น ๓ ประการ คือ ประการที่ ๑ เป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการและการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหมายไว้ ประการที่ ๒ เป็นระบบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า (Input) เช่น อาจารย์ นักศึกษา วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ (Process) ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน ผลผลิต (Output) คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณภาพบัณฑิต เป็นต้น และประการที่ ๓ เป็นแผนการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ^{๕๓}

๑.๑) หลักสูตรเป็นหลักและหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการศึกษาที่แต่ละสถาบันอุดมศึกษาวางไว้ ทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมาย ความสำคัญดังกล่าวพอสรุปได้ ดังนี้

- หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงาน หรือเครื่องชี้แนวทางปฏิบัติงานของครู เพราะกำหนดจุดมุ่งหมาย สาระ การจัดกิจกรรม และการประเมินผลไว้เป็นแนวทาง
- หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาเพื่อควบคุมการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ และยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่งในการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ของการศึกษาของรัฐให้แก่สถานศึกษาได้

^{๕๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙-๑๐.

^{๕๑} ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา, *การพัฒนาหลักสูตร*, (กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๐), หน้า ๑-๔.

^{๕๒} วิชัย วงษ์ใหญ่, *การพัฒนาหลักสูตรอุดมศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร: ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑-๒.

^{๕๓} ทิศนา ขัมมณี, *ศาสตร์การสอน*, หน้า ๕๓-๕๔.

- หลักสูตรเป็นแผนดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษาที่จะอำนวยความสะดวก และควบคุมดูแลติดตามผลให้เป็นไปตามนโยบายในการจัดการศึกษาของรัฐบาลด้วย

- หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของผู้เรียนตาม จุดมุ่งหมายของการศึกษา

- หลักสูตรจะกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติที่เป็นประโยชน์ ต่อสังคม อันเป็นการพัฒนากำลังซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้ผล^{๔๔}

๑.๒) การศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่ใช่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาแต่เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนา กำลังคนชั้นสูง ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง (แพทย์ พยาบาล นักกฎหมาย วิศวกร นักบัญชี ฯลฯ) ควบคู่กันไปกับการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ในลักษณะเช่นนี้ หลักสูตรในระดับอุดมศึกษา จึงมีองค์ประกอบหลักสูตร ดังนี้

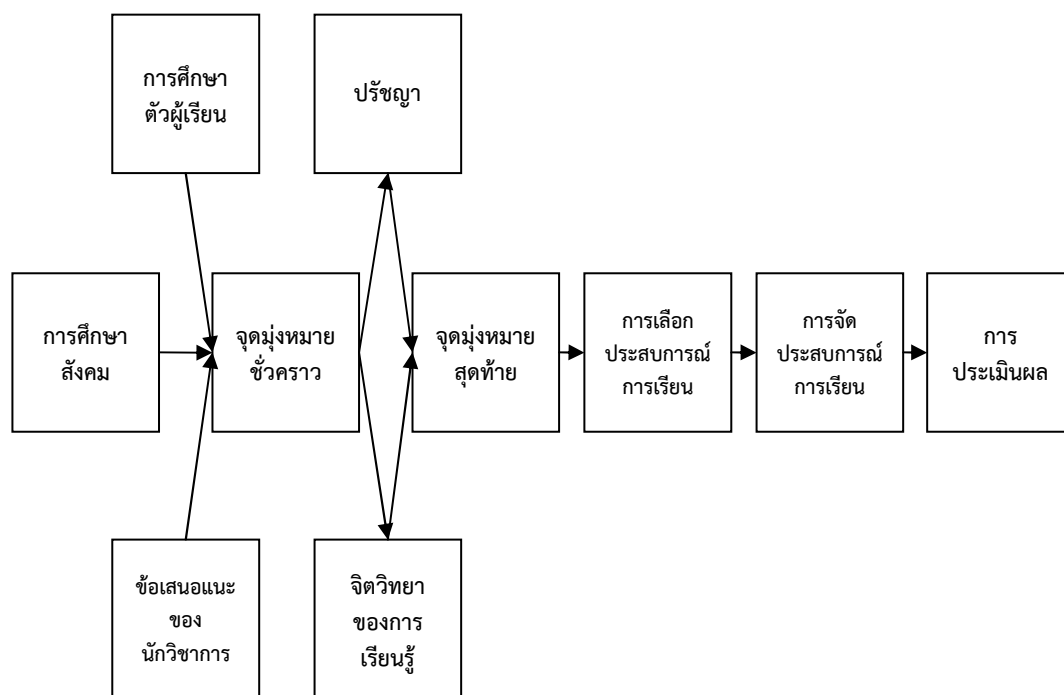
-การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) หมายถึง กระบวนการปรับปรุงและ ทบทวนหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน^{๔๕} หรือการทำหลักสูตรที่มีอยู่ แล้วให้ดีขึ้นหรือการจัดหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีของเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย การพัฒนาหลักสูตรจะ รวมไปถึงการผลิตเอกสารต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนด้วย^{๔๖} การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) จึงเป็นกระบวนการเช่นเดียวกับการสร้างหลักสูตร และมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับการสร้าง หลักสูตร ในสถานการณ์จริงการพัฒนาหลักสูตรกับการสร้างหลักสูตรเป็นกระบวนการดำเนินไปพร้อม ๆ กัน^{๔๗}

^{๔๔}ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๓๘-๓๙.

^{๔๕}วิชัย วงษ์ใหญ่, การพัฒนาหลักสูตรอุดมศึกษา, หน้า ๑.

^{๔๖}Saylor J. G., W. M. Alexsander and Arthur J. Lewis, Curriculum Planning for Better Teaching and Learning, 4th ed, (New York: Holt, Rinehart and Winston 1991), p. 7.

^{๔๗}ชมพันธ์ ภูญชร ณ อยุธยา, การพัฒนาหลักสูตร, หน้า ๒๙.

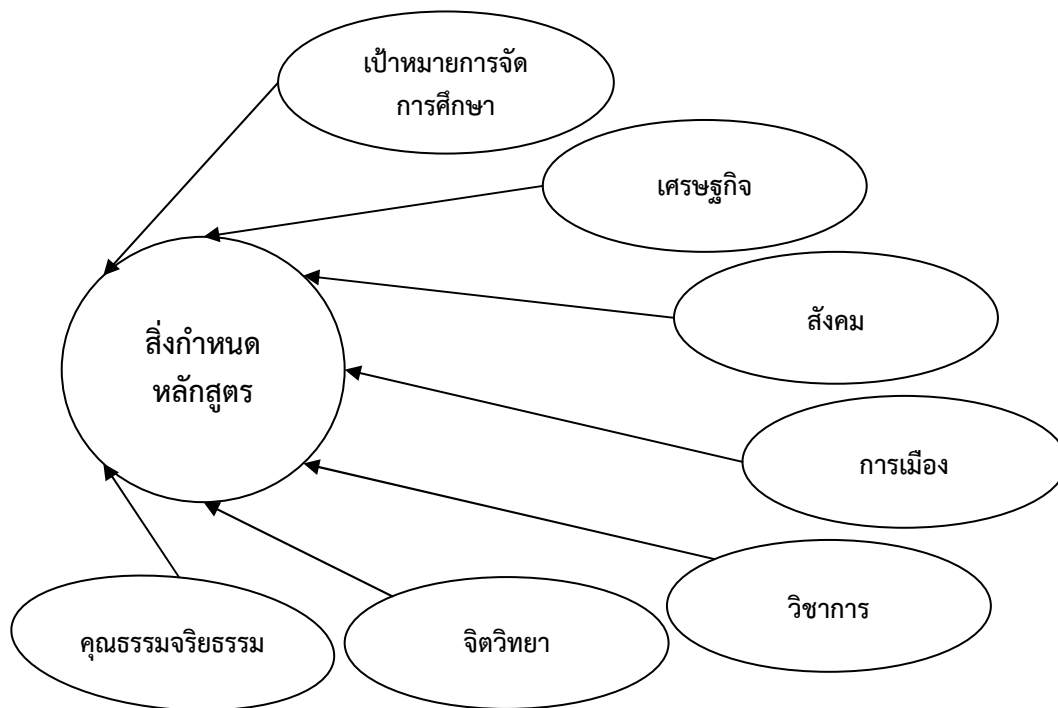

แผนภาพที่ ๒.๓ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler)^{๔๘}

การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์ (Tyler) เสนอขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตร คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษา จุดมุ่งหมายเหล่านี้ควรระบุถึงพฤติกรรมของผู้เรียนและเนื้อหา จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้นั้นจะเป็นเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรที่ไทเลอร์ (Tyler) เสนอนั้น เป็นกระบวนการที่เรียกว่า “วิธีการ - จุดมุ่งหมาย” (Means-End Process) นั่นคือทุกขั้นตอนของการจัดศึกษาเป็นแนวทางหรือวิธีการ (Means) ที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางของการศึกษา หรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้นั่นเอง สำหรับการเลือกจุดมุ่งหมายของการศึกษานั้น ไทเลอร์ (Tyler) ได้เสนอไว้ว่าควรที่จะเลือกมาจากแหล่งต่างๆ จำนวน ๓ แหล่งด้วยกัน คือ จากการศึกษาตัวผู้เรียนเอง จากการศึกษาสถานศึกษา และข้อเสนอแนะของนักวิชาการ เมื่อได้จุดมุ่งหมายทางการศึกษาซึ่งอาจมีจำนวนมากมากเกินไปเกินกว่าที่จะบรรจุในหลักสูตรได้ทั้งหมด นักพัฒนาหลักสูตรจำเป็นจะต้องเลือกจุดมุ่งหมายเฉพาะที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับผู้เรียน โดยใช้หลักปรัชญาและจิตวิทยาเป็นเครื่องช่วยการกลั่นกรองจุดมุ่งหมายเหล่านั้น ต่อจากนั้นจึงถึงขั้นการเลือกประสบการณ์การเรียน การจัดประสบการณ์การเรียนและการประเมินผล

^{๔๘} วัชย์ วงษ์ใหญ่, การพัฒนาหลักสูตรอุดมศึกษา, หน้า ๑๕.

สิ่งกำหนดหลักสูตร คือการเตรียมการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางด้านต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ เป้าหมายและอุดมการณ์ของชาติ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิชาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จิตวิทยา และคุณธรรม จริยธรรม การเริ่มสร้างหลักสูตรอาจจะมีคณะกรรมการชุดหนึ่ง ทำการศึกษาวิจัยเพื่อต้องการทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความต้องการในการจัดการศึกษาทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยทางอ้อม เช่น ต้องการทราบสภาพของสังคมที่ต้องการจัดการศึกษาในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตเพื่อได้บันทึกออกไปบริการและสร้างสรรค์สังคม ในแต่ละส่วนของสังคมที่หลากหลายและแตกต่างกัน ข้อมูลเหล่านี้จะต้องได้มาจากการศึกษาวิจัยมากกว่าประสบการณ์ของคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร เพราะกระแสของสังคมปัจจุบันนี้เปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องและเห็นผลการพัฒนาเชิงคุณลักษณะของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ ในกระบวนการของการใช้หลักสูตร^{๔๙}

แผนภูมิที่ ๒.๔ สิ่งกำหนดหลักสูตร^{๕๐}

^{๔๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕-๒๖.

^{๕๐} ชุมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา, การพัฒนาหลักสูตร, หน้า ๑๕.

สิ่งกำหนดหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นเป้าหมายและอุดมการณ์ของชาติ เศรษฐกิจและสังคม วิชาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จิตวิทยา คุณธรรมและจริยธรรม จะเป็นฐานข้อมูลสำหรับ นักพัฒนาหลักสูตรให้สามารถตัดสินใจการออกแบบหลักสูตรได้อย่างชัดเจน เหมาะกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และในการออกแบบและพัฒนา หลักสูตร เพื่อให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพไว้ ๗ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ ๑ การวิเคราะห์ความต้องการ

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ ๓ การเลือกเนื้อหา

ขั้นตอนที่ ๔ การเลือกสาระ

ขั้นตอนที่ ๕ การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นตอนที่ ๖ การจัดระบบประสบการณ์ในการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ ๗ การตั้งเกณฑ์การประเมินผล^{๕๑}

- การประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของ หลักสูตรที่เกี่ยวกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การประเมินหลักสูตรอาจทำได้หลายรูปแบบ ทั้งในขอบข่ายที่เล็กหรือขอบข่ายที่กว้างซึ่งครอบคลุมการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ จุดมุ่งหมายของการประเมิน หลักสูตรจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเพื่อให้ ทันต่อความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี และสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศ ในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรก็จำเป็นจะต้องมีการประเมินหลักสูตรก่อน เพื่อจะดูว่าหลักสูตรที่ใช้อยู่เหมาะสมหรือไม่เพียงใด มีจุดเด่นจุดด้อยที่ใดมีปัญหาหรือข้อบกพร่อง อย่างไร เพื่อจะได้ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนั้นให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงไปทั้งของประเทศและของโลก

การประเมินหลักสูตรมีความหมายที่ครอบคลุมขอบข่ายหลายประการ เราอาจประเมิน หลักสูตรโดยการประเมินจุดมุ่งหมายและขอบข่ายของหลักสูตร คุณสมบัติของบุคลากรที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับหลักสูตร ความสามารถของนักศึกษา ความสำคัญของรายวิชาต่าง ๆ ผลสัมฤทธิ์ของการนำ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรไปใช้และวัสดุสื่อการเรียนต่าง ๆ การประเมินหลักสูตรจะตอบคำถามสอง ประการคือ หลักสูตร รายวิชา และกิจกรรมการเรียนที่ได้พัฒนาและจัดทำขึ้นนั้นได้ผลตามที่ปรารถนา หรือไม่ และจะปรับปรุงหลักสูตรนั้นให้ดีที่สุดอย่างไร การประเมินหลักสูตรจึงเป็นการเก็บรวบรวม ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพื่อใช้เป็นข้อมูลใน การปรับปรุงให้ดีที่สุด

การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ เชื่อถือได้และเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตร โดยจุดเน้นสำคัญ ของการประเมินหลักสูตรอยู่ที่การเพิ่มประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ของ การใช้หลักสูตรในการจัดเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน^{๕๒}

^{๕๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๐.

^{๕๒} พิชิต ฤทธิ์เจริญ, “การประเมินหลักสูตร : แนวคิด กระบวนการและการใช้ผลการประเมิน”, ใน วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ., ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๘): ๑๖.

- การบริหารหลักสูตร (Curriculum Administration) ประกอบด้วย กระบวนการบริหารงานการใช้หลักสูตร ๔ ขั้นตอน คือ การเตรียมหลักสูตร การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร การประเมินผลหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตร^{๕๓} การบริหารจัดการหลักสูตร เป็นการบริหารงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุมหลายมิติ เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย และต้องอาศัยองค์ประกอบปัจจัยเกื้อหนุนต่าง ๆ มากมาย เปรียบเสมือนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด^{๕๔}

บทบาทสำคัญประการหนึ่งของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาต้องสร้างหลักสูตรของตนเองที่เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารและครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้พัฒนาหลักสูตร ซึ่งหมายถึงการสร้าง การใช้ และปรับปรุงหลักสูตร นอกเหนือจากหน้าที่ในการสอน เมื่อสถานศึกษาสร้างหลักสูตรแล้ว ในขั้นต่อไปเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งต้องมีกระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำเป็นต้องสร้างความตระหนักให้แก่บุคคล ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นความสำคัญ ความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานของสถานศึกษา และจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งอาจประกอบด้วย คณะกรรมการ ตามระเบียบคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา และคณะกรรมการอื่น ๆ ตามความจำเป็น พร้อมทั้งจัดทำระบบสารสนเทศของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้กับผู้ปกครอง หน่วยงาน องค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบและขอความร่วมมือ^{๕๕}

อย่างไรก็ตาม หากจำเป็นต้องมีการนำเอาหลักสูตรใหม่เข้าแทนที่หลักสูตรเดิมนั้น การดำเนินงานจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ก็ต่อเมื่อได้มีการเตรียมการที่จำเป็นอย่างอื่นควบคู่กันไปด้วย สิ่งจำเป็นอย่างที่เตรียมได้แก่ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การเตรียมบุคลากร การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การเตรียมอาคารสถานที่ การเตรียมระบบการบริหารของสถานศึกษา การเตรียมงบประมาณ ค่าใช้จ่ายการเตรียมปรับปรุงหลักสูตร การฝึกหัดครูและการเตรียมชุมชนและสังคม ทั้งหมดทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย^{๕๖}

^{๕๓}วิชัย วงษ์ใหญ่, การพัฒนาหลักสูตรอุดมศึกษา, หน้า ๔๖.

^{๕๔}กลุ่มพัฒนาหลักสูตร สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑), หน้า ความนำ.

^{๕๕}กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, การติดตามและประเมินผลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่อง, (กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ, ๒๕๔๕), หน้า ๗.

^{๕๖}อึ้ง บัตรี, ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร: ธนธการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๓๐๕.

๒) ด้านอาจารย์

สถาบันอุดมศึกษาควรมีระบบการสรรหา พัฒนา และธำรงรักษาไว้ซึ่งอาจารย์ที่มีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ คุณธรรมและจริยธรรม มีการกำหนดภารกิจของอาจารย์และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งได้กำหนดให้มีระบบการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ารับตำแหน่งอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษา โดยมีข้อปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนและทบวงมหาวิทยาลัยของแต่ละสถาบัน ซึ่งบุคคลที่สามารถดำรงตำแหน่งอาจารย์ในการสอนหลักสูตรระดับต่าง ๆ จะต้องเป็นบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติดังปรากฏในประกาศทบวงมหาวิทยาลัยเรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๔๒ และหลักสูตรบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๒ และต้องมีคุณสมบัติตรงตามที่ระบุในประกาศรับสมัครคัดเลือกของมหาวิทยาลัย

การเข้าเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาใหม่ ๆ ควรได้รับการปฐมนิเทศได้รับการชี้แนะ และได้รับการให้คำปรึกษาอยู่เสมอ เพื่อให้อาจารย์ใหม่ได้เรียนรู้ คำนึงและปรับตัวกับชีวิตใหม่ในฐานะอาจารย์ได้อย่างดี ในการช่วยเหลืออาจารย์ใหม่ทางด้านการเรียนการสอน ได้แก่

- จัดทำเป็นแบบสอบถาม ถามปัญหาในการเรียนการสอน และความต้องการด้านการเรียนการสอน
- จัดปฐมนิเทศการสอนเป็นครั้งแรกที่เข้าทำงาน
- จัดประชุมสัมมนาให้อาจารย์แสดงความเห็น แล้วรวบรวมความเห็นและปัญหาต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน
- พุดคุย สนทนา และสังเกตหรือบันทึกไว้เพื่อสรุปรวมแล้วทำการดำเนินงานตามความต้องการในภายหลัง
- จัดอาจารย์รุ่นพี่หรือผู้ใหญ่เป็นที่ปรึกษาในการสอน
- จัดหาทุนสำหรับอาจารย์ใหม่เพื่อได้มีโอกาสพัฒนาการสอนร่วมกับอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนมานาน
- ส่งเข้าประชุม อบรม สัมมนาเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอน^{๕๗}

การสรรหาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาความต้องการของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนและสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาของแต่ละสถาบัน

^{๕๗} ทบวงมหาวิทยาลัย, ระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนระดับอุดมศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๒๓-๒๔.

ภารกิจของอาจารย์ หมายถึงบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่มีต่อสถาบันและสังคมภายนอกสถาบัน ซึ่งคณาจารย์จะถือเป็นภารกิจที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ อาจารย์สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจที่จะต้องปฏิบัติ คือ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการ การบริหารภายใน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม^{๕๔} ดังนี้

- ภารกิจด้านการสอน อาจารย์มีหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องสอน ควบคุมห้องปฏิบัติการโดยการสังเคราะห์และผสมผสานบูรณาการความรู้ (Synthesizing and Integrating Knowledge) กล่าวคือ ประมวลความรู้ที่มีอยู่แล้วและกระจายอยู่ให้เป็นหมวดหมู่เป็นระบบ และมีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อการถ่ายทอดต่อไป โดยผ่านกระบวนการสอนหรือวิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ซึ่งอาจเป็นการสอนโดยการบรรยาย สอนข้างเคียง อภิปรายกลุ่มย่อย ภารกิจด้านการสอนนี้ควรมีชั่วโมงสอนซึ่งรวมถึงการสอนในห้องปฏิบัติการไม่น้อยกว่า ๘-๑๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา และอาจารย์ควรมีเวลาศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง ๓-๕ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เพราะการสอนเป็นการใช้ความรู้ ซึ่งมีความสลับซับซ้อนเป็นฐานในการปฏิบัติงาน ความแตกต่างจะเห็นได้อย่างชัดเจนที่ผลลัพธ์ (Outcome) หรือผลผลิต (Output) ภายหลังจากที่สิ้นสุดการปฏิบัติงานแล้ว ในการเตรียมการสอน อาจารย์ผู้รับผิดชอบในการสอนจะต้องเตรียมหัวข้อที่ต้องสอนเตรียมเนื้อหาของแต่ละหัวข้อ เตรียมความลึกซึ้งของเนื้อหาให้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ทราบ เตรียมอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน สื่อต่างๆสำหรับการสอน ข้อมูลที่ต้องการจะให้นิสิต ข้อมูลเกี่ยวกับหลักและวิธีการประเมินผล ตารางเวลาที่จะให้นิสิตเข้าพบเพื่อให้คำปรึกษาหารือและเตรียมการ แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการเรียนการสอนด้วย

- ภารกิจด้านการวิจัยเป็นภารกิจด้านการสร้างองค์ความรู้ใหม่ การวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยได้มีการสนับสนุนให้อาจารย์มีโอกาสดำเนินการวิจัยด้วยเงินงบประมาณแผ่นดิน เงินรายได้มหาวิทยาลัยและทุนอุดหนุนจากแหล่งอื่น โดยการวิจัยนั้นมีทั้งงานวิจัยเพื่อการพัฒนา งานวิจัยเพื่อการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเฉพาะเรื่อง

- ภารกิจด้านการบริการวิชาการ หมายถึง การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของนิสิตเป็นที่ปรึกษาองค์การหรือสโมสรนิสิต อาจารย์แนะนนวนิสิต ประธานกรรมการ กรรมการหรืออนุกรรมการ ในการจัดประชุม ฝึกอบรม สัมมนาทางวิชาการหรือการจัดนิทรรศการ กรรมการอ่านผลงานขอตำแหน่งทางวิชาการ กรรมการสภานุกรม กรรมการบัญญัติศัพท์ กรรมการพิจารณาให้ทุน กรรมการตัดสินให้รางวัล กรรมการค่ายวิทยาศาสตร์ กรรมการการฝึกภาคสนามของนิสิตในบางคณะหรือบางวิชา วิทยากรเพื่อออกรายการวิทยุโทรทัศน์ และงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย การบริการวิชาการส่วนนี้รวมถึงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของตัวอาจารย์เอง ซึ่งอาจจัดดำเนินการได้ในรูปแบบของการเขียนบทความเผยแพร่หรือการจัดทำแผ่นปลิวคำสอนทุกสัปดาห์

^{๕๔}มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, คู่มือประกันคุณภาพ, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๕), หน้า ๓๑.

- การกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ถือเป็นการรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ไทย หากขาดการดูแลเอาใจใส่บำรุงรักษาแล้ว ศิลปวัฒนธรรมของชาติจักสูญหายไป ในที่สุดดังนั้นมี มหาวิทยาลัยในฐานะเป็นสถาบันการศึกษาที่มีภารกิจในด้านการให้ความรู้ทางวิชาการแล้วยังต้องมีการกิจด้านการเป็นผู้นำทางสังคมในด้านต่าง ๆ รวมถึงการธำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดั่งามของชาติ ด้วย โดยการทำนุบำรุงรักษานั้นจะจัดในรูปของกิจกรรมกับประชาชนโดยตรงก็ได้หรือจัดกิจกรรมผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ก็ได้ บางกิจกรรมอาจารย์จะต้องเข้าไปร่วมโดยตรงได้แก่ การเป็นกรรมการ/อนุกรรมการพิจารณาศิลปวัตถุ การบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านศิลปวัฒนธรรม การศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่องศิลปวัฒนธรรม การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม งานศิลปะในรูปสิ่งพิมพ์ การจัดการแสดงการเล่นต่าง ๆ ต่อชุมชนเป็นประจำหรือตามฤดูกาล รวมไปถึงการบริการวิชาการด้านศิลปะและวัฒนธรรมโดยผ่านสื่อมวลชน การจัดบรรยาย อภิปราย สัมมนาและประชุมทางวิชาการ การทำนุบำรุงและการดำรงรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของชาติ ก่อให้เกิดความมีน้ำใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและเป็นการรวมเผ่าพันธุ์รวมชาติให้มีความเป็นตัวของตัวเองในชาติ ตลอดจนการสอดแทรกศิลปวัฒนธรรมไทยเข้าไปในการสอนแต่ละครั้งด้วย เช่น การใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ไทย^{๕๙}

การกำหนดภารกิจของอาจารย์คือ การกิจด้านการสอนที่ถือว่าเป็นงานหลักของอาจารย์ที่จะต้องรับผิดชอบเตรียมพร้อมเสมอ การกิจด้านการวิจัยถือว่าเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การกิจด้านบริการวิชาการถือว่าเป็นการให้บริการชุมชน และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการแก่สาธารณะชน การกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมซึ่งถือว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาควรมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนและรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ไทย

สำหรับ การประเมินผลการปฏิบัติงานของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาได้กำหนดแนวปฏิบัติในการประเมินผลการปฏิบัติงานของอาจารย์เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและการตรวจสอบคุณภาพ มีดังนี้

- ควรจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างน้อยปีการศึกษาละ ๒ ครั้ง
- ในการประเมินผลการปฏิบัติงานควรให้ความสำคัญกับการจัดทำข้อตกลงในการปฏิบัติงาน โดยคณาจารย์พิจารณาจัดทำข้อตกลงในการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้าให้เหมาะสมกับสายงานทางวิชาการของหน่วยงานนั้น ๆ โดยมีการกำหนด คือ กำหนดสัดส่วนเกณฑ์ภาระงานของอาจารย์ตามแนวทางการดำเนินงานเรื่องมาตรฐานภาระงานของอาจารย์ กำหนดปริมาณผลผลิตหรือกิจกรรมและระบุผลลัพธ์ของงานไว้อย่างชัดเจน และกำหนดวิธีการประเมินเชิงคุณภาพ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือหน่วยงานภายนอกมีส่วนร่วม

- กำหนดวิธีการนำข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิต คณาจารย์และบุคลากรภายในหน่วยงานมาเป็นส่วนประกอบในการพิจารณา^{๖๐}

^{๕๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๒.

^{๖๐} คณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา, คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา : มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา, ๒๕๔๓), หน้า ๓๙.

การประเมินผลการปฏิบัติงานของอาจารย์ทางวิชาการโดยภาพรวมในด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับภารกิจหลักของทบวงมหาวิทยาลัยเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการดำเนินงานและเพื่อกำกับดูแลและควบคุมคุณภาพในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- การประเมินผลงานของอาจารย์ด้านการเรียนการสอนได้แก่ การมีแผน การสอนในแต่ละวิชา วิธีการสอน วิธีการวัดผลการเรียนโดยการแจ้งให้นักศึกษาทราบ

- การประเมินผลงานของอาจารย์ทางด้านการวิจัย โดยกำหนดแนวทางการประเมินด้านการวิจัยโดยรวมคือ การประเมินคุณภาพแหล่งตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย การประเมินคุณภาพงานวิจัยโดยละเอียด การประเมินงานวิจัยที่ได้รับรางวัล การประเมินจากแหล่งเงินทุนวิจัย

- การประเมินผลการปฏิบัติงานของอาจารย์ทางด้านการบริการวิชาการ โดย กำหนดแนวทางดังนี้คือ องค์กรความรู้ที่จะให้การเผยแพร่ ผู้ให้บริการจะต้องมีความรู้ งานที่ให้บริการมีผู้มารับการบริการมากขึ้น

- การประเมินผลการปฏิบัติงานของอาจารย์ทางด้านการทำนุบำรุงศิลป- วัฒนธรรม การดำเนินการประเมินเพื่อประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคมส่วนรวม และแก่ผู้รับบริการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

มีปัจจัยหนึ่งที่บ่งชี้ถึงคุณภาพของการศึกษา คือ อาจารย์และคุณภาพของบัณฑิตขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ ครูเป็นปัจจัยตัวแปรที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และคุณภาพของคน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าอาจารย์เป็นบุคลากรที่สำคัญของระบบการศึกษา ซึ่งควรได้รับการพัฒนา ในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง^{๖๑}

การพัฒนาอาจารย์เป็นแนวทางการพัฒนาการสอนระหว่างปฏิบัติการมุ่งสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ทักษะและการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนั้น อาจารย์ควรมีความตระหนักในเรื่องของจรรยาบรรณ คุณธรรม ตลอดจนประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นอีกด้วย เพราะสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สถานภาพและคุณภาพอาจารย์อยู่ในฐานะตกต่ำและไม่พัฒนาเท่าที่ควร ดังผลงานวิจัยส่วนใหญ่ที่ชี้ให้เห็นว่าคุณภาพอาจารย์ในด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะและความสามารถในการด้านต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอที่จะเอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพดังที่คาดหวัง การพัฒนาอาจารย์ที่มีเป้าหมายในการปรับปรุงการเรียนการสอนจะต้องทำให้เป็นกระบวนการครอบคลุมในเรื่องเป้าหมายและเนื้อหากระบวนการฝึกอบรมและสภาพบริบท ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน การพัฒนาอาจารย์จึงต้องให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงและพัฒนาในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ให้ครอบคลุมเพื่อให้การพัฒนาได้ผลสมบูรณ์ที่สุด^{๖๒}

^{๖๑}วิชย ตันศิริ, โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคตแนวคิดและบทวิเคราะห์, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๓๙), หน้า ๖๑.

^{๖๒}Sparks George M. and Joanne Simmons M., “Synthesis of Research of Staff Development for Effective Teaching”, **Educational Leadership**, 41(2) (November 1983): 65-72.

การพัฒนาคณาจารย์ควรเป็นนโยบายของสถาบัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นและสร้างความตื่นตัวให้กับคณาจารย์ในอันที่จะพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ทั้งด้านความรู้และความก้าวหน้าในศาสตร์ของตน ตลอดจนทักษะในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกิจในฐานะอาจารย์ที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นการเสริมสร้างศักยภาพของคณาจารย์ เพื่อปฏิบัติการกิจในการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่ดี ตระหนักในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ รู้จักทำงานร่วมกัน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตลอดจนมีการตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การพัฒนาอาจารย์จึงต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่เป็นระบบ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความประสงค์และความสนใจของคณาจารย์แต่ละคน ในอันที่จะมีความก้าวหน้าในการทำงานและอาชีพ รวมทั้งความประสงค์ของสถาบันที่จะส่งเสริมงานวิชาการ ทั้งนี้โดยจัดกิจกรรมให้ความประสงค์ของทั้งสองฝ่ายสอดคล้องกัน และบังเกิดผลอันเป็นที่พึงใจด้วยกัน

จากสภาพการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีผลให้บทบาทของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงจากการที่เคยสอนอย่างเดียวเป็นมีภาระใหม่ ๆ เกิดขึ้น ได้แก่

- การเปลี่ยนบทบาทมาเน้นที่สร้างองค์ความรู้
- การพัฒนาการสอนโดยเน้นกระบวนการสอนเชิงสร้างสรรค์
- การเน้นความรับผิดชอบต่อสังคม
- การดูแลศิลปวัฒนธรรมของชาติ
- การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
- การดูแลคุณภาพและมาตรฐาน^{๖๓}

การพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างความตื่นตัวให้กับอาจารย์ในการที่จะพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอทั้งด้านความรู้และความก้าวหน้าในศาสตร์ของตน ตลอดจนทักษะในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกิจในฐานะอาจารย์ที่ดีซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อให้อาจารย์สามารถปฏิบัติการกิจในการเป็นครูอาจารย์ที่ดี รวมทั้งตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ รู้จักทำงานร่วมกัน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตลอดจน มีการตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาอาจารย์ในปัจจุบันควรมีจุดมุ่งหมายที่มุ่งพัฒนาให้อาจารย์มีความรู้ เจตคติ ความสามารถที่เหมาะสมที่จะทำการผลิตบัณฑิต วิจัย บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ^{๖๔}

^{๖๓} ทบวงมหาวิทยาลัย, ระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนระดับอุดมศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา, หน้า ๑๐-๑๑.

^{๖๔} อารุง จันทวานิช, ข้อมูลระดมความคิดจากการปฐมนิเทศอาจารย์ของการปฏิรูปการเรียนการสอน, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรังสิต, ๒๕๔๓), หน้า ๘๕.

๓) ด้านกระบวนการเรียนการสอน

จุดมุ่งหมายหลักของสถาบันอุดมศึกษาอยู่ที่การจัดการเรียนการสอน เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนจะเป็นไปด้วยดีขึ้นอยู่กับที่การวางแผนร่วมกันของผู้บริหาร อาจารย์ ตลอดจนบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะอาจารย์ ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ^{๒๕} โดยองค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนการสอน มีรายละเอียดต่าง ๆ อาทิ

๓.๑) การทำแผนการสอน การทำแผนการสอนเป็นการขยายรายละเอียดของหลักสูตรให้ไปสู่ภาคปฏิบัติ โดยกำหนดกิจกรรมและเวลาไว้อย่างชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยลักษณะที่กล่าวมานี้การจัดทำแผนการสอนจึงมักกระทำกันเป็นรายวิชา หรือเป็นรายชั้นเรียน แผนการสอนควรแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการสอนระยะยาวและอีกส่วนหนึ่งเป็นแผนการสอนระยะสั้น ซึ่งนำเอาแผนการสอนระยะยาวมาขยายเป็นรายละเอียดสำหรับการสอนในแต่ละครั้ง โดยที่แผนการสอนจะมีคุณค่าต่อการจัดการเรียนการสอน คือ เป็นแนวทางในการสอนซึ่งจะช่วยให้ความสะดวกแก่อาจารย์ผู้ใช้หลักสูตรสามารถดำเนินการสอนให้ได้ผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ให้ความสะดวกแก่ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ในการช่วยเหลือแนะนำและติดตามผลการเรียนการสอน และเป็นแนวทางในการสร้างข้อทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียนการสอนเพื่อให้มีความครอบคลุมกับเนื้อหาสาระที่ได้สอนไปแล้ว

ดังนั้น แผนการสอนจึงเป็นแนวทางในการใช้หลักสูตรของอาจารย์ถ้าหากไม่มีการจัดทำแผนการสอน การใช้หลักสูตรก็จะเป็นไปอย่างไม่มีจุดหมายปลายทาง เป็นเหตุให้เสียเวลาหรือบกพร่องในการใช้หลักสูตรเป็นอย่างมาก อันจะส่งผลต่อความล้มเหลวของหลักสูตรในที่สุด การจัดแผนการเรียนนี้ สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะจัดแตกต่างกันไปตามสภาพความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนครูอาจารย์ สถาบันการศึกษาขนาดใหญ่จะสามารถจัดแผนการเรียนได้มากกว่าสถาบันการศึกษาขนาดเล็ก

๓.๒ การจัดทำประมวลการสอน หลักสูตรได้กำหนดรายวิชาไว้ จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการโดยความร่วมมือจากฝ่ายวิชาการและครูอาจารย์ในการจัดทำประมวลการสอนเป็นรายวิชา ซึ่งในบางสถานศึกษาจะเรียกประมวลการสอนว่าโครงการสอนการจัดทำประมวลการสอนหรือโครงการสอน ซึ่งจะจัดเป็นภาคการศึกษา โดยเฉพาะวิชาที่มีหน่วยกิต และสามารถเรียนจบในแต่ละภาคการศึกษา ด้วยเหตุนี้ประมวลการสอนจึงเริ่มจากการวางแผนระยะยาวเป็นภาคการศึกษาแล้ว จึงเป็นการวางแผนจัดระยะสั้น เช่น เป็นรายสัปดาห์ เป็นต้น สถาบันศึกษาสามารถที่จะจัดตามความเหมาะสมได้ แต่เมื่อรวมแล้วก็จะได้ครบตามที่หลักสูตรกำหนด ดังนี้

- ความจำเป็นที่ต้องมีประมวลการสอน เพื่อช่วยให้การสอนได้มีขั้นตอนดำเนินการ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ ช่วยให้ผู้สอนไม่ลืมและไม่สอนซ้ำ ได้มีการวางแผนล่วงหน้าเกี่ยวกับกิจกรรมและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการสอน ได้มีการจัดลำดับประสบการณ์อย่างครบถ้วนและมีระเบียบ

^{๒๕}ไพฑูรย์ สินลารัตน์, การประเมินเพื่อพัฒนางานการศึกษาทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๖๐-๖๓.

- สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการจัดทำประมวลการสอน เช่น การแบ่งเนื้อหา ควรคำนึงถึงความเหมาะสมควร จะได้สำรวจจำนวนวันในแต่ละสัปดาห์ตามที่สอน เพราะจะทราบว่ามีวันหยุดหรือกิจกรรมอื่นที่ทำให้การสอนขาดหายไป การหาแหล่งที่จะทำให้ให้นักศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ เช่นสถานที่ดูงาน ฝึกงานให้นักศึกษา การเชิญวิทยากรพิเศษล่วงหน้า เครื่องโสตทัศนอุปกรณ์ตลอดจนวัสดุฝึก เครื่องจักรต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน วิธีการและเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลการเรียน

- รายละเอียดของประมวลการสอน มีดังนี้คือ รหัสวิชา ชื่อวิชา จำนวนหน่วยกิต จำนวนชั่วโมงที่เรียนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติรายวิชาโดยสังเขปตามหลักสูตร ความมุ่งหมายทั่วไปของรายวิชา ความมุ่งหมายเฉพาะในแต่ละหัวข้อ เนื้อหาของประมวลการสอนจะประกอบด้วยความรู้และความสัมพันธ์กับความรู้อื่น ๆ ที่นักศึกษาต้องเรียนรู้ทักษะและการปฏิบัติที่จำเป็นในรายวิชานั้นรวมทั้งเจตคติและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กระบวนการสอน ได้แก่ วิธีสอน กิจกรรมในการเรียนการสอนที่จะให้เกิดความรู้ทักษะปฏิบัติและเจตคติ อุปกรณ์การสอน รวมทั้งตำรา หนังสือค้นคว้าการทดสอบและการวัดผลการเรียน หนังสืออ่านประกอบและหนังสือที่จำเป็น เอกสารอ้างอิงแหล่งที่จะหาความรู้ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์^{๖๖}

ดังนั้น การจัดทำประมวลการสอนจึงถือว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้การสอนมีการดำเนินการที่เป็นขั้นตอน และสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยมีการจัดแบ่งเนื้อหาตามความเหมาะสม

๓.๓) การจัดตารางสอน ได้แก่ ตารางกำหนดวันเวลา สถานที่ วิชาและกลุ่มผู้เรียนที่จะทำการเรียนการสอน ปกติตารางสอนจะจัดไว้เป็นสัปดาห์ การจัดตารางสอนเป็นการวางแผนงานส่วนหนึ่งที่จำเป็นยิ่ง เพราะถ้าไม่มีการกำหนดตารางไว้จะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปไม่ราบรื่น การจัดตารางสอน เพื่อให้ได้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ครบตรงตามหลักสูตรนั้นเป็นงานละเอียดประณีต ผู้จัดจะต้องเป็นผู้ที่เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรดีพอควร จะต้องรู้เนื้อหาวิชาอีกทั้งจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับวัยและพัฒนาการในแต่ละระดับชั้นเป็นอย่างดี เพื่อจะได้จัดเนื้อหาวิชาและคาบเวลาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการจัดตารางสอนคือ ค่าโครงสร้างของหลักสูตร การแบ่งหมวดวิชาวิชาบังคับ วิชาเลือก วิชาเลือกเสรีแต่ละวิชาต้องใช้ห้องเรียน อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องจักร ในลักษณะใดบ้าง จำนวนนักศึกษาที่จะลงทะเบียนในวิชาแต่ละวิชาและจัดเป็นกี่ห้อง กี่กลุ่ม ระยะเวลาหรือคาบ ชั่วโมงในการสอนแบ่งเป็นกี่คาบ คาบละกี่นาที ในหนึ่งวันจะจัดได้กี่คาบ จำนวนห้องเรียนและขนาดของห้องเรียน รวมทั้งลักษณะห้องเรียนที่ใช้ จำนวนครูอาจารย์ที่จะรับผิดชอบในแต่ละวิชา วิทยากรพิเศษและความสะดวกในการเชิญมาสอน ภาระงานสอนของอาจารย์แต่ละคน โดยมีหลักในการจัดตารางสอน มีดังนี้

- จัดให้ครบตามโครงสร้างของหลักสูตร เพื่อให้นักศึกษาได้ลงทะเบียนและเรียนได้ตามหลักสูตร

^{๖๖} วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๖๕-๖๙.

- มีการพิจารณาการจัดตารางสอนตามธรรมชาติของแต่ละรายวิชาเพื่อเอื้ออำนวยต่อการเรียนของนักศึกษา ไม่ให้เกิดความเครียดหรือเหนื่อยเกินไป และไม่ให้ผลของวิชาหนึ่งกระทบกับอีกวิชาหนึ่ง เช่น วิชาภาคปฏิบัติ ควรจะจัดควบคู่กับทฤษฎีของวิชานั้น และไม่ควรเป็น ๒ รายวิชาในวัน

- จัดให้มีเวลาที่นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- จัดวิชาที่เป็นทฤษฎี และมีการคำนวณไว้ในภาคเช้ามากกว่าภาคบ่าย
- ควรพิจารณาถึงครูอาจารย์ เช่น ความสะดวกที่จะสอน การมีเวลาว่างตรงกันเพื่อการประชุมหารือในภาควิชาหรือแผนกวิชา^{๖๗}

อย่างไรก็ตาม ในการจัดตารางสอนนั้นจะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตารางสอนกับการบริหารงานของสถานศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- การบริหารงานด้านครูอาจารย์ การจัดตารางสอน มีความสัมพันธ์กับภาระงานของครูอาจารย์ โดยทั่วไปควรจะได้พิจารณาถึงภาระงานของครูอาจารย์ เวลาที่ครูอาจารย์ใช้ในการทำงานอื่น นอกเหนือจากงานสอนยังมีงานด้านบริหารหรืองานพิเศษอื่นๆตลอดจนเวลาที่อาจารย์ต้องใช้ในการเตรียมการเรียนการสอน โดยเฉพาะอาจารย์ที่บรรจุใหม่ต้องใช้เวลาในการเตรียมการสอนมาก และอาจารย์ที่สอนหลายวิชาก็ต้องมีการเตรียมการสอนมากขึ้น ตลอดจนธรรมชาติของวิชาที่สอน เช่น วิชาทฤษฎีหรือวิชาปฏิบัติ ภาระงานอื่นของครู เช่น การต้องไปศึกษาต่อหรือฝึกอบรมในบางเวลา

- การจัดอาคารสถานที่เรียน ตารางสอนมีส่วนในการกำหนดห้องเรียนลักษณะต่าง ๆ ในอาคารเพื่อใช้ในการเรียนการสอน การใช้อาคารเรียนควรคำนึงความสามารถและความเหมาะสมจำนวนนักศึกษา ลักษณะวิชา และพยายามใช้ห้องเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

- การจัดอุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการสอน ตารางสอนจะเป็นตัวกำหนดว่า ใครจะเป็นผู้ใช้ ใช้เมื่อใดและใช้อย่างใด

- การจัดอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาและอาจารย์ ตารางสอนจะกำหนดเวลาพักในแต่ละคาบชั่วโมง เวลาอาหารกลางวัน ตลอดจนการจัดกิจการอื่น ๆ

- ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจะนำตารางสอนมาเป็นตัวกำหนดแผนการปฏิบัติงานในสถานศึกษา เช่น เวลาว่างของนักศึกษา เวลาว่างของครูอาจารย์ ภาระงานสอนของครูอาจารย์ การจัดประชุม รวมทั้งการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ในสถานศึกษา

ดังนั้น การจัดตารางสอนมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะการจัดตารางสอนเป็นการกำหนดรายวิชาและเวลาที่จะเรียนโดยละเอียดประจำวันตลอดสัปดาห์/ภาคการศึกษา ซึ่งจะให้นักศึกษาจัดเวลาเรียนและสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยการจัดแบ่งเวลาได้อย่างเหมาะสมไม่ให้เกิดความเหนื่อยมากเกินไป^{๖๘}

^{๖๗} ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารวิชาการ, ๑๘๖-๑๘๗.

^{๖๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๘๙-๑๙๐.

๓.๔) การจัดอาจารย์เข้าสอน การจัดอาจารย์เข้าสอนเป็นงานของฝ่ายวิชาการ โดยมี การพิจารณาตามความเหมาะสมและความถูกต้อง โดยมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

- สรรวจความพร้อมของอาจารย์ก่อนเปิดหลักสูตรหรือแผนการสอน
- สรรวจภาระงานของอาจารย์
- สรรวจคุณสมบัติของอาจารย์ เช่น วุฒิ ประสบการณ์ ความชำนาญในด้านการสอน ของแต่ละวิชา

- จัดตามความพร้อมของอาจารย์ผู้สอน เช่น ความถนัดและความต้องการในการสอน ได้แก่ จัดตามวุฒิทางการศึกษา จัดตามความสนใจและความถนัดจัดตามความเชี่ยวชาญและ ประสบการณ์

- การแก้ไขปัญหาการขาดอาจารย์ ให้อาจารย์ได้ไปฝึกอบรมในบางรายวิชาที่ขาด แคลน จัดบุคลากรฝ่ายอื่นให้ช่วยสอน เช่น บุคลากรฝ่ายสนับสนุนการสอน จัดรวมกลุ่มนักศึกษา จัดหาวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน

- จัดอาจารย์เข้าสอนแทนเมื่ออาจารย์ไม่มาสอน สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการจัดครูอาจารย์ เข้าสอน ควรจะได้คำนึงถึงภาระงานของอาจารย์ โดยทั่วไปสถานศึกษาจะมอบหมายงานอื่นให้ อาจารย์รับผิดชอบ เช่น งานธุรการ งานกิจกรรมเฉพาะกิจ และงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บริหารสถานศึกษา จะมอบหมายจึงจำเป็นต้องพิจารณาจัดแบ่งงานให้สมดุลกัน

นอกจากการพิจารณาตามความเหมาะสมและความถูกต้องตามแนวทางในการปฏิบัติ ดังกล่าวข้างต้น การจัดอาจารย์เข้าสอนที่ได้ผลดีมีการจัดอยู่ ๒ แบบคือ

แบบที่ ๑ การจัดอาจารย์สอนตามแนวตั้ง ได้แก่ การจัดอาจารย์สอนในวิชาหนึ่ง ๆ หลายระดับชั้นเช่น การจัดอาจารย์สอนภาษาอังกฤษชั้นปีที่ ๑ และ ๒ เป็นต้น การจัดแบบนี้มีผลดี คือ นักศึกษาได้เรียนกับอาจารย์หลายคน อาจารย์แต่ละคนอาจมีวิธีการสอนที่แตกต่างกัน อาจารย์ ผู้สอนมีโอกาสสอนนักศึกษาหลายระดับ ไม่จำเจ และอาจนำวิธีการที่ได้ผลจากการสอนระดับหนึ่งไป ใช้กับอีกระดับหนึ่ง เมื่ออาจารย์ไม่มาทำการสอนก็สามารถจัดอาจารย์สอนแทนได้ง่าย ส่วนที่ไม่ดีก็คือ อาจารย์สอนหลายระดับต้องเตรียมการสอนหลายวิชาทำให้มีเวลาไม่เพียงพอในการเตรียมการสอน เตรียมหนังสือและอุปกรณ์การสอน ทำให้อาจารย์ไม่ชำนาญในการสอนระดับใดระดับหนึ่งโดยเฉพาะ

แบบที่ ๒ การจัดอาจารย์เข้าสอนตามแนวนอน คือจัดอาจารย์คนหนึ่งสอนวิชาหนึ่งใน ระดับเดียว เช่นอาจารย์คนหนึ่งสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นปีที่ ๒ เพียงระดับเดียว วิชานี้มีส่วนดี คือ อาจารย์สอนวิชาเดียว ระดับเดียวเสียเวลาในการเตรียมการสอนน้อยเพราะเตรียมการสอนครั้ง เดียวสอนได้ หลายกลุ่ม อาจารย์มีทักษะในการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งมาก นักศึกษาหลายห้องได้เรียน กับอาจารย์คนเดียวทำให้เรียนรู้แนวเดียวกัน การวัดผลประเมินผลการเรียนทำโดยผู้สอนคนเดียว ทำ ให้เกิดความเสมอภาคกัน แต่ก็มีข้อเสียคือ อาจารย์ทำการสอนระดับเดียวอาจรู้สึกจำเจ นักศึกษาอาจ เบื่อหน่ายและจัดอาจารย์สอนไม่สะดวกเท่าวิธีแรก^{๖๙}

^{๖๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖๐-๑๖๒.

๓.๕) วิธีสอน วิธีสอนที่ดีนั้นรวมถึงการที่ผู้สอนรู้จักวิธีการถ่ายทอดความรู้ ความคิดให้ผู้เรียน โดยวิธีการแตกต่างกันออกไปอย่างเหมาะสมและน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนได้ความรู้ความคิดตามความมุ่งหมายของผู้สอน นอกจากนี้ก็ควรมีความเข้าใจต่อผู้เรียน ตลอดจนความรักศรัทธาในวิชาชีพอาจารย์อีกด้วย ถ้าผู้สอนสามารถจะเตรียมตนให้พร้อมด้วยความมั่นใจ ในหมวดของอาจารย์ที่เต็มไปด้วยความรู้และวิธีการสอนที่เหมาะสมน่าสนใจ ก็ย่อมจะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างได้ผลดี ซึ่งกล่าวได้ว่าวิธีการสอนมี ๒ วิธีใหญ่ ๆ คือ

วิธีที่ ๑ การสอนโดยคำนึงถึงตัวผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered Method) มักเป็นการสอนแบบบรรยายที่ผู้สอนอยู่ในฐานะเป็นศูนย์กลางรวมภายในชั้นเรียน เป็นผู้มีความรู้มีประสบการณ์และทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของตนให้กับนักศึกษาในชั้นเรียนเป็นวิธีการสอนแบบอาจารย์ทำหน้าที่ถ่ายทอดและนักศึกษาทำหน้าที่เป็นผู้รับ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาจึงวางอยู่พื้นฐานของความเข้าใจในหน้าที่เท่านั้น วิธีนี้เป็นการสอนแบบเก่า แต่อาจมีประสิทธิภาพสูงถ้าอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความสามารถและมีทัศนคติกว้างขวางพอ อย่างไรก็ตามโดยปกติแล้ววิธีการสอนแบบนี้มีข้อจำกัดในตัวของมันเอง กล่าวคือ ไม่อาจเป็นเครื่องมือนำนักศึกษาไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางของการศึกษาแบบศิลปศาสตร์ ได้อย่างแท้จริง นอกจากจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขบางประการ

วิธีที่ ๒ การสอนโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Method) เป็นวิธีการสอนสมัยใหม่ที่คำนึงถึงภูมิหลังและความต้องการของนักศึกษาแต่ละคนเป็นหลักในการดำเนินการสอนในชั้นเรียน อาจารย์ผู้สอนอยู่ในฐานะเป็นเพียงผู้ชี้แนะควบคุมเป็นที่ปรึกษา และบ่อยครั้งเป็นผู้รับจากประสบการณ์ในชั้นเรียนร่วมกับนักศึกษา วิธีการสอนแบบนี้ออกมาในลักษณะเป็นการสอนกลุ่มย่อย มีการอภิปรายโต้แย้งแลกเปลี่ยนความเห็น การทดลองปฏิบัติและการใช้อุปกรณ์การสอนสมัยใหม่เข้าช่วย เพื่อให้นักศึกษาและอาจารย์หาข้อมูล ข้อสรุปและทางแก้ปัญหา ร่วมกันในระหว่างการเรียนรู้ วิธีนี้จะทำให้การศึกษาได้ผลประโยชน์ที่สุดสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ อย่างไม่เป็นทางการ นำความสนุกสนานและความพอใจทั้งผู้สอนและผู้เรียนโดยปกติอาจารย์รุ่นหนุ่มสาวมักพร้อมที่จะยึดเอาวิธีการ ที่สองนี้ เป็นแนวทางขณะที่อาจารย์รุ่นใหญ่แม้บางครั้งจะทำให้ยอมรับการปรับปรุงวิธีการสอนแบบแรกได้แต่ก็มักปฏิเสธวิธีการนี้^{๗๐}

รูปแบบการสอนประกอบด้วยการวิเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียน ผู้สอน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องก่อนที่จะจัดการสอนโดยในการจัดการสอนผู้สอนต้องมีการวางแผนดังนี้คือ ศึกษาหลักสูตร ให้เข้าใจและตีความสาระที่กำหนดในหลักสูตรให้ถูกต้อง มีการกำหนดสาระในการสอนโดยทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เข้าใจพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน ตำราเอกสาร ระดับชั้นและเวลาเรียน การกำหนดสาระของการสอนแต่ละหัวข้อจะมีสาระที่สอนไม่เกินเวลา ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การเลือกรูปแบบการสอนซึ่งมีอยู่หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการให้เนื้อหาสาระของแต่ละตอน โดยผู้สอนสามารถเลือกรูปแบบการสอนได้ ดังนี้

^{๗๐} วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา, หน้า ๑๐๙-๑๑๐.

- ปาฐกถา คือ การถ่ายทอดความรู้ ความคิดเห็นทัศนคติหรือการวิเคราะห์สาระข้อมูล จากหัวข้อที่กำหนดให้อย่างพิถีพิถัน มีระบบในการเรียบเรียงสาระนั้นแต่การขึ้นต้นการพูดจนกระทั่งสรุปท้ายก่อนจะปิดการปาฐกถา เป็นลักษณะการเสนอความรู้หลักจากผู้เชี่ยวชาญด้านนี้โดยเฉพาะ

- บรรยาย คือ การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ในหัวข้อที่กำหนดให้ โดยมีวิธีการพูดที่เป็นกันเองมากกว่าวิธีการปาฐกถา ผู้พูดอาจใช้อุปกรณ์ประกอบการพูดหรืออาจใช้วิธีการสอนอื่น ๆ ประกอบการสอนแบบบรรยายก็ได้ อาจารย์มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จะการใช้การบรรยายเป็นหลัก เนื่องจากสามารถคุมเนื้อหาสาระให้เป็นไปตามหลักสูตรได้อย่างเต็มที่

- การอภิปรายอนุกรม คือ การจัดผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความเชี่ยวชาญแต่ละด้านให้หัวข้อที่เรียงตามลำดับกันและให้ผู้พูดหรือองค์ปาฐกถาซึ่งประกอบด้วย ๔-๕ คน พูดเรียงลำดับหัวข้อโดยมีประธานการอภิปรายอนุกรม เป็นผู้เปิดการอภิปราย เชิญผู้อภิปรายพูดเรียงลำดับแต่ละคนกล่าวสรุป และปิดการอภิปราย ผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญการพูดแต่ละหัวข้อ

- การอภิปรายเป็นคณะ คือ การจัดให้วิทยากรพูดในหัวข้อเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีความคิดหลากหลายซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือแตกต่างกันสุดแล้วแต่ทัศนะของผู้อภิปรายเหล่านั้น การอภิปรายเป็นคณะจะมีผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นผู้ประสานงานการพูดโยงความคิดและโยงเรื่องให้สอดคล้องเชื่อมโยงไปสู่สาระของการอภิปราย

- การสอนโดยใช้โทรทัศน์ เพื่อประหยัดเวลาสำหรับการสอนที่มีนิสิตเป็นจำนวนมาก ผู้สอนอาจจะสอนโดยถ่ายทอดลงในเทปโทรทัศน์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้ศึกษาไปพร้อม ๆ กันหรืออาจจะเปิดโทรทัศน์ให้ดูสำหรับกลุ่มใหญ่ที่เรียนในชั่วโมงต่อไปได้

- การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้สอนอาจจะนำเสนอสาระของรายวิชาโดยนำเสนอผ่านทางคอมพิวเตอร์ในรูปแบบของการนำเสนอข้อมูลใช้โปรแกรมเพาเวอร์พอยท์ หรือจะทำในรูปแบบของการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่ทำให้เกิดสื่สวยงาม เคลื่อนไหวได้ มีภาพต่าง ๆ ประกอบ การสอนทำให้ผู้เรียนได้เห็นและเข้าใจสาระของการสอนมากขึ้น

- การอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นการอธิบายวิธีการสอนแบบกลุ่มย่อยซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในด้านการฝึก การค้นคว้า การคิด การเขียน การเสนอความคิด การรับฟัง และการทำงานร่วมกัน ผู้เรียนจะเลือกประธาน เลขานุการ และทำหน้าที่เป็นสมาชิกในกลุ่มที่ดี วางแผนงานร่วมกับกลุ่ม ศึกษาค้นคว้าอภิปรายและเสนอรายงาน

- การสัมมนา คือการที่ผู้สอนและผู้เรียนได้วางแผนการสอนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยกำหนดหัวข้อที่จะศึกษาจากการที่ผู้สอนจะให้ข้อมูลความคิด ทฤษฎีพื้นฐานซึ่งจะจัดอยู่ในรูปของการเชิญวิทยากรมาแสดงปาฐกถาหรือบรรยาย จากนั้นเป็นการค้นคว้าด้วยตนเอง การอภิปราย กลุ่มย่อย ตลอดจนเสนอผลการศึกษาค้นคว้าและข้อตกลงในกลุ่มใหญ่อีกครั้งหนึ่งเพื่อประมวลความรู้ตามขอบเขตที่กำหนดในสาระวิชานั้น การสัมมนานี้ นิสิตจะได้มีโอกาสฝึกทักษะเกี่ยวกับการจัดสัมมนา

- การศึกษาเฉพาะกรณี หรือโครงการการสอนแบบการศึกษาเฉพาะกรณีมุ่งให้นิสิตนักศึกษาในกลุ่มย่อยประมาณ ๕-๗ คน ได้มีโอกาสศึกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะเพื่อหาข้อมูลมาตัดสินใจวินิจฉัย ดำเนินการหรือแก้ปัญหา หรือหาทางเสนอแนะในเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่กำหนด ซึ่งผู้เรียนในกลุ่มจะต้องศึกษาตั้งแต่จุดเริ่มต้นปัญหา สาเหตุของปัญหา แนวทางการศึกษาประกอบเพื่อการแก้ปัญหาลงข้อเสนอแนะต่าง ๆ

- การฝึกการปฏิบัติ การศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาตรี จำเป็นต้องมีการฝึกปฏิบัติ เช่น เมื่อเรียนภาคบรรยายหรือทฤษฎีแล้วก็มีภาคปฏิบัติให้ทดลองทำด้วยตนเอง เพื่อให้เข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น การสอนภาคปฏิบัติจำเป็นต้องแบ่งเป็นกลุ่มย่อยเพื่อประสิทธิภาพในการควบคุม ดูแลให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติถูกต้องได้ผลมากยิ่งขึ้น เช่น การฝึกการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น การทดลองใช้โปรแกรมง่าย ๆ ในคอมพิวเตอร์ เป็นต้น การฝึกปฏิบัติทำได้ทุกสาขาวิชาเพราะเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจศาสตร์ต่าง ๆ ได้กระจ่างและสามารถนำทฤษฎีมาปฏิบัติได้

- การสาธิต การศึกษาหลายกรณีที่คุณสอนจำเป็นต้องสาธิตให้เห็นตัวอย่าง เช่น การสาธิตการขาย อาจารย์อาจสาธิตให้ผู้เรียนดูว่าวิธีการเสนอสินค้าใหม่ให้แก่ลูกค้าควรจะพูดอย่างไร ชี้ข้อดีข้อเด่นของสินค้านั้นอย่างไร มีเทคนิคที่จะจูงใจลูกค้าอย่างไรบ้าง อาจารย์ย่อมสาธิตให้ดูเป็นตัวอย่างได้ นอกจากนี้ในการฝึกการปฏิบัติผู้สอนจำเป็นต้องสาธิตหรือทำตัวอย่างให้ดูก่อนเพื่อให้ผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้

- การสอนเป็นรายบุคคล การสอนเป็นรายบุคคลนั้นพึงเล็งการพัฒนาของผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก ดังนั้นอาจจะใช้วิธีสอนโดยให้หนังสือให้นักไปค้นคว้าตามหัวข้อ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและนำสาระที่ได้ศึกษามาอภิปรายร่วมกับผู้สอน การสอนประเภทนี้อาจจะใช้อุปกรณ์การสอนประกอบก็ได้ เช่น การเรียนจากตลับเสียง เอกสาร หรือจากบทเรียนคอมพิวเตอร์

- การสอนแบบโปรแกรม เป็นการจัดบทเรียนสำเร็จรูป ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปตำรา แบบเรียนหรือโปรแกรมในคอมพิวเตอร์ก็ได้การสอนแบบนี้ ผู้สอนก็ต้องเตรียมบทเรียนสำเร็จรูปไว้ให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตัวเองและเรียนไปตามความสามารถความสนใจและเวลาที่ผู้เรียนสะดวก บทเรียนดังกล่าวจะให้ทั้งสาระวิธีการเรียนและการวัดผลด้วย

- การฝึกประสบการณ์ตรง การสอนโดยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงจากเรื่องที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในการศึกษาสาขาวิชาชีพ วิธีการสอนแบบนี้จึงต้องเป็นการนิเทศชี้แนะอธิบายเป็นรายบุคคล ผู้สอนจำเป็นต้องสอนร่วมกับบุคลากรซึ่งควบคุมงานในหน้าที่ที่สถาบันนั้นส่งผู้เรียนไปฝึกงานด้วย^{๗๑}

๓.๖) การสอนซ่อมเสริม เป็นการสอนกรณีพิเศษนอกเหนือไปจากการสอนตามแบบแผนปกติ เพื่อแก้ไขบกพร่องของนักศึกษา โดยที่การสอนซ่อมเสริมมี ๓ ลักษณะคือ

ลักษณะที่ ๑ สอนซ่อมเสริมก่อนการเรียนการสอน เป็นการสอนปรับพื้นฐานความรู้ของนักศึกษาก่อนจะเข้าสู่หลักสูตร มักจะนำมาใช้เมื่อได้รับนักศึกษาใหม่จากสถานศึกษาแตกต่างกัน ทำให้พื้นฐานความรู้เดิมแตกต่างกันไป จึงจำเป็นต้องสอนซ่อมเสริมมักจะเป็นการเรียนในหมวดวิชาบังคับที่ต้องเรียนร่วมกัน

ลักษณะที่ ๒ สอนซ่อมเสริมขณะที่ทำการสอนเป็นการพบข้อบกพร่องของนักศึกษาที่ไม่เข้าใจบทเรียนบางตอน จึงทำการสอนซ่อมเสริมเพื่อจะได้ติดตามการเรียนต่อไปได้ทันและเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอน

ลักษณะที่ ๓ สอนซ่อมเสริมรายวิชาเพื่อสอบแก้ตัว เมื่อมีการวัดผลในวิชาแล้วปรากฏว่าไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด มีจุดประสงค์บางจุดประสงค์ที่ไม่ผ่านจึงจำเป็นต้องสอนซ่อมเสริมเพื่อจะได้สอบแก้ตัวใหม่

^{๗๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒๐-๑๒๕.

วิธีการจัดสอนซ่อมเสริมในสถานศึกษาทำได้ดังนี้

วิธีที่ ๑ เมื่ออาจารย์พบข้อบกพร่องจากการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของนักศึกษาทั้งในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนสามารถสอนซ่อมเสริม

วิธีที่ ๒ เมื่ออาจารย์พบข้อบกพร่องจากการวิเคราะห์ผลการประเมินที่ปรากฏในการวัดผลควรจะได้สอนซ่อมเสริมได้ในจุดที่บทเรียนนักศึกษาอ่อนเพื่อช่วยในการเรียนรู้ของนักศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

การสอนซ่อมเสริมเป็นการสอนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของนิสิตใน ๓ ลักษณะ คือ การสอนซ่อมเสริมก่อนการเรียนการสอน การสอนซ่อมเสริมขณะทำการสอน และการสอน ซ่อมเสริมรายวิชาเพื่อสอบแก้ตัว^{๗๒}

๔) ด้านนักศึกษา

องค์ประกอบด้านนักศึกษาที่สำคัญได้แก่ การรับนักศึกษาใหม่ ภารกิจของนักศึกษา การติดตามและประเมินคุณภาพของบัณฑิตถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนานักศึกษาตั้งแต่แรกเข้าจนจบออกไปเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพโดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะพัฒนานักศึกษาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาที่จะต้องปฏิบัติให้ได้อย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน ดังนี้

๔.๑) การคัดเลือกนักศึกษา มีระบบการคัดเลือกนักศึกษาสู่สถาบันอุดมศึกษา การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบใหม่ มีวัตถุประสงค์หลัก ๒ ประการ คือ

- เพื่อให้มหาวิทยาลัย/สถาบัน ได้ผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถและความถนัดตรงตามสาขาวิชาที่เรียน

- เพื่อส่งเสริมให้การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นไปตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบใหม่จะพิจารณาคัดเลือกผู้สมัคร จากองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- ผลการเรียนตลอดหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าที่นักเรียนแต่ละคนได้รับจากสถานศึกษาที่สำเร็จการศึกษา โดยให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๑๐

- ผลการสอบวิชาความรู้พื้นฐานวิชาการ (วิชาหลัก) และวิชาพื้นฐาน วิชา ชีพ (วิชาเฉพาะ) ให้ค่าน้ำหนักรวมกันร้อยละ ๙๐ ในกรณีคณะ/ประเภทวิชาที่มีการสอบวิชาเฉพาะด้วย การกำหนดสัดส่วนค่าน้ำหนักระหว่างคะแนนวิชาหลักและคะแนนวิชาเฉพาะให้เป็นไปตามที่แต่ละมหาวิทยาลัย/สถาบันกำหนด

- ผลการสอบสัมภาษณ์และตรวจร่างกาย มหาวิทยาลัย/สถาบันจะทำการสอบสัมภาษณ์ และตรวจร่างกายเพื่อหาข้อมูลประกอบการพิจารณาความพร้อมและความเหมาะสมเป็นขั้นสุดท้ายก่อนการรับเข้าศึกษาโดยไม่คิดเป็นค่าน้ำหนักคะแนน^{๗๓}

^{๗๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒๗-๑๒๘.

^{๗๓} คณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา, คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา: มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา, หน้า ๖๘-๗๐.

๔.๒) คุณภาพบัณฑิต การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีสาระสำคัญในการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบอำนาจรัฐเพิ่มขึ้นนั้น นอกจากจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปการศึกษาระดับพื้นฐานแล้ว การศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็นับว่ามีความสำคัญไม่น้อยกว่ากัน ดังนั้น ถ้าจะได้พิจารณาถึงสาระที่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญแล้ว การอุดมศึกษาจึงมีพันธกิจที่สำคัญที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และจิตสำนึก ดังนี้คือ ศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์และความเสมอภาค (มาตรา ๒ และ มาตรา ๓๐) สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย (มาตรา ๓๑) การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลและเสรีภาพในเคหสถาน (มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕) เสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร (มาตรา ๓๗) เสรีภาพในการนับถือศาสนา (มาตรา ๓๘) เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการเสนอข่าว (มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๑) เสรีภาพในทางวิชาการ (มาตรา ๔๒) สิทธิในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณีและการมีส่วนร่วมจัดการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ (มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๖) สิทธิในการรับทราบข้อมูลข่าวสารและแสดงความคิดเห็น (มาตรา ๕๘) มีสิทธิได้รับข้อมูลคำชี้แจงและเหตุผลจากหน่วยงานราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่นก่อนอนุญาต หรือการดำเนินโครงการหรือ กิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้ส่วนเสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับงานหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว (มาตรา ๕๙) หน้าที่ของชนชาวไทย (มาตรา ๖๖-๖๙) การศึกษาอบรม (มาตรา ๘๑)^{๗๔}

ในการศึกษาในระดับปริญญาตรีจะมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และมีลักษณะส่วนบุคคลเพื่อไปปฏิบัติงาน และมีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ บัณฑิตที่พึงประสงค์ควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

- ความเป็นผู้นำ การพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้นำในสังคมและสามารถขึ้นนำแกสังคมและชุมชนได้^{๗๕} รวมทั้งเป็นผู้นำในการแก้ปัญหาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ชุมชน ประเทศ และโลก ตลอดจนเป็นผู้นำที่เป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตให้แก่บุคคลและครอบครัวได้ด้วย

- การมีส่วนร่วมพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถออกไปช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมชุมชน ประเทศและโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๗๖} รวมทั้งมีส่วนช่วยในการพัฒนาบุคคล การศึกษา สิ่งแวดล้อม การเมืองและการเผยแพร่ข่าวสาร และสาระความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้

- การดำรงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม การพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถดำรงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน ประเทศ ภูมิภาค และของโลกได้ และสามารถนำวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้ามาประยุกต์ใช้ในชุมชนได้อย่างเหมาะสม

^{๗๔} สภาทนายความ, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐, (กรุงเทพมหานคร: สภาทนายความ, ๒๕๔๐), หน้า ๒๗-๓๐.

^{๗๕} ไพฑูรย์ สินลารัตน์, เพื่อความเข้าใจสาระและกระบวนการของการอุดมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๒๓๒.

^{๗๖} ชูเวช ขาญสง่าเวช, การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์, (กรุงเทพมหานคร: ที.พี. พรินท์, ๒๕๔๒), หน้า ๒๑.

- การสร้างความรู้และพัฒนาการนำไปใช้ปฏิบัติ การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการแสวงหาความรู้ใหม่ให้ตนเองและสร้างความรู้ใหม่ให้แก่สังคมรวมทั้งการรู้จักนำความรู้ใหม่ที่ได้ไปใช้สำหรับตนเอง ชุมชน ประเทศ ภูมิภาคและโลกได้อย่างเหมาะสม^{๗๗}

- การมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการ การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความตระหนัก และรับผิดชอบที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอทั้งรู้จักและใช้ทักษะในการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่ความรู้และวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๗๘}

- การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ การพัฒนาให้ผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์^{๗๙} การรู้จักตนเอง การไม่เบียดเบียนผู้อื่นและเป็นที่พึ่งให้กับผู้อื่น และรู้จักการดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขตามสมควรแก่สภาพ

- การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม การพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ละเว้นการประพฤติชั่ว ดำรงตนอยู่ในความดีงาม และรู้จักการปฏิบัติงานบนพื้นฐานทางจริยธรรมของวิชาชีพ

- การเป็นผู้มีวัฒนธรรมสันติ การพัฒนาให้ผู้เรียนตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมสันติสามารถอยู่ร่วมกับผู้ร่วมงานและผู้อื่นในชุมชน สังคม ประเทศ ภูมิภาคและโลกได้ รวมทั้งสามารถสร้างสรรค์วัฒนธรรมสันติและมีบทบาทที่จะให้สมาชิกของชุมชนและสังคมดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข^{๘๐}

- การเป็นผู้มีความทันสมัยและมีวิสัยทัศน์ การพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนทันต่อเหตุการณ์ รู้เท่าทันต่อความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยรวม ติดตามข่าวสารและรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ข้อมูลและเหตุการณ์รวมทั้งเป็นผู้มองการณ์ไกลทั้งเรื่องราวในอดีต ปัจจุบันและอนาคต ทั้งที่อยู่ใกล้ตัวและไกลตัวออกไป^{๘๑}

- การเป็นผู้มีปัญญา การพัฒนาให้ผู้เรียนมีสติปัญญา รู้จักคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การมีเหตุผล และการคิดอย่างเป็นอิสระปราศจากการครอบงำ และการรู้แจ้งในความจริงแห่งความรู้ และการนำความรู้มาใช้ประโยชน์แก่ตนเองและแก่การทำงานได้อย่างยั่งยืน

- การเป็นผู้ใฝ่รู้ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ มีความรู้สึกไวที่จะรับความรู้ใหม่ รู้จักการใช้วิจารณ์ญาณในการวินิจฉัยข้อมูลความรู้ และเหตุการณ์โดยรวมอย่างสม่ำเสมอ^{๘๒}

^{๗๗}ไพฑูรย์ สินลารัตน์, เพื่อความเข้าใจสาระและกระบวนการของการอุดมศึกษา, หน้า ๒๓๑.

^{๗๘}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓๓.

^{๗๙}ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์, ทิศทางการปฏิรูปอุดมศึกษาของโลกในศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๒), หน้า ๘๑.

^{๘๐}ชูเวช ขาญสง่าเวช, การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์, หน้า ๘๑.

^{๘๑}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๑.

^{๘๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๘-๒๐.

- ความสามารถในการใช้ภาษา การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถและทักษะในการใช้ภาษาทั้งที่เป็นภาษาของตนเอง (ภาษาไทย) ทั้งการพูด การอ่าน และการเขียน ตลอดจนการประมวลความรู้และข้อมูลมาใช้ในการสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยง่าย รวมทั้งมีความสามารถในการใช้ภาษาที่ ๒ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษมาใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้^{๘๓}

- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเข้าถึงความรู้ ข่าวสาร และเหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการใช้เพื่อเก็บรักษาข้อมูลข่าวสารและการติดต่อสื่อสารกับคนอื่นได้^{๘๔}

- ความเป็นประชาธิปไตย การพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นประชาธิปไตยด้วยการรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการสรุปและประมวลความรู้ความคิดเห็น และมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบอบการปกครองประชาธิปไตย

๕) ด้านการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนจะต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการเรียนการสอนจะต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ การศึกษาการประเมินผลผู้เรียนพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดลองควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการศึกษา เพราะเป็นกระบวนการตรวจสอบว่า นักศึกษาเรียนได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายปลายทางตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้มากน้อยเพียงใด และนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้บริหารหรืออาจารย์ผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญกำหนดรายละเอียดของข้อมูลให้เป็นตัวเลขภายใต้กฎเกณฑ์ในการกำหนดตัวเลขแทนปริมาณของสิ่งที่วัดตามคุณลักษณะ

การวัดผล หมายถึง กระบวนการให้ได้มาซึ่งตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายแทนคุณลักษณะ หรือคุณภาพของสิ่งที่วัด โดยใช้เครื่องมือวัดที่มีประสิทธิภาพเพื่อชี้หารายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่วัดว่ามีปริมาณเท่าใด การวัดผลเป็นการใช้เทคนิควิธีการซึ่งเรียกว่าเครื่องมือวัดอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อศึกษาค้นหา หรือตรวจสอบคุณลักษณะของบุคคล ผลงานหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหมายแทนพฤติกรรมหรือคุณลักษณะของสิ่งของหรือบุคคลที่ต้องการศึกษา

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการตัดสินตีราคาลงสรุปเพื่อพิจารณาความเหมาะสมหรือหาคุณค่าของคุณลักษณะและพฤติกรรม โดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียดที่ได้จากการวัดเป็นหลัก แล้ววินิจฉัยอย่างมีหลักเกณฑ์และมีคุณธรรม เป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งของหรือการกระทำใดโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน เป็นการนำเอาข้อมูลทั้งหลาย ที่ได้จากการวัดมาใช้ ในการตัดสินใจ โดยการหาข้อสรุปตัดสินประเมินค่าหรือตีราคาโดยเปรียบเทียบกับข้อมูลอื่น ๆ หรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้

^{๘๓} จรัส สุวรรณเวลา, *รื้อปรับสถาบันอุดมศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๑๓๖-๑๓๗.

^{๘๔} ชูเวช ชาญสง่าเวช, *การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์*, หน้า ๗๕-๗๖.

หลักเกณฑ์การวัดและประเมินผล หลักเกณฑ์ รูปแบบการวัดการประเมินผล และวิธีการประเมินผลที่ชัดเจน ประกอบด้วย รูปแบบของการประเมินผลและวิธีการประเมิน น้ำหนักในการประเมินภาพรวมในแต่ละส่วน เงื่อนไขในการมีสิทธิสอบ เวลาเข้าชั้นเรียน รายละเอียดเกี่ยวกับส่วนที่จะประเมิน การส่งงาน การปรับคะแนนดิบเป็นคะแนนมาตรฐาน และเกณฑ์ขั้นต่ำที่ผ่านการประเมิน

ความรับผิดชอบในการวัดและประเมินผล ในการวัดและประเมินผลนั้นต้องมีผู้รับผิดชอบตามลำดับชั้น เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทบทวนได้ตามกระบวนการต่าง ๆ ที่ได้มีการปรึกษาหารือและตกลงกันไว้ ดังนี้

- คณะกรรมการบริหารวิชาการหรือสภาวิชาการของมหาวิทยาลัยมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดให้มีการสอบไล่ เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาตามเวลาที่กำหนดไว้ในปฏิทินการศึกษา และมีหน้าที่ตรวจสอบการทบทวนระดับชั้นการวัดผลการศึกษา โดยการตรวจสอบว่าคณะ/ภาควิชาได้ดำเนินการถูกต้องตามขั้นตอนที่กำหนดหรือไม่ การตรวจสอบนี้จะมีขึ้นก็ต่อเมื่อนิสิตมีความคืบข้องใจในระดับชั้นที่ตนได้รับว่าไม่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของตนและนิสิตได้ดำเนินการอุทธรณ์ตามขั้นตอนที่มหาวิทยาลัยกำหนด

- คณะกรรมการวัดผลและประเมินผลระดับภาควิชา มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตรวจรับรองข้อสอบ และตรวจรับรองผลการสอบก่อนนำเสนอกรรมการประจำคณะ

- หัวหน้าภาควิชา รับผิดชอบทั่วไปในการวัดผลและประเมินผลของนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาของภาควิชาทุกระดับการศึกษา มีหน้าที่กำกับวิธีการประเมินผลและมาตรฐานผลสัมฤทธิ์เพื่อกำหนดระดับขั้นคะแนน โดยร่วมกันกับคณะกรรมการวัดและประเมินผลระดับภาควิชา

- อาจารย์ มีหน้าที่รับผิดชอบวัดและประเมินผลรายวิชาที่ตนสอนภายใต้วิธีการและเกณฑ์มาตรฐานที่ภาควิชา/คณะกำหนด แจกข้อสอบต่าง ๆ ให้นิสิตทราบตั้งแต่สัปดาห์แรกของภาคเรียน ให้นิสิตเข้าพบปรึกษาหารือ ช่วยแก้ปัญหาและจัดสอบอย่างเป็นธรรมปราศจากอคติ

- นิสิต มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ คำสั่ง ที่เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องการเงิน ส่งรายงานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ เฉพาะส่วนที่เป็นผลงานของตนเองจริง ๆ โดยไม่ลอกเลียนงานผู้อื่น ไม่ทุจริตในการสอบ และไม่ช่วยเหลือผู้อื่นให้ทุจริตในการสอบ

- ข้อสอบและการจัดการสอบ ข้อสอบอาจออกโดยอาจารย์ผู้สอนหรือออกโดยอาจารย์หลายคนก็ได้ โดยความเห็นชอบของหัวหน้าภาควิชา และโดยการตรวจสอบรับรองของคณะกรรมการประจำภาควิชา ข้อสอบจะต้องมีความเป็นกลางในเนื้อหาวิชา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา คำสั่งและ/หรือคำถามของข้อสอบต้องชัดเจน กะทัดรัด ไม่กำกวมและไม่ผิดพลาด ใช้ถ้อยคำถูกต้องและเหมาะสมกับรายวิชา คำถามต้องเป็นธรรมสามารถตอบได้อย่างมีหลัก เกณฑ์ มีเหตุผล และสามารถทำข้อสอบเสร็จภายในเวลาที่กำหนด

โดยนัยนี้ หลักเกณฑ์หรือองค์ประกอบที่ถือว่าเป็นหลักของการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา มีดังนี้

- วัดให้ตรงกับวัตถุประสงค์ ในการวัดแต่ละครั้งต้องมั่นใจว่าสามารถวัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้อย่างแท้จริงเช่นถ้าต้องการว่าผู้เรียนนำความรู้วิชาวิทยาศาสตร์ไปในชีวิตประจำวันได้หรือไม่แต่ออกข้อสอบวัดความจำลักษณะนี้เรียกว่าวัดได้ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์

- ใช้เครื่องมือที่ดี ในการวัดแต่ละครั้งย่อมขึ้นกับคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้เป็นอย่างมาก ถ้าเครื่องมือมีคุณภาพดี ผลการวัดย่อมดีเชื่อถือได้ ในทางตรงข้ามถ้าเครื่องมือไม่ดี ไม่แน่นอน ผลการวัดก็ย่อมผิดพลาดคลาดเคลื่อนเหมือนกับตาชั่งที่ไม่ดี ย่อมบอกน้ำหนักได้ไม่ตรง เป็นต้น ในการวัดผลการศึกษาซึ่งต้องการนำผลการวัดไปใช้แปลความสามารถของบุคคลหรือไปใช้ในการประเมินผลหรือใช้เพื่อการวิจัยจะต้องเริ่มต้นด้วยการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เช่น ต้องใช้เครื่องมือที่มีความเที่ยงตรง เชื่อมั่นได้ มีความเป็นปรนัยมีอำนาจจำแนกสูงและเหมาะสมกับระดับของบุคคลที่จะวัด

- มีความยุติธรรม ในการวัดผลการศึกษาการที่จะนำผลการวัดมาเปรียบเทียบกับในกลุ่มหรือจะนำไปเทียบกับมาตรฐานอย่างอื่น เพื่อจะตัดสินระดับสูงต่ำของความสามารถในการเรียนของผู้เรียน จะต้องเป็นผลการวัดที่ได้มาจากการวัดที่ยุติธรรมกับทุกคน

- แปลผลได้ถูกต้อง ผลการวัดที่ได้ในแต่ละครั้งเพื่อนำผลที่ได้ดังกล่าวไปใช้อธิบาย หรือเปรียบเทียบกับกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ การนำผลไปใช้อธิบายหรือเปรียบเทียบความสามารถต่าง ๆ ของผู้เรียนนั้นจะกระทำได้อย่างถูกต้องเพียงใด ย่อมขึ้นกับหลักเกณฑ์ที่ใช้และความสมเหตุสมผลว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยทั่วไปแล้วมักจะมีการแปลผลการสอบอยู่สองลักษณะคือ แปลโดยเปรียบเทียบผลการวัดภายในกลุ่มของผู้เรียนกับเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่มีอยู่ การแปลผลในลักษณะใดก็ตามจำเป็นต้องคำนึงถึงเสมอว่าคะแนนหรือผลการวัดที่ได้นั้นใช้แทนคุณลักษณะใดของผู้เรียน ผลการวัดนั้นมีความละเอียดเพียงใด เป็นผลการวัดที่มีอยู่ในระดับใด มีหน่วยเท่ากันหรือไม่ ความคลาดเคลื่อนของผลการวัดมีมากน้อยเพียงใด

- ใช้ผลการวัดได้คุ้มค่า การวัดผลที่ดีมิได้มีความมุ่งหมายเพียงการตรวจสอบความสามารถของผู้เรียนว่ามีคุณภาพเป็นเช่นไรได้หรือตกเท่านั้นควรจะมีมุ่งหวังที่จะค้นหาความเด่นหรือด้อยของผู้เรียน เพื่อจะได้พัฒนาหรือปรับปรุงความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนให้ดีขึ้น ดังนั้นในการวัดผลแต่ละครั้งควรจะได้นำผลที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ คุ้มค่าของการลงทุนและสอดคล้องกับความมุ่งหมายที่แท้จริงของการวัดผล^{๘๕}

๖) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดปัจจัยเกื้อหนุน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ มีอาคารสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ เช่น แบบกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็ก และแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีห้องสมุด ตำรา หนังสือ วารสารทั้งภาษาไทย และต่างประเทศ มีเครื่องคอมพิวเตอร์สื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการสืบค้นและแสวงหาความรู้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ มีอาณาบริเวณและบรรยากาศที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนิสิตนักศึกษา^{๘๖} มหาวิทยาลัยควรได้จัดตั้งสำนักหอสมุด กลาง สำนักคอมพิวเตอร์ สำนักสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนโดยการทำหน้าที่ ได้แก่

^{๘๕} คณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา, คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา: มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา, หน้า ๖๖-๖๗.

^{๘๖} ทบวงมหาวิทยาลัย, ระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนระดับอุดมศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา, หน้า ๘.

- ห้องสมุด เป็นศูนย์วิชาการและบริการเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อประกอบ การเรียน การสอน การวิจัย การส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการ เช่น ตำรา วารสาร นิตยสารและสิ่งพิมพ์อื่นใน สาขา วิชาต่างๆ นอกจากนี้ยังมีสื่อโสตทัศนวัสดุ เช่น फिल्मภาพยนตร์ फिल्मสตริป แถบบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ โปสเตอร์ ภาพฉีก โนโครฟิล์ม โนโครซิฟ แผ่นที่ สไลด์

- สำนักคอมพิวเตอร์ ทำหน้าที่ให้บริการด้านคอมพิวเตอร์เพื่อสนับสนุนการดำเนินการของ มหาวิทยาลัยเกี่ยวกับงานทะเบียนผลการเรียนของนิสิต งานทะเบียนประวัติบุคลากร ให้บริการแก่ คณาจารย์และนิสิตรวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การ บริหาร นอกจากนี้ยังเปิดอบรมการใช้คอมพิวเตอร์แก่บุคลากรในมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไปด้วย

- สำนักสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา ทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการการใช้การผลิตและ บำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษาที่ทันสมัยแก่อาจารย์ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่และนิสิตของ มหาวิทยาลัย เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน เป็น แหล่งฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ และใช้เป็นสถานที่ฝึกทักษะ ปฏิบัติ

มหาวิทยาลัยควรกำหนดให้มีระเบียบ แผน กิจกรรมและเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดคุณภาพ ในด้านการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ระเบียบ แผน กิจกรรมการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และเกณฑ์การใช้อาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ^{๘๗}

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพและมี ประสิทธิภาพนั้นประกอบด้วย ๖ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) หลักสูตร เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่จะจัด ให้แก่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะตาม ความมุ่งหมายของการศึกษาที่วางไว้ ๒) อาจารย์ โดยการพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละ แห่งขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาความต้องการในการพัฒนาอาจารย์ของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ๓) กระบวน การเรียนการสอน มีขอบเขตกล่าวถึงรูปแบบการสอน ซึ่งมีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถประสมประสาน การสอนนั้นให้สอดคล้องกับรายวิชาที่ผู้สอนรับผิดชอบได้ ๔) นักศึกษา การรับนิสิตนักศึกษาเข้าสู่ สถาบันอุดมศึกษามีระบบการคัดเลือกโดยมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการควบคุม ตรวจสอบคุณภาพ และประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยดูจากผู้เรียนที่มีความรู้ความ สามารถและความถนัดตรงตามสาขาวิชาที่เรียน ๕) การวัดและประเมินผล เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ของการจัดการเรียนการสอนที่จะเป็นตัวชี้วัดถึงคุณภาพของบัณฑิต โดยจะต้องคำนึงถึงการประเมิน ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพวัดให้ตรงกับวัตถุประสงค์ ใช้เครื่องมือที่ดี มีมาตรฐานและมีความยุติธรรม และ ๖) ปัจจัยเกื้อหนุน เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าว เพื่อให้เป็นไปอย่างมีระบบ ระเบียบ สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมีการกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบ ระบบการใช้ขึ้นเพื่อให้สะดวก กับนักศึกษาและอาจารย์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอน

^{๘๗} คณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา, คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา: มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา, หน้า ๗๘-๘๑.

๒.๓ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า “แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ” จากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

๒.๓.๑ ความหมายของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

เอกสารทางวิชาการที่หลากหลายได้ระบุถึง “ความหมายของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาประกอบใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดังนี้

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (Thailand Qualifications Framework) นิยมย่อว่า TQF เป็นกรอบงานสำหรับใช้เป็นฐานในการถ่ายโอนหน่วยกิตของสถาบัน อุดมศึกษาในประเทศไทย จัดทำโดยวิธีการควบคุมคุณภาพการสอน พัฒนาโดยสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิของไทยพัฒนามาจากแนวคิด National Qualifications Framework ที่เป็นระบบควบคุมคุณภาพสำหรับการถ่ายโอนหน่วยกิต ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาในสหราชอาณาจักร^{๘๘}

วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกจะเป็น ไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งมีหลักการสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

๑) เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเรื่องการตัดสินการจับผิด หรือการให้คะแนน ให้โทษ

๒) ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง (Evidence-based) และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability)

๓) มุ่งเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับควบคุม

๔) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาการจัดการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๕) มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการการศึกษาของชาติตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้เอกภาพเชิงนโยบาย แต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยสถาบันสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถาบันและผู้เรียน^{๘๙}

^{๘๘} วิกิพีเดีย พจนานุกรมเสรี, “กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ”, [ออนไลน์] < <https://th.wikipedia.org/wiki/กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ> >, [๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐].

^{๘๙} สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, ๒๕๕๔), หน้า ๔-๕.

การเรียนรู้รอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ซึ่งเป็นกรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิการแบ่งสายวิชาความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับ คุณวุฒิ ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ การเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต^{๙๐}

มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) แบ่งออกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ^{๙๑} โดยรายละเอียดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ทั้ง ๕ ด้าน มีดังนี้

๑) ด้านคุณธรรมจริยธรรม (Ethics and Moral) หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตน ส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตามศีลธรรมทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม

๒) ด้านความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิดและการนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการทฤษฎีตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

๓) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่าง ๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง

๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ ความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูดการเขียนและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ^{๙๒}

^{๙๐} สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เทียนวัฒนาพรินท์ติ้ง, ๒๕๕๓), หน้า ๑๕.

^{๙๑} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๕๘, (พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๘๔-๙๑.

^{๙๒} ฝ่ายระบบสารสนเทศ สำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, เอกสารประกอบการประชุมระบบสนับสนุนกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF Supporting System for Srinakharinwirot University), (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๘), หน้า ๖. (อัคราณา)

สรุปได้ว่า กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thailand Qualifications Framework) นิยมย่อว่า TQF เป็นกรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิการแบ่งสายวิชาความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการการศึกษาของชาติ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยสถาบันสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถาบันและผู้เรียน

๒.๓.๒ โครงสร้างและองค์ประกอบของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

เอกสารทางวิชาการที่หลากหลายได้ระบุถึง “โครงสร้างและองค์ประกอบของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาประกอบใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thailand Qualification Framework for Higher Education ; TQF : HEd) คือ กรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย

๑) ระดับคุณวุฒิ (Levels of Qualifications)^{๙๓}

ระดับของคุณวุฒิแสดงถึงการเพิ่มขึ้นของระดับสติปัญญาที่ต้องการ และความซับซ้อนของการเรียนรู้ที่คาดหวัง นอกจากนี้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติยังกำหนดคุณลักษณะของนักศึกษาระดับแรกเข้าหลังจากสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยเพราะเป็นพื้นฐาน ความรู้ความสามารถที่สำคัญในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาเริ่มต้นที่ระดับที่ ๑ อนุปริญญา (๓ ปี) และสิ้นสุดที่ระดับที่ ๖ ปริญญาเอก ดังนี้

ระดับที่ ๑ อนุปริญญา (๓ ปี)

ระดับที่ ๒ ปริญญาตรี

ระดับที่ ๓ ประกาศนียบัตรบัณฑิต

ระดับที่ ๔ ปริญญาโท

ระดับที่ ๕ ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง

ระดับที่ ๖ ปริญญาเอก

บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์การเข้าศึกษาต่อของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาซึ่งอาจขึ้นอยู่กับคะแนนเฉลี่ยสะสมหรือเงื่อนไขอื่นเพื่อให้มั่นใจว่าผู้สมัครเข้าศึกษาต่อจะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการศึกษาระดับที่สูงขึ้นและซับซ้อนยิ่งขึ้น

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแบ่งสายวิชาเป็น ๒ สาย ได้แก่ สายวิชาการเน้นศาสตร์บริสุทธิ์ทางด้านศิลปศาสตร์ หรือ ด้านวิทยาศาสตร์ โดยมุ่งศึกษาสาระและวิธีการของศาสตร์สาขานั้น ๆ เป็นหลัก ไม่ได้สัมพันธ์โดยตรงกับการประกอบอาชีพ และสายวิชาชีพ ซึ่งมุ่งเน้นการศึกษาในลักษณะของศาสตร์เชิงประยุกต์เพื่อให้นักศึกษามีความรู้และทักษะระดับสูง ซึ่งจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ และนำไปสู่การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ

^{๙๓} สำนักประกันคุณภาพการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, แนวทางการดำเนินงานหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ. ๒๕๕๘, (เขียนราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, ๒๕๕๙), หน้า ๖๘.

การเรียนรู้ในสาขาวิชาการควรจะพัฒนาความสามารถที่สำคัญทั้งในการทำงานและการดำรงชีพในชีวิตประจำวัน ส่วนหลักสูตรสาขาวิชาชีพ ควรเกี่ยวข้องกับความเข้าใจ การวิจัยและความรู้ทางทฤษฎีในสาขา/สาขาวิชาและสาขา/สาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึงและพัฒนาความสามารถในการคิดและการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับทุกสถานการณ์ อย่างไรก็ตาม หลักสูตรทั้งสองสายดังกล่าวมีจุดเน้นที่แตกต่างกันซึ่งควรสะท้อนให้เห็นในรายละเอียดของเนื้อหาสาระสำคัญ และในข้อปริญญ ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาหนึ่งสามารถเปลี่ยนไปศึกษาต่อระดับสูงขึ้นในอีกสาขาวิชาหนึ่งได้ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาอาจจะกำหนดเงื่อนไขบางประการของการเข้าศึกษาเพื่อให้ได้ฐานความรู้และทักษะที่จำเป็นเพียงพอกับการศึกษาต่อในระดับนั้น ๆ คาดหวัง^{๙๔}

๒) การเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นในตนเองจากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ให้บัณฑิตมีอย่างน้อย ๕ ด้าน ดังนี้

ด้านคุณธรรมจริยธรรม (Ethics and Moral) หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตัว ส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตามศีลธรรมทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม

ด้านความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิดและการนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการทฤษฎีตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่าง ๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ ความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูดการเขียนและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

นอกจากผลการเรียนรู้ทั้ง ๕ ด้านนี้ บางสาขาวิชาต้องการทักษะทางกายภาพสูง เช่น การเดินร่ำ ดนตรี การวาดภาพ การแกะสลัก พลศึกษา การแพทย์ และวิทยาศาสตร์การแพทย์ จึงต้องเพิ่มการเรียนรู้ทางด้านทักษะพิสัย (Domain of Psychomotor Skill)

^{๙๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๘-๖๙.

มาตรฐานผลการเรียนรู้ คือ ข้อกำหนดเฉพาะซึ่งมุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาขึ้นจากการเรียนรู้ทั้ง ๕ ด้านที่ได้รับการพัฒนาดังกล่าวและแสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจและความ สามารถจากการเรียนรู้เหล่านั้นได้อย่างเป็นที่น่าเชื่อถือเมื่อเรียนจบในรายวิชาหรือหลักสูตรนั้นแล้ว

มาตรฐานผลการเรียนรู้ซึ่งมีอย่างน้อย ๕ ด้าน ดังกล่าวข้างต้น เป็นมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตทุกคนในทุกระดับคุณวุฒิโดยแต่ละด้านจะมีระดับความซับซ้อนเพิ่มขึ้นเมื่อระดับคุณวุฒิที่สูงขึ้น ทักษะและความรู้จะเป็นการสะสมจากระดับคุณวุฒิที่ต่ำกว่าสู่ระดับที่สูงขึ้น ดังนั้น มาตรฐานผลการเรียนรู้ของระดับคุณวุฒิใดคุณวุฒิหนึ่งจะรวมมาตรฐานผลการเรียนรู้ในสาขา/สาขาวิชาเดียวกันของระดับคุณวุฒิที่ต่ำกว่าด้วย

มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมใช้กับนักศึกษาทุกคนแม้ว่าบางสาขา/สาขาวิชานักศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาเป็นการเฉพาะ เช่น จรรยาบรรณของแพทย์ เป็นต้น

มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านความรู้และด้านทักษะทางปัญญาจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับสาขา/สาขาวิชาที่เรียน ซึ่งต้องระบุรายละเอียดของความรู้และทักษะของสาขา/สาขาวิชาที่เหมาะสมกับระดับคุณวุฒิไว้ในรายละเอียดของหลักสูตรและรายละเอียดของรายวิชา

มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมุ่งหวังให้นักศึกษาทุกคนไม่ว่าจะเป็นระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชาใดต้องบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านเหล่านี้

มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มุ่งหวังให้นักศึกษาทุกคนไม่ว่าจะเป็นระดับคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาใดต้องบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านนี้ แต่สำหรับนักศึกษาที่เรียนในสาขา/สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับมาตรฐานผลการเรียนรู้นี้ จะต้องเน้นให้มีความชำนาญมากกว่านักศึกษาสาขา/สาขาวิชาอื่น ๆ เช่น นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศจะต้องมีความชำนาญและทักษะตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ ด้านความรู้และด้านทักษะทางปัญญาเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ^{๙๕}

๓) มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี

มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตระดับปริญญาตรี อย่างน้อย ๕ ด้าน ดังนี้

ด้านคุณธรรม จริยธรรม : สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพ โดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรม ทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก เป็นต้น

ด้านความรู้ : มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ตระหนัก รู้หลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชา และตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติ จะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์

^{๙๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๐.

ด้านทักษะทางปัญญา : สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิดและหลักฐานใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่น ๆ ด้วยตนเอง สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพสำหรับหลักสูตรวิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำและหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ : มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม รับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาตนเองและอาชีพ

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ : สามารถศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา สามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่าเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการพูด การเขียน สามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันได้^{๔๖}

๔) มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาโท

มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาโท ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตระดับปริญญาโท อย่างน้อย ๕ ด้าน ดังนี้

ด้านคุณธรรม จริยธรรม : สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมที่ซับซ้อนเชิงวิชาการหรือวิชาชีพ โดยคำนึงถึงความรู้สึกรู้ใจของผู้อื่น และเมื่อไม่มีข้อมูลทางจรรยาบรรณวิชาชีพหรือไม่มีระเบียบข้อบังคับเพียงพอที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น ก็สามารถวินิจฉัยอย่างผู้รู้ด้วยความยุติธรรมและชัดเจนมีหลักฐาน และตอบสนองปัญหาเหล่านั้นตามหลักการ เหตุผล และค่านิยมอันดีงาม

ด้านความรู้ : มีความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ในเนื้อหาสาระหลักของสาขาวิชา ตลอดจนหลักการและทฤษฎีที่สำคัญและนำมาประยุกต์ในการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการหรือการปฏิบัติในวิชาชีพ มีความเข้าใจทฤษฎี การวิจัยและการปฏิบัติทางวิชาชีพนั้นอย่างลึกซึ้งในวิชาหรือกลุ่มวิชาเฉพาะในระดับแนวหน้า มีความเข้าใจในวิธีการพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ และการประยุกต์ตลอดถึงผลกระทบของผลงานวิจัยในปัจจุบันที่มีต่อองค์ความรู้ในสาขาวิชาและต่อการปฏิบัติในวิชาชีพตระหนักในระเบียบข้อบังคับที่ใช้อยู่ในสภาพแวดล้อมของระดับชาติและนานาชาติที่อาจมีผลกระทบต่อวิชาชีพรวมทั้งเหตุผลการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

^{๔๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๑.

ด้านทักษะทางปัญญา : ใช้ความรู้ทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการจัดการบริหารใหม่ที่ไม่คาดคิดทางวิชาการและวิชาชีพ และพัฒนาแนวคิดริเริ่มและสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองประเด็นหรือปัญหา สามารถใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจในสถานการณ์ที่มีข้อมูลไม่เพียงพอ สามารถสังเคราะห์และใช้ผลงานวิจัย สิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการ หรือรายงานทางวิชาชีพ และพัฒนาความคิดใหม่ ๆ โดยการบูรณาการให้เข้ากับองค์ความรู้เดิมหรือเสนอเป็นความรู้ใหม่ที่ท้าทายสามารถใช้เทคนิคทั่วไปหรือเฉพาะทางในการวิเคราะห์ประเด็นหรือปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงพัฒนาข้อสรุปและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาการหรือวิชาชีพ สามารถดำเนินการโครงการสำคัญหรือโครงการวิจัยค้นคว้าทางวิชาการได้ด้วยตนเอง โดยการใช้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตลอดจนการใช้เทคนิคการวิจัย และให้ข้อสรุปที่สมบูรณ์ ซึ่งขยายองค์ความรู้หรือแนวทางการปฏิบัติในวิชาชีพที่มีอยู่เดิมได้อย่างมีนัยสำคัญ

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ : สามารถแก้ไขปัญหามีความซับซ้อน หรือความยุ่งยากระดับสูงทางวิชาชีพได้ด้วยตนเองสามารถตัดสินใจในการดำเนินงานด้วยตนเองและสามารถประเมินตนเองได้ รวมทั้งวางแผนในการปรับปรุงตนเองให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานระดับสูงได้ มีความรับผิดชอบในการดำเนินงานของตนเอง และร่วมมือกับผู้อื่นอย่างเต็มที่ในการจัดการข้อโต้แย้งและปัญหาต่าง ๆ แสดงออกทักษะการเป็นผู้นำได้อย่างเหมาะสมตามโอกาสและสถานการณ์เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานของกลุ่ม

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ : สามารถคัดกรองข้อมูลทางคณิตศาสตร์และสถิติเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าปัญหา สรุปปัญหา และเสนอแนะแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งในวงการวิชาการและวิชาชีพ รวมถึงชุมชนทั่วไปโดยการนำเสนอรายงานทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการผ่านสิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการและวิชาชีพรวมทั้งวิทยานิพนธ์หรือโครงการค้นคว้าที่สำคัญ^{๙๗}

๕) มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาเอก

มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาเอก ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตระดับปริญญาเอก อย่างน้อย ๕ ด้าน ดังนี้

ด้านคุณธรรม จริยธรรม : สามารถจัดการเกี่ยวกับปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมที่ซับซ้อนในทางวิชาการหรือวิชาชีพ ในกรณีที่ไม่มีจรรยาบรรณวิชาชีพหรือไม่ระเบียบข้อบังคับเพียงพอที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ก็สามารถใช้ดุลยพินิจอย่างผู้รู้ ด้วยความยุติธรรม หลักฐาน หลักการที่มีเหตุผลและค่านิยมอันดี แสดงออกหรือสื่อสารข้อสรุปของปัญหาโดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นที่จะได้รับผลกระทบ ริเริ่มชี้ให้เห็นข้อบกพร่องของจรรยาบรรณที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเพื่อทบทวนและแก้ไข สนับสนุนอย่างจริงจังให้ผู้อื่นใช้ดุลยพินิจทางด้านคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการกับความขัดแย้งและปัญหาที่มีผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น แสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการส่งเสริมให้มีการประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมในที่ทำงานและในชุมชนที่กว้างขวางขึ้น

^{๙๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๒.

ด้านความรู้ : สามารถพัฒนานวัตกรรมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้และลึกซึ้งในองค์ความรู้ที่เป็นแก่นในสาขาวิชาการหรือวิชาชีพ รวมทั้งข้อมูลเฉพาะทางทฤษฎีหลักการและแนวคิดที่เป็นรากฐาน มีความรู้ที่เป็นปัจจุบันในสาขาวิชา รวมถึงประเด็นปัญหาสำคัญที่จะเกิดขึ้นรู้เทคนิคการวิจัยและพัฒนาข้อสรุปซึ่งเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชาได้อย่างชาญฉลาด สำหรับหลักสูตรในสาขาวิชาชีพ จะต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและกว้างขวางเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เปลี่ยนแปลงในวิชาชีพ ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ การพัฒนาสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสาขาวิชาที่ศึกษาค้นคว้า

ด้านทักษะทางปัญญา : สามารถใช้ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและเทคนิคการแสวงหาความรู้ในการวิเคราะห์ประเด็นและปัญหาสำคัญได้อย่างสร้างสรรค์ และพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ สามารถสังเคราะห์ผลงานการวิจัยและทฤษฎีเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจใหม่ที่สร้างสรรค์ โดยบูรณาการแนวคิดต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกสาขาวิชาที่ศึกษาในชั้นสูง สามารถออกแบบและดำเนินการโครงการวิจัยสำคัญในเรื่องซับซ้อนที่เกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่หรือปรับปรุงแนวปฏิบัติในวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญ

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ : มีความสามารถสูงในการแสดงความเห็นทางวิชาการและวิชาชีพสามารถวางแผน วิเคราะห์ และแก้ปัญหาที่ซับซ้อนสูงมากด้วยตนเอง รวมทั้งวางแผนในการปรับปรุงตนเองและองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างปฏิสัมพันธ์ในกิจกรรมกลุ่มอย่างสร้างสรรค์ และแสดงออกถึงความโดดเด่นในการเป็นผู้นำในทางวิชาการหรือวิชาชีพ และสังคมที่ซับซ้อน

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ : สามารถคัดกรองข้อมูลทางคณิตศาสตร์และสถิติเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าในประเด็นปัญหาที่สำคัญและซับซ้อน สรุปปัญหาและเสนอแนะแก้ไขปัญหในด้านต่าง ๆ โดยเจาะลึกในสาขาวิชาเฉพาะสามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งในวงการวิชาการและวิชาชีพ รวมถึงชุมชนทั่วไป โดยการนำเสนอรายงานทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการผ่านสิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการและวิชาชีพรวมทั้งวิทยานิพนธ์หรือโครงการค้นคว้าที่สำคัญ^{๙๘}

สรุปได้ว่า กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ยึดหลักความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการอุดมศึกษา โดยมีมุ่งให้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการนำนโยบายในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมาตรฐานผลการเรียนรู้ของระดับคุณวุฒิใดคุณวุฒิหนึ่งจะรวมมาตรฐานผลการเรียนรู้ในสาขา/สาขาวิชาเดียวกันของระดับคุณวุฒิที่ต่ำกว่าด้วย มี ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้และด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

^{๙๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๓.

๒.๔ ข้อมูลพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า “มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” จากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

๒.๔.๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารทางวิชาการที่หลากหลายได้ระบุถึง “มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาประกอบใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงแห่งหนึ่งของคณะสงฆ์ไทย^{๙๙} โดยมีประวัติและพัฒนาการตามลำดับ ดังนี้

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ไทย ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงสถาปนาขึ้น ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เพื่อเป็นสถาบันการศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ โดยพระราชทานนามว่า มหาธาตุวิทยาลัย เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๓๐ และได้เปิดดำเนินการศึกษา เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๓๒

ต่อมา ได้ทรงเปลี่ยนจากมหาธาตุวิทยาลัยเป็น มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๓๙ แต่ยังคงจัดการศึกษาเฉพาะปริยัตธรรมแผนกบาลีเท่านั้น ยังมีได้ดำเนินการศึกษาในรูปแบบอุดมศึกษาหรือรูปแบบมหาวิทยาลัยตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เมื่อวันที่ ๙ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๔๐ พระพิมลธรรม (ช้อย ฐานตตมมหาเถร) อธิบดีสงฆ์วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ พร้อมทั้งพระเถรานุเถระฝ่ายมหานิกายจำนวน ๕๗ รูปได้ประชุมพร้อมกันที่ตำหนักสมเด็จฯ วัดมหาธาตุ ปรีกษาหารือได้ข้อยุติที่จะเปิดการศึกษาในรูปแบบมหาวิทยาลัย เปิดรับผู้สนใจวิชาพระพุทธานุภาพพระปริยัติสัทธรรมชั้นสูง ภาษาต่างประเทศ และวิทยาการบางอย่างอันเป็นอุปการณแก่การค้นคว้าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

พุทธศักราช ๒๔๔๐ ประกาศใช้ระเบียบมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เปิดรับพระภิกษุสามเณร ผู้สอบได้ตั้งแต่เปรียญธรรม ๔ ประโยคขึ้นไปเข้าศึกษา พระภิกษุสามเณรที่เข้าศึกษารุ่นแรกนี้มีจำนวน ๑๕๖ รูป เปิดการศึกษาเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๔๐ โดยจัดให้เรียนวิชาพื้นฐาน เรียกว่า การศึกษาระดับชั้นอบรมพื้นฐานความรู้จนถึงขั้นเตรียมอุดมศึกษา เป็นเวลา ๔ ปี ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๔๐- ๒๔๔๔ จากนั้นจึงให้เรียนต่อระดับปริญญาตรีในคณะพุทธศาสตร์ ซึ่งเปิดเป็นคณะแรก รับพระภิกษุสามเณรที่จบชั้นเตรียมอุดมศึกษานี้ และเป็นผู้สอบได้ตั้งแต่เปรียญธรรม ๕ ประโยคขึ้นไป จำนวนผู้ผ่านการคัดเลือกให้เข้าศึกษาปีแรกในคณะพุทธศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๔๔๔ จำนวน ๑๖ รูป สำเร็จการศึกษา ในปี ๒๔๔๘ เป็นพุทธศาสตรบัณฑิตรุ่นแรก จำนวน ๖ รูป

^{๙๙} พระครูปริยัติกิตติธำรง (ทองขาว กิตติธโร), “บทบาทพุทธศาสตรบัณฑิตที่สังคมพึงประสงค์”, พุทธจักร, ปีที่ ๖๔ ฉบับที่ ๕ (พฤษภาคม ๒๕๕๓): ๓๓.

พุทธศักราช ๒๔๙๐ ตั้งคณะพุทธศาสตร์

พุทธศักราช ๒๔๐๔ ตั้งคณะครุศาสตร์

พุทธศักราช ๒๕๐๖ เปิดสอนหลักสูตรแผนกบรมครูศาสนศึกษาระดับประกาศียบัตร

พุทธศักราช ๒๕๑๒ มหาเถรสมาคมได้ออกคำสั่งเรื่อง การศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๑๒ จำนวน ๑๒ ข้อ สารสำคัญของข้อ ๓ ระบุส่วนที่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยไว้ว่า “ให้การศึกษาของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ซึ่งดำเนินการอยู่แล้ว เป็นการศึกษาของคณะสงฆ์

พุทธศักราช ๒๕๑๖ ตั้งคณะเอเชียอาคเนย์ ต่อมาเปลี่ยนเป็นคณะมานุษยสังคมศาสตร์

พุทธศักราช ๒๕๒๑ ตั้งวิทยาเขตหนองคายที่วัดศรีสะเกษ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยเปิด สอนระดับปริญญาตรีหลักสูตรคณะครุศาสตร์

พุทธศักราช ๒๕๒๖ แยกวิชาสายสังคมศาสตร์ออกจากคณะมานุษยสังคมศาสตร์ไปตั้งคณะสังคมศาสตร์และแยกวิชาสายภาษาศาสตร์ จัดวิทยาเขตตั้งคณะมนุษยศาสตร์

พุทธศักราช ๒๕๒๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช องค์เอกอัครศาสนูปถัมภก โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติกำหนดวิถียฐานะผู้สำเร็จวิชาการทางพระพุทธศาสนา พ.ศ.๒๕๒๗ โดยมาตรา ๔(๓) กำหนดไว้ว่า “ให้ผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีวิถียฐานะชั้นปริญญาตรี เรียกว่า พุทธศาสตรบัณฑิต”ใช้อักษรย่อว่า “พธ.บ.”

พุทธศักราช ๒๕๒๘ ตั้งวิทยาเขต ๒ แห่ง คือ (๑) ในวันที่ ๗ พฤษภาคม ตั้งวิทยาเขตนครศรีธรรมราช ที่วัดแจ้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช และ (๒) ในวันที่ ๓ ตุลาคม ตั้งวิทยาเขต เชียงใหม่ที่วัดสวนดอก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

พุทธศักราช ๒๕๒๙ ตั้งวิทยาเขต ๓ แห่ง คือ (๑) ในวันที่ ๓ ตุลาคม ตั้งวิทยาเขตขอนแก่น ที่วัดธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ปัจจุบันย้ายที่ทำการไป ที่เลขที่ ๓๐ ป่านโคกสี ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (๒) ในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ตั้งวิทยาเขตนครราชสีมาที่วัดพระนารายณ์มหาราช อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบันย้ายที่ทำการไปที่บ้านหัวถนน ถนนชาติพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และ (๓) ในเดือนธันวาคม ตั้งวิทยาเขตอุบลราชธานีที่วัดมหาวนาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ปัจจุบันย้ายที่ทำการไปที่บ้านหมากมี ตำบลกระโสม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

พุทธศักราช ๒๕๓๐ สภามหาวิทยาลัย ประกาศใช้ระเบียบมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ว่าด้วยการบริหาร ๒๕๓๐ และตั้งวิทยาเขต ๒ แห่ง คือ (๑) ในวันที่ ๒๔ มีนาคม ตั้งวิทยาเขตสุรินทร์ที่วัดศาลาลอย อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ปัจจุบันย้ายที่ทำการไปอยู่ที่ หมู่ที่ ๘ ตำบล นอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ และ (๒) ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ตั้งวิทยาเขตแพร่ที่วัดพระบาทมิ่งเมือง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่^{๑๐๐}

^{๑๐๐}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๕๙, (พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๑-๒.

พุทธศักราช ๒๕๓๔ ตั้งวิทยาเขตพะเยาที่วัดศรีโคมคำ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

พุทธศักราช ๒๕๓๕ ตั้งวิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส ที่วัดมหาสวัสดิ์วนาคพุฒาราม อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

พุทธศักราช ๒๕๔๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช องค์เอกอัครศาสนูปถัมภก โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้มีสถานภาพเป็นนิติบุคคล และเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๔ ตอนที่ ๕๑ ก ลงวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐^{๑๐๑}

ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มี สุภาชีว่า “ปัญญา โลกสมิ ปชโชโต ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก” และมีปรัชญาว่า “จัดการศึกษาพระพุทธานุสาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม” และมีปณิธานว่า “ศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง สำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์” และมีวิสัยทัศน์ว่า “ศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธานุสาสนาระดับนานาชาติ ที่สร้างคนดีและเก่ง อย่างมีสมรรถภาพ จัดการศึกษาและวิจัยได้อย่างมีคุณภาพ บริการวิชาการอย่างมีคุณภาพ บริหารตัวอย่างมีประสิทธิภาพ”^{๑๐๒} โดยมีส่วนงานจัดการศึกษา ดังนี้

ก. ส่วนงานที่จัดการศึกษาในส่วนกลาง

คณะพุทธศาสตร์ มี ๓ ภาควิชา

- ภาควิชาพระพุทธานุสาสนา
- ภาควิชาศาสนาและปรัชญา
- ภาควิชาบาลีและสันสกฤต

คณะครุศาสตร์ มี ๓ ภาควิชา

- ภาควิชาบริหารการศึกษา
- ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
- ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะมนุษยศาสตร์ มี ๓ ภาควิชา

- ภาควิชาภาษาไทย
- ภาควิชาภาษาต่างประเทศ
- ภาควิชาจิตวิทยา

คณะสังคมศาสตร์ มี ๔ ภาควิชา

- ภาควิชารัฐศาสตร์
- ภาควิชาเศรษฐศาสตร์
- ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
- ภาควิชานิติศาสตร์

^{๑๐๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓.

^{๑๐๒} คณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๕ ปี พุทธศาสตรมหาบัณฑิตบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑๒-๑๓.

ข. ส่วนงานที่จัดการศึกษาในระดับวิทยาเขต วิทยาลัย โครงการขยายห้องเรียน หน่วย
วิทยบริการและสถาบันสมทบ

วิทยาเขต

- ๑) วิทยาเขตหนองคาย
- ๒) วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
- ๓) วิทยาเขตเชียงใหม่
- ๔) วิทยาเขตขอนแก่น
- ๕) วิทยาเขตนครราชสีมา
- ๖) วิทยาเขตอุบลราชธานี
- ๗) วิทยาเขตแพร่
- ๘) วิทยาเขตสุรินทร์
- ๙) วิทยาเขตพะเยา
- ๑๐) วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

วิทยาลัย

- ๑) วิทยาลัยสงฆ์นครพนม
- ๒) วิทยาลัยสงฆ์เลย
- ๓) วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
- ๔) วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
- ๕) วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช พิษณุโลก
- ๖) วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์
- ๗) วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี
- ๘) วิทยาลัยสงฆ์นครน่านเฉลิมพระเกียรติ
- ๙) วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร
- ๑๐) วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย
- ๑๑) วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
- ๑๒) วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ
- ๑๓) วิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ
- ๑๔) วิทยาลัยพระธรรมทูต
- ๑๕) วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
- ๑๖) วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
- ๑๗) วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด
- ๑๘) วิทยาลัยสงฆ์พ่อขุนผาเมือง เพชรบูรณ์
- ๑๙) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี^{๑๐๓}

^{๑๐๓}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๕๙, หน้า ๖-๗.

โครงการขยายห้องเรียน

- ๑) ห้องเรียนคณะพุทธศาสตร์ วัดพิบูลทอง ตำบลพิบูลทอง อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี
- ๒) ห้องเรียนวิทยาเขตนครศรีธรรมราช วัดพัฒนาราม จังหวัดลพบุรีธานี ตำบลตลาด
อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีธานี
- ๓) ห้องเรียนคณะพุทธศาสตร์ วัดไชยชุมพลชนะสงคราม ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง
จังหวัดกาญจนบุรี
- หน่วยวิทยบริการ
 - ๑) หน่วยวิทยบริการคณะพุทธศาสตร์ วัดหงษ์ประดิษฐาราม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
 - ๒) หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ วัดพระรูป อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
 - ๓) หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ วัดใหญ่อินทาราม (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง
จังหวัดชลบุรี
 - ๔) หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ วัดป่าประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
 - ๕) หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ พุทธมณฑลจังหวัดจันทบุรี อำเภอเมือง จังหวัด
จันทบุรี
 - ๖) หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัด
สุพรรณบุรี
 - ๗) หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์วัดสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว
 - ๘) หน่วยวิทยบริการวิทยาเขตขอนแก่น วัดอภิสิทธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
 - ๙) หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช วัดท่านา อำเภอเมือง จังหวัดตาก
 - ๑๐) หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช วัดหมอนไม้ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
 - ๑๑) หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์วัดหนองขุนชาติ อำเภอเมือง จังหวัด
อุทัยธานี
 - ๑๒) หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วัดพระบรมธาตุ อำเภอเมือง จังหวัด
กำแพงเพชร
 - ๑๓) หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วัดพฤษะวันโชติการาม อำเภอตะพาน
หิน จังหวัดพิจิตร
- สถาบันสมทบ
 - ๑) วิทยาลัยพระพุทธศาสนาดองกุก ขอนบอบ ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี
 - ๒) มหาปัญญาวิทยาลัย วัดถาวราราม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
 - ๓) มหาวิทยาลัยสงฆ์จีน จู ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน (ไต้หวัน)
 - ๔) สถาบันพระพุทธศาสนานานาชาติศรีลังกา ประเทศศรีลังกา
 - ๕) วิทยาลัยพระพุทธศาสนา ประเทศสิงคโปร์
 - ๖) ศูนย์การศึกษาพระอาจารย์พรหม ประเทศสิงคโปร์
 - ๗) มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา ธรรมะ เกท บุดาเปสท์ ประเทศอังกฤษ^{๑๐๔}

^{๑๐๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗-๘.

แผนภาพที่ ๒.๕ ตราสัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัย^{๑๐๕}

แผนภาพที่ ๒.๖ เข็มสัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัย^{๑๐๖}

สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงแห่งหนึ่งของคณะสงฆ์ไทย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงสถาปนาขึ้น เพื่อให้เป็นสถาบันการศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับ พระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ ได้เปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๓๒ เป็นต้นมา ปัจจุบัน มีส่วนงานจัดการศึกษา รวม ๔๕ แห่ง คือ วิทยาเขต ๑๐ แห่ง วิทยาลัย ๑๙ แห่ง โครงการขยายห้องเรียน ๓ แห่ง หน่วยงานวิทยบริการ ๑๓ แห่ง และสถาบันสมทบ ๗ แห่ง โดยมีวิสัยทัศน์เป็น ศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ ที่สร้างคนดีและเก่ง อย่างมีประสิทธิภาพ จัดการศึกษาและวิจัยได้อย่างมีคุณภาพ บริการวิชาการได้อย่างมีคุณภาพ บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

^{๑๐๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙.

^{๑๐๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐.

๒.๔.๒ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

เอกสารทางวิชาการที่หลากหลายได้ระบุถึง “วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาประกอบใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี เป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ที่ วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม เลขที่ ๑๐๙ หมู่ ๗ ตำบลแพงพวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยมีประวัติความเป็นมาโดยย่อ คือ เมื่อปีการศึกษา ๒๕๔๘ วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร่วมกับคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ได้เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.) ขึ้น ณ วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ต่อมา ที่ประชุมพระสังฆาธิการตามมติมหาเถรสมาคม ระดับเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัดและเลขาธิการ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๔๘ จึงมีมติเห็นชอบ เสนอโครงการจัดตั้งหน่วยวิทยบริการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเปิดสอนการศึกษาระดับอุดมศึกษา ขึ้นตรงต่อคณะสังคมศาสตร์ ดังกล่าวนี้ หน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยได้พิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติตามลำดับ^{๑๐๗}

ต่อมา หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ณ วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม จังหวัดราชบุรี ได้มีการดำเนินการปรับปรุงพัฒนาตามนโยบายมหาวิทยาลัยในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา และนโยบายมหาวิทยาลัย โดยได้ผ่านการตรวจประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งจากมหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ตามลำดับอย่างต่อเนื่อง กระทั่งในปีการศึกษา ๒๕๕๘ จึงได้รับการยกฐานะเป็น “วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี”^{๑๐๘}

ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี จัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) หลักสูตรระดับประกาศนียบัตร จำนวน ๒ หลักสูตร คือ
 - หลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.)
 - หลักสูตรประกาศนียบัตรการสอนศีลธรรมในโรงเรียน (ป.สศ.)
- ๒) หลักสูตรระดับอุดมศึกษา จำนวน ๒ หลักสูตร คือ
 - หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ (พธ.บ.)
 - หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (พธ.บ.)
- ๓) หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน ๑ หลักสูตร คือ
 - หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ (พธ.ม.)

^{๑๐๗} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, รายงานการประเมินตนเองระดับคณะ วิทยาเขต และวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๘, (ราชบุรี: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๕๕๙), หน้า ๑. (อัดสำเนา).

^{๑๐๘} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓ ตอนพิเศษ ๔๘ ง ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙.

ปัจจุบัน วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มีพระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ชยมงคล)^{๑๐๙} ดำรง
ผู้อำนวยการ โดยได้ระบุสาขิต ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์วิทยาลัย ไว้ดังนี้

๑) สาขิต

“ปัญญา โลกสมิ ปชโชโต ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก”

๒) ปรัชญา

“ศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม”

๓) วิสัยทัศน์

“สร้างคนดีและเก่งอย่างมีสมรรถภาพ จัดการศึกษาและวิจัยอย่างมีคุณภาพ
บริการวิชาการอย่างมีสุขภาพ บริหารอย่างมีประสิทธิภาพ”

สร้างคนดีและเก่งอย่างมีสมรรถภาพ: ผลิตบัณฑิตและพัฒนาบุคลากรให้มีปฏิภาณ
เลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด เป็นผู้นำ ด้านจิตใจ และปัญญา มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีศรัทธาอุทิศตน
เพื่อพระพุทธศาสนา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีโลกทัศน์
กว้างไกล มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม

จัดการศึกษาและวิจัยอย่างมีคุณภาพ: จัดการศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดย
บูรณาการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ผ่าน
กระบวนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทาง
วิชาการ และเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนามนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้อยู่ร่วมกันได้อย่าง
สมดุลและสันติสุข

บริการวิชาการอย่างมีสุขภาพ: มุ่งมั่นในการให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่
คณะสงฆ์และสังคม รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ และความร่วมมืออันดีระหว่างพุทธศาสนิกชนใน
ระดับชาติและนานาชาติ เพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมอันเนื่อง
ด้วยพระพุทธศาสนา

บริหารอย่างมีประสิทธิภาพ: มุ่งพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักนิติธรรม จริยธรรม
ความสำนึกรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม ความโปร่งใสตรวจสอบได้ และความคุ้มค่า ความทันสมัย
ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

๔) พันธกิจ

“ผลิตบัณฑิต วิจัยและพัฒนา ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม ทำนุ
บำรุงศิลปวัฒนธรรม”

ด้านการผลิตบัณฑิต : ยึดถือหลักการให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของนิสิต เพื่อ
ผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา สามารถประยุกต์เข้ากับศาสตร์สาขา
ต่าง ๆ มีปฏิภาณที่เลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด มีความเป็นผู้นำทางจิตใจและปัญญา มีความคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์ มีโลกทัศน์กว้างไกล สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลก มีศรัทธาที่จะอุทิศตนเพื่อ
พระพุทธศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม และเสียสละเพื่อส่วนรวม

^{๑๐๙} คำสั่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ ๑๐๑๕/๒๕๕๔ เรื่อง แต่งตั้งผู้อำนวยการ
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔.

ด้านการวิจัยและพัฒนา: ดำเนินการวิจัยและพัฒนางานวิชาการ เพื่อสร้างองค์ความรู้ ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน เน้นการพัฒนางานองค์ความรู้ในพระไตรปิฎก โดยวิธีสหวิทยาการ แล้วนำองค์ความรู้ที่ค้นพบมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาศีลธรรมและจริยธรรมของสังคม รวมทั้งพัฒนา คุณภาพงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนา

ด้านส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม: ส่งเสริมการดำเนินการกิจกรรม ต่าง ๆ ให้ประสานสอดคล้อง สามารถเอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนกิจการของคณะสงฆ์ สร้างความรู้ ความเข้าใจในหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา สร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่ประชาชนจัด ประชุมสัมมนาและฝึกอบรม เพื่อพัฒนาพระสงฆ์และบุคลากรทางศาสนาให้มีศักยภาพในการธำรง รักษา เผยแผ่หลักคำสอน และเป็นแกนหลักในการพัฒนาจิตใจได้ในวงกว้าง

ด้านทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม : เสริมสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ด้านการทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้า เพื่อสร้างจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็น ไทยสนับสนุนให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีดุลยภาพ

๕) เอกลักษณ์

“บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาและสนองการคณะสงฆ์”

๖) อัตลักษณ์วิทยาลัย

“ประยุกต์พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจและสังคม”

๗) อัตลักษณ์บัณฑิต

“มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา”^{๑๑๐}

สรุปได้ว่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี เป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ที่ วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม เลขที่ ๑๐๙ หมู่ ๗ ตำบลแพ่งพวย อำเภอดำเนิน สะดวก จังหวัดราชบุรี เดิมมีฐานะเป็นหน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จึง ได้รับยกฐานะเป็นวิทยาลัย ตามที่ระบุในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓ ตอนพิเศษ ๔๘ ง ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ซึ่งในปัจจุบัน วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี จัดการศึกษาระดับประกาศนียบัตร จำนวน ๒ หลักสูตร ระดับปริญญาตรี จำนวน ๒ หลักสูตร และระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน ๑ หลักสูตร โดยมี ปรัชญาของวิทยาลัย คือ ศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนา จิตใจและสังคม และมีอัตลักษณ์บัณฑิต คือ มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา ปัจจุบัน มีพระเทพ ญาณมงคล (เสริมชัย ชยมงคล) ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ

^{๑๑๐}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, แผนปฏิบัติการประจำปี งบประมาณ ๒๕๖๐, (ราชบุรี: สำนักงานวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๕๕๙), หน้า ๓-๔. (อัดสำเนา).

๒.๔.๓ หลักสูตรระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี) ที่วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรีจัดการศึกษา สำหรับภิกษุและสามเณร

เอกสารทางวิชาการที่หลากหลายได้ระบุถึง “หลักสูตรระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี) ที่วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรีจัดการศึกษาสำหรับภิกษุและสามเณร” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาประกอบใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี) สำหรับภิกษุและสามเณรเท่านั้น จำนวน ๑ หลักสูตร คือ หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ (พธ.บ.)^{๑๑๑} โดยมีรายละเอียดของหลักสูตร ดังนี้

ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย	หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
ภาษาอังกฤษ	Bachelor of Arts Program in Buddhist Management

ชื่อปริญญาและสาขาวิชา

ชื่อเต็ม (ไทย)	พุทธศาสตรบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
ชื่อย่อ (ไทย)	พธ.บ. (การจัดการเชิงพุทธ)
ชื่อเต็ม (อังกฤษ)	Bachelor of Arts (Buddhist Management)
ชื่อย่อ (อังกฤษ)	B.A. (Buddhist Management)

คณะต้นสังกัด

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สถานที่เปิดสอน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ณ วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม เลขที่ ๑๐๙ หมู่ที่ ๗ ตำบลแพ่งพวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๓๐

ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มีความมุ่งมั่นในการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถด้านการจัดการตามหลักพุทธธรรมและทฤษฎีการจัดการสมัยใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของแนวคิด “การบรรจบกันของศาสตร์การจัดการตะวันตกกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา” พร้อมทั้งส่งเสริมให้สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ควบคู่คุณธรรม มีภาวะผู้นำ ตระหนักในอุดมการณ์ และการเสียสละ พัฒนาท้องถิ่น คณะสงฆ์ ชุมชน สังคม และประเทศต่อไป^{๑๑๒}

^{๑๑๑}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, รายงานการประเมินตนเองระดับคณะ วิทยาเขต และวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๘, หน้า ๒.

^{๑๑๒}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, รายงานการประเมินตนเองระดับหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๙, (ราชบุรี: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๕๕๙), หน้า ๑. (อัดสำเนา).

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- ๑) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการตามหลักพุทธศาสนาและวิทยาการสมัยใหม่
- ๒) เพื่อผลิตบัณฑิตให้สามารถใช้ความรู้ในการจัดการตามแนวพุทธได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๓) เพื่อผลิตบัณฑิตให้สามารถนำความรู้ในการจัดการเชิงพุทธไปประยุกต์ใช้ในการบริหารกิจการพระพุทธศาสนาและด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม

ตารางที่ ๒.๑ อาจารย์ประจำหลักสูตรของส่วนงานในปัจจุบัน^{๑๑๓}

ที่	ชื่อ/ฉายา/นามสกุล	วุฒิการศึกษา/สาขาวิชา (ป.เอก/ป.โท/ป.ตรี)	สถาบันที่สำเร็จการศึกษา	ปีที่สำเร็จ
๑	พระมหาอุทัย ปณฺญาภาโส (ภูบังดาว)* ID *****	พธ.ม. (การจัดการเชิงพุทธ) พธ.บ. (การจัดการเชิงพุทธ)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	๒๕๕๗ ๒๕๕๕
๒	พระมหาคำพันธ์ รณนชัย (แสนโยธิน)* ID *****	พธ.ม. (การจัดการเชิงพุทธ) ศ.บ. (เศรษฐศาสตร์)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	๒๕๕๕ ๒๕๕๓
๓	พระมหาชินภัทร ฉินนาลโย (อิงปา)* ID *****	พธ.ม. (การจัดการเชิงพุทธ) ป.ธ.๙	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แม่กองบาลี	๒๕๕๖ ๒๕๕๕
๔	พ.ต.ท.ณรงค์ธรรม บัวทอง* ID *****	พธ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) น.บ. (นิติศาสตร์)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๕๕๓ ๒๕๒๑
๕	ดร.ปณณธร เขียรชัยพลกษ* ID *****	พธ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) พธ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) ศศ.บ. (รัฐประศาสนศาสตร์)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจันทรเกษม	๒๕๕๙ ๒๕๕๒ ๒๕๕๕

คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

- ๑) ต้องสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า
- ๒) ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๒, (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐, (ฉบับที่ ๓) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือ
- ๓) ต้องผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษากำหนด
- ๔) เป็นผู้สอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยคและต้องศึกษาวิชาสามัญเพิ่มเติมตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด หรือ
- ๕) เป็นผู้สอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยค และสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือ
- ๖) เป็นผู้สอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยค และได้รับประกาศนียบัตรอื่นที่มหาวิทยาลัยกำหนด หรือ

^{๑๑๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒.

๗) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หรือ

๘) เป็นพระสังฆาธิการหรือครูสอนพระปริยัติธรรมที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.) หรือ

๙) เป็นพระสังฆาธิการหรือครูสอนพระปริยัติธรรมที่สอบได้นักธรรมชั้นเอกและสำเร็จ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า หรือ

๑๐) เป็นผู้สอบได้นักธรรมชั้นเอกและสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ เทียบเท่า และต้องศึกษาวิชาภาษาบาลี ไม่น้อยกว่า ๑๒ หน่วยกิต ยกเว้นผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรสาขาวิชาบาลีที่มหาวิทยาลัยรับรอง หรือ

๑๑) เป็นผู้สำเร็จระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือผู้ได้รับประกาศนียบัตรอื่นที่มหาวิทยาลัย รับรอง และต้องศึกษาวิชาภาษาบาลี ไม่น้อยกว่า ๒๔ หน่วยกิต ยกเว้นผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรสาขาวิชาบาลีที่มหาวิทยาลัยรับรอง หรือ

๑๒) เป็นผู้ที่มีมหาวิทยาลัยอนุมัติให้เข้าศึกษาเป็นกรณีพิเศษเพื่อขอรับปริญญาตามเกณฑ์ที่ สภาวิชาการกำหนด

๑๓) ไม่เคยถูกคัดชื่อออกหรือถูกไล่ออกจากสถาบันการศึกษาใด ๆ เพราะความผิดทาง ความประพฤติหรือวินัย^{๑๑๔}

โครงสร้างหลักสูตร (๑๔๐ หน่วยกิต)

๑) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

๑.๑) วิชาบังคับ ๑๘ หน่วยกิต

๑.๒) วิชาเลือก ๑๒ หน่วยกิต

๒) หมวดวิชาเฉพาะ ๑๐๔ หน่วยกิต

๒.๑) วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต

๒.๒) วิชาแกนการจัดการเชิงพุทธ ๓๓ หน่วยกิต

๒.๓) วิชาเฉพาะด้านการจัดการเชิงพุทธ ๓๒ หน่วยกิต

๒.๔) วิชาเลือกเฉพาะสาขาการจัดการเชิงพุทธ ๙ หน่วยกิต

๓) หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

^{๑๑๔} หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, รายละเอียดของหลักสูตร (มคอ.๒) หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๙), (พระนครศรีอยุธยา: ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๑๗-๑๘.

๑) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

๑.๑) วิชาบังคับ ๑๘ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๐๑	มนุษย์กับสังคม	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๐๒	กฎหมายทั่วไป	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๐๗	เทคนิคการศึกษาระดับอุดมศึกษา	(๒) (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๐๘	ปรัชญาเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๐๙	ศาสนาทั่วไป	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๑๔	ภาษากับการสื่อสาร	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๑๕	ภาษาศาสตร์เบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๓๙	คณิตศาสตร์เบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๒๑๐	ตรรกศาสตร์เบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๒๓๘	สถิติเบื้องต้นและการวิจัย	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต

๑.๒) วิชาเลือก ๑๒ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๐๓	การเมืองกับการปกครองของไทย	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๐๔	เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๐๕	มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๐๖	เหตุการณ์โลกปัจจุบัน	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๑๖	ภาษาอังกฤษเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๑๗	ภาษาอังกฤษขั้นสูง	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๑๘	ภาษาสันสกฤตเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๑๙	ภาษาสันสกฤตขั้นสูง	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๒๐	ภาษาไทยเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๒๑	ภาษาไทยขั้นสูง	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๒๘	ภาษาจีนเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๒๙	ภาษาจีนขั้นสูง	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๓๐	ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๓๑	ภาษาญี่ปุ่นขั้นสูง	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๓๕	ภาษาฮินดีเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๓๖	ภาษาฮินดีขั้นสูง	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๒๑๑	วัฒนธรรมไทย	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๒๑๒	มนุษย์กับอารยธรรม	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๒๑๓	ชีวิตกับจิตวิทยา	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต

๐๐๐ ๒๔๑	วิทยาศาสตร์กายภาพและประยุกต์วิทยา	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๒๔๒	พื้นฐานคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๒๖๔	สันติศึกษา	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๒๖๕	ภาวะผู้นำ	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๒๖๖	หลักธรรมาภิบาล	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต

๒) หมวดวิชาเฉพาะ ๑๐๔ หน่วยกิต

๒.๑) วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต

ก. กลุ่มวิชาภาษาบาลีและพระพุทธศาสนา ๑๔ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๔๔	วรรณคดีบาลี	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๔๕	บาลีไวยากรณ์	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๔๖	แต่งแปลบาลี	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๔๗	พระไตรปิฎกศึกษา	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๔๘	พระวินัยปิฎก	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๔๙	พระสุตตันตปิฎก	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๕๐	พระอภิธรรมปิฎก	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต

ข. กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาทั่วไป ๑๒ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๕๘	ประวัติพระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๒๕๙	เทศกาลและพิธีกรรมพระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๒๖๐	การปกครองคณะสงฆ์ไทย	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๒๖๑	ธรรมะภาคภาษาอังกฤษ	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๒๖๒	ธรรมนิเทศ	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๒๖๓	งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต

ค. กลุ่มวิชาวิปัสสนาธุระ ๔ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๕๑	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๑	(๒) (๑-๒-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๑๕๒	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๒	๑ (๑-๒-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๒๕๓	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๓	(๒) (๑-๒-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๒๕๔	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๔	๑ (๑-๒-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๓๕๕	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๕	(๒) (๑-๒-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๓๕๖	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๖	๑ (๑-๒-๔)	หน่วยกิต
๐๐๐ ๔๕๗	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๗	๑ (๑-๒-๔)	หน่วยกิต

๒.๒) วิชาแกนการจัดการเชิงพุทธ ๓๓ หน่วยกิต

๔๐๓ ๓๐๑	พุทธวิธีการบริหาร	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๓๐๒	การจัดการทรัพย์สินของพระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๓๐๓	กฎหมายสำหรับพระสงฆ์	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๓๐๔	การจัดการสาธารณูปการ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๓๐๕	ความรู้เบื้องต้นทางการจัดการกิจการพระพุทธศาสนา	๓ (๐-๓-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๐๖	การศึกษาอิสระทางการจัดการแนวพุทธ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๓๐๗	การจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๓๐๘	การสังคมสงเคราะห์แนวพุทธ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๐๙	การจัดการทรัพยากรมนุษย์แนวพุทธ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๑๐	ภาวะผู้นำทางการจัดการตามแนวพระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๑๑	การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๑๒	การอนุรักษ์และการจัดการพุทธศิลป์	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต

๒.๓) วิชาเฉพาะด้านการจัดการเชิงพุทธ ๓๒ หน่วยกิต

๔๐๓ ๒๑๓	ความรู้เบื้องต้นทางการจัดการ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๒๑๔	ทฤษฎีองค์การและการจัดการ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๒๑๕	การจัดการเชิงกลยุทธ์	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๓๑๖	การวางแผนเชิงกลยุทธ์	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๓๑๗	การวิจัยเพื่อการจัดการ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๓๑๘	การบัญชีเพื่อการจัดการ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๓๑๙	กฎหมายเพื่อการจัดการ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๒๐	ภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๒๑	ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๒๒	การจัดการวิถีสุมชน	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๒๓	การจัดการการเงินและทรัพย์สิน	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต

๒.๔) วิชาเลือกเฉพาะสาขาการจัดการเชิงพุทธ ๙ หน่วยกิต

๔๐๓ ๔๒๔	การบริหารจัดการงบประมาณ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๒๕	หลักการฝึกอบรมและการประชุม	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๒๖	การบริหารการเปลี่ยนแปลง	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๒๗	การจัดการแหล่งเรียนรู้ต้นแบบวิถีพุทธ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๒๘	ภาวะผู้นำและกลยุทธ์การเจรจาต่อรองทางการจัดการ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต

๔๐๓ ๔๒๙	การสื่อสารกับการจัดการ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๓๐	การบริหารชุมชนและสิ่งแวดล้อม	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๓๑	การไกล่เกลี่ยและการจัดการข้อพิพาท	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๓๒	การบริหารความเสี่ยงทางการจัดการ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๓๓	นวัตกรรมและการจัดการเพื่อการเปลี่ยนแปลง	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๓๔	มนุษย์สัมพันธ์กับการจัดการ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๓๕	การบริหารและการประเมินโครงการ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๓๖	การพัฒนาองค์การและการจัดการเพื่อการเปลี่ยนแปลง	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๓๗	การจัดการโครงการ	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๓๘	จิตวิทยาการจัดการ	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๓๙	การจัดการงานสารบรรณและธุรการ	๒ (๒-๐-๖)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๔๐	ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๔๑	การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๔๒	สัมมนาการจัดการกิจการคณะสงฆ์	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๔๓	ดิจิทัลเพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๔๔	การประชาสัมพันธ์เชิงพุทธ	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
๔๐๓ ๔๔๕	การจัดการกิจการพระพุทธศาสนาในอาเซียน	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต

๓) หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

นิสิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ต้องเลือกศึกษารายวิชาต่างๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นวิชาเลือกเสรี จำนวนไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา^{๑๑๕}

สรุปได้ว่า ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี) สำหรับภิกษุและสามเณรเท่านั้น จำนวน ๑ หลักสูตร คือ หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ (พธ.บ.) โดยมีความมุ่งมั่นในการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถด้านการจัดการตามหลักพุทธธรรมและทฤษฎีการจัดการสมัยใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของแนวคิด “การบรรจบกันของศาสตร์การจัดการตะวันตกกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา” พร้อมทั้งส่งเสริมให้สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ควบคู่คุณธรรม มีภาวะผู้นำ ตระหนักในอุดมการณ์ และการเสียสละ พัฒนาท้องถิ่น คณะสงฆ์ ชุมชน สังคม และประเทศต่อไป โดยโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะ ๑๐๔ หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต รวมทั้งสิ้น ๑๔๐ หน่วยกิต

^{๑๑๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๗-๓๐.

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” โดยมีรายละเอียด ตามลำดับ ดังนี้

๒.๕.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพ

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ พบว่า มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ ได้แก่

ชลธิชา ศรีบำรุง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการให้บริการของธนาคารกรุงเทพ สาขาดอนหัวพ่อ จังหวัดชลบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า ผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของธนาคารกรุงเทพสาขาดอนหัวพ่อ จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความตั้งใจที่จะให้บริการด้วยความรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการทำให้ผู้มาใช้บริการเกิดความเชื่อมั่น ด้านความเอาใจใส่ต่อผู้มาใช้บริการ ด้านความน่าเชื่อถือของธนาคาร และด้านลักษณะทางกายภาพ ตามลำดับ พฤติกรรมของผู้รับบริการจากธนาคารกรุงเทพสาขาดอนหัวพ่อ จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้รับบริการส่วนใหญ่มาใช้บริการประเภทฝาก-ถอนโดยมีความถี่ในการมารับบริการเดือนละ ๒-๓ ครั้ง วันที่มาใช้บริการเป็นส่วนใหญ่คือวันจันทร์-ศุกร์ ช่วงเวลาที่มาใช้บริการมากที่สุดคือระหว่าง ๑๓.๐๑-๑๖.๓๐ น. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้รับบริการต่อคุณภาพการให้บริการของธนาคารกรุงเทพ สาขาดอนหัวพ่อ จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้รับบริการจากธนาคารกรุงเทพ สาขาดอนหัวพ่อที่มีอาชีพ และความถี่ในการใช้บริการต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๑๑๖}

อดิษฐ์ ครุฑเดชะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการให้บริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง (เขตประกอบการเสรี ๒) จังหวัดชลบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพบริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง (เขตประกอบการเสรี ๒) จังหวัดชลบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยด้านการทำให้ผู้มาใช้บริการเกิดความเชื่อมั่นมีคุณภาพในการบริการดีมาก โดยพบว่า พนักงานสามารถเก็บความลับของลูกค้าเป็นอย่างดีและมีกริยามารยาทที่สุภาพ ตลอดจนใช้น้ำเสียงหรือวาจาที่อ่อนโยนต่อลูกค้าเสมอ และปัจจัยทางด้านอาชีพ ระดับการศึกษาและช่วงเวลาที่มาใช้บริการที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการของธนาคารฯ แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ในขณะที่ปัจจัยทางด้านเพศ อายุและรายได้ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการของธนาคารไม่แตกต่างกัน^{๑๑๗}

^{๑๑๖} ชลธิชา ศรีบำรุง, “คุณภาพการให้บริการของธนาคารกรุงเทพ สาขาดอนหัวพ่อ จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๗).

^{๑๑๗} อดิษฐ์ ครุฑเดชะ, “คุณภาพการให้บริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง (เขตประกอบการเสรี ๒) จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๒).

ภาวนา กิตติวิมลชัย และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น” จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารจัดการระบบการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้แก่ (๑) การบริหารจัดการตัวชี้วัดในประเมินคุณภาพ (Indicator Management) ให้ครอบคลุมภารกิจหลักและตอบสนองต่อการประเมินคุณภาพภายนอกทุกระบบ มีการพัฒนาตัวชี้วัดและสร้างเป็นมาตรฐานของมหาวิทยาลัย (๒) สร้างระบบการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลต่าง ๆ ทั้งหมดของมหาวิทยาลัย เช่น การจัดทำระบบบูรณาการฐานข้อมูลสารสนเทศทุกด้านตามภารกิจหลัก ซึ่งจะลดความซ้ำซ้อนในการรายงานข้อมูลของคณะ/หน่วยงาน นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวในการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และทันเวลา (๓) สร้างความรู้ความเข้าใจระบบการประกันคุณภาพให้แก่บุคลากรทุกระดับ (๔) กำหนดแผนงาน ขั้นตอนและกระบวนการที่ชัดเจนในการตรวจประเมินคุณภาพภายใน (๕) พัฒนาศักยภาพของผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในให้มีคุณภาพเท่าเทียมกัน และ (๖) กำหนดกลไกในการนำผลการตรวจประเมินไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น การกำหนดให้คณะ/หน่วยงานนำเอาผลการตรวจประเมินคุณภาพภายในมาจัดทำแผนพัฒนาองค์กรเสนอต่อมหาวิทยาลัย การแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาคุณภาพ การยกย่องเชิดชูและมอบรางวัลให้กับคณะ/หน่วยงานที่มีการนำเอาผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและมีผลการดำเนินการที่ดี เป็นต้น^{๑๑๘}

สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากรสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการประกันคุณภาพ” จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมแล้วผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยเป็นอย่างมากต่อความจำเป็นและประโยชน์ของการประกันคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย ๓.๕๘) โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ การดำเนินการประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของทุกคนในสถาบันภาษา (ค่าเฉลี่ย ๔.๐๗) ส่วนข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยในระดับปานกลางคือ การประกันคุณภาพการศึกษาไม่มีผลกระทบต่อเวลาที่ใช้ในการสอน (ค่าเฉลี่ย ๒.๗๕) การประกันคุณภาพการศึกษาช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา (ค่าเฉลี่ย ๓.๑๓) และการประกันคุณภาพการศึกษาทำให้นักศึกษาได้รับการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ (ค่าเฉลี่ย ๓.๒๔) อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่างานประกันคุณภาพส่งผลกระทบต่อเวลาในการทำงานปกติ ดังนั้น สถาบันภาษาควรสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรให้มากขึ้นว่าการประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้ ไม่ใช่ภาระ และไม่ใช่เพียงแค่งานเอกสาร แต่ต้องมีการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ Plan Do Check Act ให้สมบูรณ์ นอกจากนี้ ยังต้องทำความเข้าใจให้บุคลากรเห็นประโยชน์ของการประกันคุณภาพต่องานทุกส่วน และกระตุ้นให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง^{๑๑๙}

^{๑๑๘} ภาวนา กิตติวิมลชัย และคณะ, “ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น”, **รายงานการวิจัย**, (สำนักงานประเมินและประกันคุณภาพ: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑), หน้า ๖.

^{๑๑๙} ฝ่ายงานประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, “ความคิดเห็นของบุคลากร สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการประกันคุณภาพ”, **รายงานการวิจัย**, (สถาบันภาษา: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖), หน้า ๕๐.

พระประภา ไชยอนุกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการให้บริการของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” จากผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง ๒๐-๓๐ ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพนักศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๑๕,๐๐๑-๓๕,๐๐๐ บาทและให้ระดับความคิดเห็นของปัจจัยคุณภาพการให้บริการของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก และมีความพึงพอใจด้านการเข้าใจและรู้จักผู้รับบริการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจ และด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ และผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ และ ๐.๐๑ ในส่วนของปัจจัยคุณภาพการให้บริการที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ พบว่า มีความสัมพันธ์กันทุกด้าน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน^{๑๒๐}

คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พัฒนาการการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน : กรณีศึกษากลุ่มหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศิลปากร มีหน่วยงานสนับสนุนวิชาการแก่คณะวิชาตามภารกิจหลัก ประกอบด้วย หน่วยงาน ประกอบด้วยศูนย์/ สถาบัน/ สำนักและหอ ได้แก่ บัณฑิตวิทยาลัย ศูนย์คอมพิวเตอร์ หอศิลปสถาบันวิจัยและพัฒนา สำนักหอสมุดกลาง และสำนักงานอธิการบดี โดยมีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๒ จนถึงปัจจุบัน โดยในปีการศึกษา ๒๕๕๓ และ๒๕๕๔ มหาวิทยาลัยศิลปากรดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในระบบคะแนนเต็ม ๕.๐๐ คะแนน มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ “ดี” ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการให้ความสำคัญกับระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ผลการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ ต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งในด้านการสนับสนุนวิชาการแก่คณะวิชาตามพันธกิจ ๔ ด้านของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม^{๑๒๑}

สรุปได้ว่า คุณภาพ คือ กระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นวิธีบริหารจัดการเพื่อเป็นหลักประกันหรือสร้างความมั่นใจว่ากระบวนการหรือการดำเนินงานจะทำให้ได้ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพตรงตามที่กำหนด โดยแนวทางที่จะให้ได้ผลตามที่ปรารถนาทุกครั้ง หรือได้ผลเท่ากันทุกครั้งนั้นขึ้นอยู่กับเมื่อครั้ง ที่ดำเนินการจนได้ผลดีนั้นทำอย่างไร หากดำเนินการเหมือนอย่างที่เคยทุกครั้ง โดยไม่มีปัจจัยแวดล้อมใด ๆ มาแทรกซ้อนผลที่เกิดขึ้นมาก็จะเป็นเช่นนั้นทุกครั้ง หากวิธีการแปลผลดีนั้นได้มาตรฐานตามที่กำหนด และสามารถสร้างความพึงพอใจให้ผู้ใช้ได้ถือว่าผลลัพธ์นั้นมีคุณภาพ

^{๑๒๐} พระประภา ไชยอนุกุล, “คุณภาพการให้บริการของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐกิจมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๕๓).

^{๑๒๑} คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, พัฒนาการการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน : กรณีศึกษากลุ่มหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖), หน้า ๖.

๒.๕.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษา

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา พบว่า มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ ได้แก่

พระสมสนุก สิริปณฺโณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจของนักศึกษาในการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ระดับแรงจูงใจของนักศึกษาในการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี ๓ ด้านอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านปัจจัยทางสังคม ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านการประกอบอาชีพ และอยู่ในระดับปานกลาง ๒ ด้านคือ ด้านลักษณะของสถาบัน และด้านการสนับสนุนจากผู้อื่น ๒) นักศึกษาในการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ๓) นักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี โดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านปัจจัยทางสังคม และด้านการสนับสนุนจากผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในส่วนอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง ๔) นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่แตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี โดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านลักษณะของสถาบัน ด้านปัจจัยทางสังคม และด้านการสนับสนุนจากผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการประกอบอาชีพ ไม่พบความแตกต่าง และ ๕) นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเหตุผลส่วนตัว และด้านปัจจัยทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง^{๑๒๒}

พระใบฎีกา มานะ สุเมธโส ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการด้านการศึกษา สงเคราะห์ของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการด้านการศึกษา สงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านสถานที่ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่เหลืออีก ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านค่าใช้จ่าย ด้านการพัฒนาการศึกษา ด้านการบริหารการศึกษา และด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก ส่วนผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการด้านการศึกษาสงเคราะห์ของ พระสังฆาธิการ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า สถานภาพส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษาสามัญ มีผลทำให้ความเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ จังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพส่วนบุคคลด้าน อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาทางธรรม และตำแหน่ง ไม่พบความแตกต่าง ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๒๓}

^{๑๒๒} พระสมสนุก สิริปณฺโณ, “แรงจูงใจของนักศึกษาในการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๑๒๓} พระใบฎีกา มานะ สุเมธโส, “การบริหารจัดการด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ชลธิชา จิรภักพงค์, พระเมธีธรรมาลังการ และพูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่เอื้อต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ปัจจัยด้านคุณลักษณะนิสิต ได้แก่ อายุ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๒) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเพื่อน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ ๓) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหาวิทยาลัย ได้แก่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ^{๑๒๔}

พระมหาเมธา อภินนุโท ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเรียนวัดโสธรวราราม ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูสอนมีความเห็นว่าปัจจัยที่มีผลมากที่สุดคือด้านการบริหารทั่วไป รองลงมาด้านพฤติกรรมการสอนของครู ด้านสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านหลักสูตร และด้านการสนับสนุนจากชุมชน มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตามลำดับ ส่วนนักเรียนมีความเห็นต่อระดับปัจจัยที่มีผลด้านพฤติกรรมการสอนของครูมากที่สุด รองลงมาด้านสภาพแวดล้อม ด้านหลักสูตร ด้านการบริหารทั่วไปและด้านการสนับสนุนจากชุมชน มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามลำดับ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสอนกับความคิดเห็นของนักเรียน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๑๒๕}

พระศศวิน ตปสีโล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา โดยการใช้นิตานชาดกประกอบการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๖ : ศึกษากรณีโรงเรียนอนุบาลหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต ๔” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาโดยการใช้นิตานชาดกประกอบการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓, ๔, ๕ และ ๖ หลังการเรียนรู้สูงขึ้นจากก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และ ๒) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาโดยการใช้นิตานชาดกประกอบการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓, ๔, ๕ และ ๖ โดยการจำแนกรายด้านคุณธรรม ๕ ด้าน คือด้านความกตัญญู ด้านการคบเพื่อน ด้านความพอใจในตนเอง ด้านความขยันหมั่นเพียร และด้านปียวาจา หลังการเรียนรู้สูงขึ้นจากก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๑๒๖}

^{๑๒๔} ชลธิชา จิรภักพงค์, พระเมธีธรรมาลังการ และพูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์, “ปัจจัยที่เอื้อต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

^{๑๒๕} พระมหาเมธา อภินนุโท, “ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเรียนวัดโสธรวราราม ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^{๑๒๖} พระศศวิน ตปสีโล, “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาโดยการใช้นิตานชาดกประกอบการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๖ : ศึกษากรณีโรงเรียนอนุบาลหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต ๔”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

ขวัญจิต รัตนวรรณกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาการจัดวางผังในงานสถาปัตยกรรมภายในโดยการใช้แบบจำลอง” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาเรื่องการจัดวางผังในงานสถาปัตยกรรม ภายในดีขึ้นโดยคะแนนสอบเฉลี่ยหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ .๐๕ และนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ แบบจำลอง ร้อยละ ๗๙.๓ ๒. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อภาพรวมของการเรียนการสอน ที่ใช้สื่อการสอน แบบจำลองในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๙๖ และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๑๙ โดยมีความคิดเห็นสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุดถึงร้อยละ ๙๖.๓๐^{๑๒๗}

ปรีชา สัมฤทธิ์ผล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษากับความสามารถ ในการปฏิบัติงานของบัณฑิตการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๑๘-๒๕๒๐ สายวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตการศึกษา ที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ และ ๒) ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา กับ ความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ และ ๓) ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา กับ ความคิดเห็นของบัณฑิตที่ผ่านการอบรม จาก สสวท เกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ และ ๔) ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา กับ ความคิดเห็นของบัณฑิตที่ไม่ผ่านการอบรมจาก สสวท เกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตการศึกษาไม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ๐.๐๕^{๑๒๘}

รัชดาภรณ์ ปิ่นรัตนานนท์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของบัณฑิตสาขาระบบสารสนเทศมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน” ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นหญิง คะแนนเฉลี่ยสะสมเท่ากับ ๒.๙๕ เข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา เวลาว่างใช้งานอินเทอร์เน็ตทำงานในภาคเอกชนตรงกับสาขาที่สำเร็จคิดเป็นร้อยละ ๙๕.๔๐ รายได้และค่าตอบแทนเฉลี่ยต่อเดือนของบัณฑิต อยู่ระหว่าง ๑๓,๙๘๗.๒๖ ถึง ๑๕,๔๗๘.๐๕ บาท สวัสดิการเพิ่มเฉลี่ยเดือนละ ๕,๖๐๖.๙๐ บาท ระยะเวลาทำงานปัจจุบันในองค์กรเฉลี่ย ๒๔.๗๐ เดือน การศึกษาต่อในระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘๘ การทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยที่ไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลและระยะเวลาที่ใช้ในการทำงาน สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้แก่ ปัจจัยทางการเรียน ระดับคะแนนหมวดวิชาเอก คะแนนเฉลี่ยสะสมของบัณฑิต และข้อปริญญาบัตร^{๑๒๙}

^{๑๒๗} ขวัญจิต รัตนวรรณกุล, “ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาการจัดวางผังในงานสถาปัตยกรรมภายในโดยการใช้แบบจำลอง”, รายงานการวิจัย, (คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน, ๒๕๕๘).

^{๑๒๘} ปรีชา สัมฤทธิ์ผล, “ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษากับความสามารถ ในการปฏิบัติงานของบัณฑิตการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๑๘-๒๕๒๐ สายวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๑๒๙} รัชดาภรณ์ ปิ่นรัตนานนท์, “ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของบัณฑิตสาขาระบบสารสนเทศมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน, ๒๕๕๗).

บัญชา จำปารักษ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า วิชามนุษยกับสังคม วิชาภาษากับการสื่อสารมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ในเกณฑ์ดีมาก เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่วนวิชาปรัชญาเบื้องต้นและวิชาวัฒนธรรมไทย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ในเกณฑ์ดี อย่างไรก็ตามจากการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทั่วไปทางการเรียน ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม ได้พบว่า ทั้ง ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม สามารถทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี สมควรสนับสนุนในการนำปัจจัยดังกล่าวมาปรับปรุงพัฒนาการศึกษามากขึ้น^{๑๓๐}

พระมหาอานนท์ ขยานนโท ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีวัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๔ ด้าน คือ ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน และปัจจัยด้านการสนับสนุนของบุคลากรในชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก คือ ปัจจัยด้านการสนับสนุนของบุคลากรในชุมชน ส่วนปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนและปัจจัยด้านหลักสูตร พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาตามลำดับ ๒) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำแนกตามสถานภาพ วิทยฐานะ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการสอบ พบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และ ๓) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำแนกตามอายุ และพรรษา พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยนักเรียนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๒-๒๐ ปี มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน น้อยกว่านักเรียนที่มีอายุ ๓๑ ปีขึ้นไป และนักเรียนที่มีพรรษาคต่ำกว่า ๕ พรรษา มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มากกว่านักเรียนที่มีพรรษา ๑๑ พรรษาขึ้นไป^{๑๓๑}

สรุปได้ว่า ผลศึกษาเป็นความสามารถของบุคคล ในการตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยผู้ที่สามารถทำคะแนนได้มาก คือ ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง ส่วนผู้ที่ทำคะแนนได้น้อยถือว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำ กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเป็นผลที่ได้จากการวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียน ที่เกิดจากการเรียนรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากครูผู้สอน ผ่านการวัดโดยใช้แบบทดสอบหรือ เกณฑ์ที่ผู้สอนกำหนดขึ้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงคุณภาพการศึกษา นั้นเอง

^{๑๓๐} บัญชา จำปารักษ์, “ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

^{๑๓๑} พระมหาอานนท์ ขยานนโท, “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

๒.๕.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่า มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ ได้แก่

พิริยากร คล้ายเพชร และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HEd) และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในรายวิชาการศึกษาอิสระ” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในรายวิชาการศึกษาอิสระ และศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานของนักศึกษาพยาบาล ในรายวิชาการศึกษาอิสระ กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ ๓ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น จำนวน ๘๐ คน ที่เรียนในปีการศึกษา ๒๕๕๔ เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบประเมินความคิดเห็นต่อผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ วิชาการศึกษาอิสระ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานในรายวิชาการศึกษาอิสระ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ๑) นักศึกษามีความคิดเห็นต่อผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในรายวิชาการศึกษาอิสระ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๖ ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ สามารถสืบค้น และวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๔ รองลงมา ได้แก่ สามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบโดยใช้องค์ความรู้ทางวิชาชีพและที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ปลอดภัยและมีคุณภาพในการให้บริการทางสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๗ สามารถใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทางกรวิจัย และนวัตกรรมที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๕ และ ๒) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานในรายวิชาการศึกษาอิสระ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒ หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ได้สร้างสิ่งประดิษฐ์ หรือนวัตกรรมใหม่ ที่มีประโยชน์ด้านสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๔ รองลงมาได้แก่ ผู้สอนช่วยกระตุ้นการคิดอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๑ ผู้สอนประจำแต่ละกลุ่มมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖ ผู้สอนให้อิสระในการศึกษาโครงงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๓ มีกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๐ นอกจากนั้นในงานวิจัยยังพบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และทักษะการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น มีความกล้าแสดงออก ส่งเสริมกระบวนการกลุ่ม ผึกเทคนิคการคิด ทักษะทางวิทยาศาสตร์ เพิ่มความมั่นใจเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียน และสนุกกับการเรียน เกิดความรู้ใหม่ที่ได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น มากมาย ซึ่งในบางเรื่องผู้สอนได้รับความรู้ใหม่อย่างแท้จริง^{๑๓๒}

^{๑๓๒}พิริยากร คล้ายเพชร และคณะ, “ผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HEd) และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในรายวิชาการศึกษาอิสระ, รายงานการวิจัย, (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น: สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๔).

กัญญ์สิริ จันท์เจริญ และ อมาวสี อัมพันศิริรัตน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ของบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา” โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ(TQF) ของบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาาระดับต้น ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจาก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา ในปีการศึกษา ๒๕๕๒ กำหนดขนาดโดยใช้เกณฑ์การประมาณจากประชากร ร้อยละ ๗๐ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ ๖๑ คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากแบบไม่คืนที่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลคือ แบบประเมินคุณภาพบัณฑิตปริญญาตรีตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ๖ ด้าน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ หาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach,s Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๔ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และ F-test จากผลการวิจัยพบว่า ๑) คุณภาพบัณฑิตปริญญาตรีตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๖ รองลงมาได้แก่ ด้านทักษะปฏิบัติทางวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๕ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๔ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๔ ด้านทักษะทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๙ และด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๖ ตามลำดับ ๒) ผู้บังคับบัญชาาระดับต้นของบัณฑิตที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ของบัณฑิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ๓) ผู้บังคับบัญชาาระดับต้นของบัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน ตำแหน่งงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ของบัณฑิต ไม่แตกต่างกัน และผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ข้อมูลที่สำคัญและมีคุณค่ายิ่งแก่ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาและบัณฑิต โดยมีนโยบายให้ภาควิชาพัฒนาการเรียนการสอนเน้นรูปแบบการปฏิบัติจริงเพื่อส่งเสริมทักษะความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัย กระบวนการบริหารและการจัดการองค์กร ภาวะผู้นำ ทักษะการทำงานเป็นทีม การประยุกต์ใช้คณิตศาสตร์และสถิติในการปฏิบัติงาน เช่น จัดการเรียนการสอนในลักษณะการบูรณาการกับพันธกิจการวิจัยและการบริการวิชาการ การ จัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์ ตลอดจนเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการเรียน^{๑๓๓}

^{๑๓๓} กัญญ์สิริ จันท์เจริญ และ อมาวสี อัมพันศิริรัตน์, “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ของบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา”, รายงานการวิจัย, (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา: สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัด กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๒).

ประพันธ์ เกียรติเผ่า ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคาดหวังผลการเรียนรู้และผลการเรียนรู้จริง ของนิสิตปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังผลการเรียนรู้และผลการเรียนจริงของนิสิตปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จำแนกตามตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และช่องทางการเข้าศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา ชั้นปีที่ ๑-๔ ปีการศึกษา ๒๕๕๔ คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จำนวน ๒๐๘ คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบรายคู่ (Pair Sample T-Test) หาความแตกต่าง (Independent Samples T-Test, ONE WAY ANOVAs) จากผลการวิจัยพบว่า ระดับความคาดหวังผลการเรียนรู้ ของนิสิตปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา ในภาพรวม ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการสื่อสารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา อยู่ในระดับปานกลาง ระดับผลการเรียนรู้จริง ในภาพรวม ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านการสื่อสารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด เปรียบเทียบความคาดหวังผลการเรียนรู้และผลการเรียนจริง พบว่า ค่าเฉลี่ยทั้ง ๖ ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เปรียบเทียบเพศที่แตกต่างกับผลการเรียนจริง พบว่า ค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน เปรียบเทียบช่วงอายุที่แตกต่างกับผลการเรียนจริง พบว่าค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านปัญญา ค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เปรียบเทียบชั้นปีการศึกษาที่แตกต่างกับผลการเรียนจริง พบว่าค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านปัญญาค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และเปรียบเทียบช่องทางการเข้าศึกษาที่แตกต่างกับผลการเรียนจริง พบว่าค่าเฉลี่ยทั้ง ๖ ด้าน ไม่แตกต่างกัน และการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะ คือ ภาควิชาพลศึกษาและกีฬา ควรมีการส่งเสริมและปลูกฝังในด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนในทุกรายวิชาควรมีการบูรณาการเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะและความสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น และภาควิชาพลศึกษาและกีฬา ควรส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนในทุกรายวิชา โดยเฉพาะการนำเสนอเนื้อหาการสอนในรูปแบบของการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ การค้นหาข้อมูลและการวิจัย เป็นต้น^{๑๓๔}

^{๑๓๔} ประพันธ์ เกียรติเผ่า, “ความคาดหวังผลการเรียนรู้และผลการเรียนรู้จริง ของนิสิตปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ”, รายงานการวิจัย, (ภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, ๒๕๕๕).

อเนชา เพียรทอง และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่เป็นจริงของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคกลางตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา ๒๕๕๕” โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคกลาง ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ และเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริงของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคกลาง ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จำแนกตาม เพศ และสังกัดคณะ จำนวน ๕ ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคกลาง ชั้นปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ ที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างน้อย ๗ ภาคการศึกษา จำนวน ๒๖๑ คน โดยได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นไม่เป็นสัดส่วน (Non Proportional Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเชื่อมั่น ๐.๙๖ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t -test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) จากผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคกลาง ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๔ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยคุณลักษณะที่เป็นจริงของนักศึกษาเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๓ ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒ ด้านทักษะทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๗ ด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๕ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๕ ส่วนผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริงของนักศึกษา จำแนก ตาม เพศ และสังกัดคณะ พบว่า ไม่แตกต่างกัน และการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะ คือ จากผลการศึกษาค้นคว้าคุณลักษณะที่เป็นจริงของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคกลางตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ โดยภาพรวมของระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคกลางตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ อยู่ในระดับมาก ซึ่งนับว่า เป็นผลดีของสถาบันการพลศึกษา ในวิทยาเขตภาคกลางที่ดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาอย่างยิ่ง เห็นควรให้สถาบันการพลศึกษาดำเนินการเผยแพร่แนวทาง ในการจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นแนวทางกบสถาบันอื่นทั่วไป และเร่งปรับปรุงคุณภาพของคุณลักษณะที่เป็นจริงของนักศึกษา ในข้อที่มีผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ความเข้าใจและความสามารถในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อรองรับการเข้าสู่สมาชิกประชาคมอาเซียนในอนาคตต่อไป^{๑๓๕}

^{๑๓๕} อเนชา เพียรทอง และคณะ, “คุณลักษณะที่เป็นจริงของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคกลางตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา ๒๕๕๕”, รายงานการวิจัย, (คณะพลศึกษา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๕).

สมใจ เจียรพงษ์ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลด้วยการจัดการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ในรายวิชา สม. ๑๑๐๒ ทักษะชีวิต” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ในรายวิชา สม. ๑๑๐๒ ทักษะชีวิต ๒) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษา และ ๓) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา สม. ๑๑๐๒ ทักษะชีวิต กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ ๑ วิทยาลัยพยาบาลราชชนนี ขอนแก่น จำนวน ๑๒๙ คน ปีการศึกษา ๒๕๕๓ ดำเนินการวิจัย ๔ วงจร คือ วงจรที่ ๑ เตรียมความพร้อมของผู้สอน วงจรที่ ๒, ๓ และ ๔ ดำเนินการสอนและประเมินผลเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ๑) คู่มือการจัดการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษา ๒) แบบประเมินความคิดเห็นต่อผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ๓) แบบประเมินการจัดการเรียนการสอน ๔) แบบสะท้อนการเรียนรู้ และ ๕) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ๑) ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๔ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๘ รองลงมาตามลำดับคือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๕ ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๐ ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๙ และด้านทักษะทางปัญญา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๗ ๒) ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาในรายวิชาทักษะชีวิต ด้านผู้เรียน พฤติกรรมที่พบมากที่สุด คือ ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๔ ด้านผู้สอน พฤติกรรมที่พบมากที่สุด คือ ผู้สอนเป็นแบบอย่างที่ดีของนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๔ และ ๓) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาทักษะชีวิต พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์รอบรู้ในเนื้อหาร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ร้อยละ ๙๓.๗๙^{๑๓๖}

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของทุกสถาบันการศึกษาในประเทศไทย จำเป็นต้องมีประสิทธิภาพการดำเนินงานตามกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ซึ่งเป็นกรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการให้ความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน นำไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมาตรฐานผลการเรียนรู้ของระดับคุณวุฒิใดคุณวุฒิหนึ่งจะรวมมาตรฐานผลการเรียนรู้ในสาขา/สาขาวิชาเดียวกันของระดับคุณวุฒิที่ต่ำกว่าด้วย มี ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ และด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

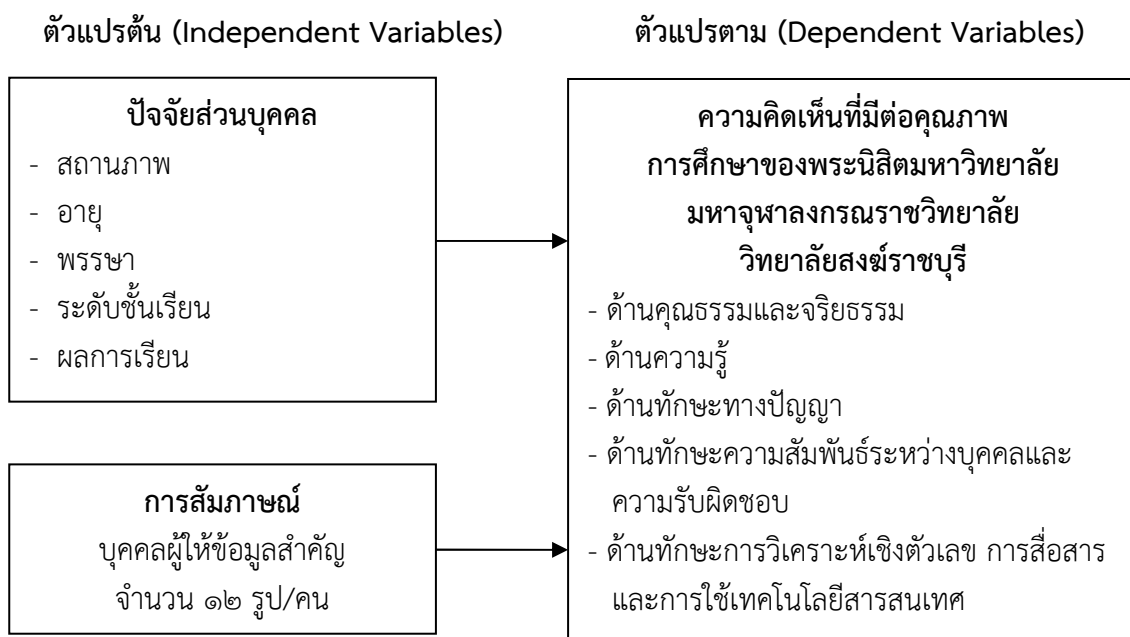
^{๑๓๖}สมใจ เจียรพงษ์ และคณะ, “ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลด้วยการจัดการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ในรายวิชา สม. ๑๑๐๒ ทักษะชีวิต”, รายงานการวิจัย, (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น: สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๓).

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” ได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ที่ประกอบด้วย ตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ อายุ พรรษา ระดับชั้น และผลการเรียน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิด/ทฤษฎีของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{๑๓๗} ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ๒) ด้านความรู้ ๓) ด้านทักษะทางปัญญา ๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๒.๗

แผนภาพที่ ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

^{๑๓๗} คุรุรายละเอียดใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา ภายใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๕๘, หน้า ๘๔-๘๑.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

๓.๒ ประชากร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ ประชากร (Population)

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๘๕ รูป (ชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๒๑ รูป, ชั้นปีที่ ๒ จำนวน ๑๗ รูป, ชั้นปีที่ ๓ จำนวน ๑๘ รูป และชั้นปีที่ ๔ จำนวน ๒๙ รูป)^๑

๓.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน ๓ กลุ่ม รวมทั้งสิ้น ๑๒ รูป/คน ประกอบด้วย

กลุ่มที่ ๑ บุคลากร จำนวน ๕ รูป/คน

๑) พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ขยมงคล)

๒) พระปิฎกโกศล (ปราโมทย์ ปโมทิต)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร

วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

^๑ สถิติจากฝ่ายทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี.

๓) พระมหาชินวิชญ์ จารุธมโม	ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
๔) นายสมชาย ชูเมือง	ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
๕) นายจิณณะ พิภักเกษมสุข	เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนและวัดผล
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
- กลุ่มที่ ๒ นิสิต/ศิษย์เก่า จำนวน ๕ รูป
๑) พระมหาวรณรัตน์ รตนาณโณ	นิสิตชั้นปีที่ ๑ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
๒) พระสมุห์สุรินทร์ รตนโชโต	นิสิตชั้นปีที่ ๒ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
๓) พระมหาสรรพสิทธิ์ นาคเสโน	นิสิตชั้นปีที่ ๓ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
๔) พระวิบูลกิจสุนทร	ศิษย์เก่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
๕) พระครูพิศิษฐ์ประชนาถ	ศิษย์เก่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
- กลุ่มที่ ๓ ตัวแทนภาคประชาสังคม จำนวน ๒ คน
๑) นายวิสารห์ พูลศิริรัตน์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี
๒) นายณัฐสิทธิ์ บุญเนียม	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลแพงพวย
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- ๑) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
- ๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- ๔) สร้างเครื่องมือ
- ๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
- ๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
- ๗) ปรับปรุงแก้ไข
- ๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปริญญานิพนธ์

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปริญญานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบ และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน ประกอบด้วย

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทนต์, ดร.

อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ผศ.ดร.พิเชฐ ทังโต

อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น

อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร

อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)^๒ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ ๑.๐๐ ทุกข้อ

๓) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับพระนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (ในการศึกษารั้งนี้ คือ พระนิสิตหน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ณ วัดพระรูป อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๓๐ รูป เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.๙๕๕๔

๔) นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปริญญานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

^๒ กัลยา วานิชย์บัญชา, สถิติสำหรับงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์ และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๒๔๓-๒๔๔.

๓.๓.๓ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ อายุ พรรษา ระดับชั้น และผลการเรียน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี รวม ๕ ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ดังนี้

- ๑) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีคำถามทั้งหมด ๖ ข้อ
- ๒) ด้านความรู้ มีคำถามทั้งหมด ๖ ข้อ
- ๓) ด้านทักษะทางปัญญา มีคำถามทั้งหมด ๖ ข้อ
- ๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีคำถามทั้งหมด ๖ ข้อ
- ๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีคำถามทั้งหมด ๖ ข้อ

มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง ความคิดเห็น อยู่ในระดับ มากที่สุด

๔ หมายถึง ความคิดเห็น อยู่ในระดับ มาก

๓ หมายถึง ความคิดเห็น อยู่ในระดับ ปานกลาง

๒ หมายถึง ความคิดเห็น อยู่ในระดับ น้อย

๑ หมายถึง ความคิดเห็น อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

สำหรับในตอนที่ ๒ นี้มี การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์^๓ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายถึง ระดับความคิดเห็น มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายถึง ระดับความคิดเห็น มาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

^๓ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

(๒) แบบสัมภาษณ์ (Interview)

แบบสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๓) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๔) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อนำมาวิเคราะห์

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire)

๑) ขอหนังสือจากหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถาม ในพื้นที่เป้าหมาย

๒) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

๓) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ (Interview)

๑) ขอหนังสือจากหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

๒) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิด

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

- ๑) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- ๒) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- ๓) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
- ๔) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” นี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

N แทน จำนวนประชากร

μ แทน ค่าเฉลี่ย

σ แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี จำนวน ๘๕ รูป และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์ จำนวน ๑๒ รูป/คน มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๔.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๔.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๔.๔ สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๔.๕ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ที่ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตาม สถานภาพ อายุ พรรษา ระดับชั้น และผลการเรียน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(N = ๘๕)		
ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (รูป)	ร้อยละ
๑. สถานภาพ		
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต		
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ	๗๒	๘๔.๗๑
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต		
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา	๑๓	๑๕.๒๙
รวม	๘๕	๑๐๐.๐๐
๒. อายุ		
๒๐-๓๐ ปี	๒๐	๒๓.๕๓
๓๑-๔๐ ปี	๒๔	๒๘.๒๔
๔๑-๕๐ ปี	๑๗	๒๐.๐๐
๕๑-๖๐ ปี	๑๘	๒๑.๑๘
๖๐ ปีขึ้นไป	๖	๗.๐๖
รวม	๘๕	๑๐๐.๐๐
๓. พรรษา		
ต่ำกว่า ๕ พรรษา	๑๔	๑๖.๔๗
๕-๑๐ พรรษา	๒๗	๓๑.๗๖
๑๑-๑๕ พรรษา	๑๕	๑๗.๖๕
๑๖-๒๐ พรรษา	๑๐	๑๑.๗๖
มากกว่า ๒๐ พรรษา	๑๙	๒๒.๓๕
รวม	๘๕	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (รูป)	ร้อยละ
๔. ระดับชั้น		
ชั้นปีที่ ๑	๒๑	๒๔.๗๑
ชั้นปีที่ ๒	๑๗	๒๐.๐๐
ชั้นปีที่ ๓	๑๘	๒๑.๑๘
ชั้นปีที่ ๔	๒๙	๓๔.๑๒
รวม	๘๕	๑๐๐.๐๐
๕. ผลการเรียนรู้		
ต่ำกว่า ๒.๕๐	๓	๓.๕๓
๒.๕๑-๓.๐๐	๓๘	๔๔.๗๑
๓.๐๑-๓.๕๐	๓๗	๔๓.๕๓
๓.๕๑-๔.๐๐	๗	๘.๒๔
รวม	๘๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของพระนิสิต พบว่า ส่วนใหญ่ มีสถานภาพเป็น นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ จำนวน ๗๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๗๑ มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๒๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๒๔ มีพรรษา ๕-๑๐ พรรษา จำนวน ๒๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๖ กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ ๔ จำนวน ๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๑๒ และมีผลการเรียน ๒.๕๑-๓.๐๐ จำนวน ๓๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๗๑

๔.๒ คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ผลวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี โดยภาพรวม

(N = ๘๕)

ด้าน	คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	แปลผล
๑	ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	๔.๐๗	๐.๔๙๗	มาก
๒	ด้านความรู้	๓.๘๙	๐.๕๕๐	มาก
๓	ด้านทักษะทางปัญญา	๓.๙๗	๐.๕๓๔	มาก
๔	ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	๔.๐๕	๐.๕๒๖	มาก
๕	ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	๓.๘๙	๐.๖๑๑	มาก
ภาพรวม		๓.๙๗	๐.๔๗๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ความคิดเห็นของพระนิสิตที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความรู้ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๙

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านคุณธรรมจริยธรรม

(N = ๘๕)

ข้อ	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	แปลผล
๑	มีวินัยและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ	๔.๐๗	๐.๖๕๑	มาก
๒	มีน้ำใจ มีจิตอาสา จิตสาธารณะ เห็นประโยชน์ส่วนรวม และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	๔.๑๒	๐.๖๙๗	มาก
๓	มีความซื่อสัตย์ กตัญญู มีศีลธรรม	๔.๑๘	๐.๖๐๑	มาก
๔	เห็นคุณค่าศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	๔.๐๕	๐.๖๕๓	มาก
๕	มีการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม ชชาติศาสนา	๔.๐๕	๐.๖๗๑	มาก
๖	มีการพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรมจริยธรรมและด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตนส่วนรวม สามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยมได้	๓.๙๙	๐.๗๑๕	มาก
รวม		๔.๐๗	๐.๔๙๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ความคิดเห็นของพระนิสิตที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ ข้อ ๓ มีความซื่อสัตย์ กตัญญู มีศีลธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๘ อันดับรองลงมาได้แก่ ข้อ ๒ มีน้ำใจ มีจิตอาสา จิตสาธารณะ เห็นประโยชน์ส่วนรวม และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๒ และอันดับถัดไป ได้แก่ ข้อ ๑ มีวินัยและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านความรู้

(N = ๘๕)

ข้อ	ด้านความรู้	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	แปลผล
๑	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี และเนื้อหา	๓.๘๕	๐.๗๑๖	มาก
๒	มีการใช้ความรู้มาอธิบายในรายวิชาวิชาแกน พระพุทธศาสนา	๓.๙๑	๐.๗๕๐	มาก
๓	มีความรู้ในศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของชีวิต และสามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้	๓.๙๖	๐.๖๘๐	มาก
๔	มีความรอบรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งของไทยและสากล	๓.๙๒	๐.๖๗๖	มาก
๕	มีความสามารถเข้าใจความก้าวหน้าของความรู้และงานวิจัยในปัจจุบัน	๓.๘๑	๐.๖๙๙	มาก
๖	มีความสามารถในการเข้าใจ นึกคิดและนำเสนอ ข้อมูลการวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงใน หลักการทฤษฎีตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ	๓.๘๙	๐.๗๗๒	มาก
รวม		๓.๘๙	๐.๕๕๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ความคิดเห็นของพระนิสิตที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ ข้อ ๓ มีความรู้ในศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของชีวิต และสามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๖ อันดับรองลงมาได้แก่ ข้อ ๔ มีความรอบรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งของไทยและสากล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒ และอันดับถัดไปได้แก่ ข้อ ๒ มีการใช้ความรู้มาอธิบายในรายวิชาวิชาแกนพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะทางปัญญา

(N = ๘๕)

ข้อ	ด้านทักษะทางปัญญา	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	แปลผล
๑	มีความเป็นผู้ใฝ่รู้ และมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต	๔.๐๗	๐.๖๕๑	มาก
๒	มีความสามารถคิดวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบและมีเหตุผล อ้างอิงได้	๓.๙๓	๐.๖๖๙	มาก
๓	มีความสามารถประยุกต์ความรู้ และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม	๓.๙๖	๐.๖๙๘	มาก
๔	มีความมุ่งมั่น ใฝ่รู้ เพื่อการเรียนรู้ตลอด และสามารถนำความรู้ไปโยงเชื่อมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้	๔.๐๕	๐.๗๒๒	มาก
๕	รายวิชาปฏิบัติ มีการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	๓.๘๙	๐.๗๐๘	มาก
๖	มีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่าง ๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน	๓.๘๙	๐.๗๒๔	มาก
รวม		๓.๙๗	๐.๕๓๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ความคิดเห็นของพระนิสิตที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะทางปัญญา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ ข้อ ๑ ความเป็นผู้ใฝ่รู้ และมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ อันดับรองลงมาได้แก่ ข้อ ๔ มีความมุ่งมั่น ใฝ่รู้ เพื่อการเรียนรู้ตลอด และสามารถนำความรู้ไปโยงเชื่อมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๕ และอันดับถัดไป ได้แก่ ข้อ ๓ มีความสามารถประยุกต์ความรู้ และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

(N = ๘๕)

ข้อ	ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	แปลผล
๑	มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมองค์กร	๔.๐๘	๐.๖๒๑	มาก
๒	มีความเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตาม	๔.๐๑	๐.๖๘๑	มาก
๓	มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักจัดการอารมณ์ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	๔.๐๘	๐.๖๙๔	มาก
๔	มีความตระหนักในคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา ประเพณี วรรณกรรม ทั้งของไทยและของประชาคมโลก	๔.๐๕	๐.๖๕๓	มาก
๕	มีความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	๔.๐๔	๐.๗๖๓	มาก
๖	มีความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง	๔.๐๒	๐.๘๐๑	มาก
รวม		๔.๐๕	๐.๕๒๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ความคิดเห็นของพระนิสิตที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ ข้อ ๑ มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมองค์กร และข้อ ๓ มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักจัดการอารมณ์ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๘ อันดับรองลงมาได้แก่ ข้อ ๔ มีความตระหนักในคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา ประเพณี วรรณกรรม ทั้งของไทยและของประชาคมโลก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๕ และอันดับถัดไป ได้แก่ ข้อ ๕ มีความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๔ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

(N = ๘๕)

ข้อ	ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	แปลผล
๑	มีความสามารถในการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อความหมายได้ดี ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน	๓.๙๒	๐.๗๕๙	มาก
๒	มีความสามารถวิเคราะห์เชิงตัวเลข ระบุเทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์มาใช้ในการวิเคราะห์แปลความหมายได้	๓.๘๒	๐.๘๐๔	มาก
๓	มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์และคัดเลือก	๓.๙๕	๐.๗๓๘	มาก
๔	มีความสามารถในการสรุปประเด็นและสื่อสารทั้งการเขียน การพูด และรู้จักเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพ	๓.๘๗	๐.๗๐๔	มาก
๕	มีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ	๓.๘๘	๐.๘๓๗	มาก
๖	มีทักษะในการสื่อสารทั้งการพูดการเขียนและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งในวงการวิชาการและวิชาชีพ รวมถึงชุมชนทั่วไป	๓.๘๘	๐.๗๗๘	มาก
รวม		๓.๘๙	๐.๖๑๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ความคิดเห็นของพระนิสิตที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ ข้อ ๓ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์และคัดเลือก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๕ อันดับรองลงมาได้แก่ ข้อ ๑ มีความสามารถในการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อความหมายได้ดี ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒ และอันดับถัดไป ได้แก่ ข้อ ๕ มีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ และข้อ ๖ มีทักษะในการสื่อสารทั้งการพูดการเขียนและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งในวงการวิชาการและวิชาชีพ รวมถึงชุมชนทั่วไป อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘

๔.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด (Open-Ended) วิเคราะห์เป็นความเรียงประกอบตาราง ดังนี้

๔.๔.๑ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๔.๗๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. อาจารย์ศุภสิทธิ์บางท่านขาดความมั่นใจในการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการสอนในชั้นเรียน อาจเพราะเหตุที่ผู้เรียนเป็นบรรพชิต	๑. ควรเชิญบุคคลที่เป็นต้นแบบทางคุณธรรมจริยธรรมมาเป็นวิทยากรพิเศษในโอกาสที่เหมาะสมเพื่อเป็นต้นแบบให้กับอาจารย์ศุภสิทธิ์ เรื่องเทคนิคการสอนที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม
๒. นิสิตบางรูปขาดความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เช่น ขาดเรียน เข้าเรียนสาย ไม่ส่งงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น	๒. ควรเน้นการบรรยายที่เสริมเรื่องการพัฒนาตนเอง และเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อนหน้าที่

๔.๔.๒ ด้านความรู้

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านความรู้ มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๔.๗๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านความรู้

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. นิสิตบางรูปขาดทักษะและความชำนาญในการค้นคว้าข้อมูลความรู้ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์	๑. ควรจัดทำคู่มือการค้นคว้าและชื่อเว็บไซต์ แหล่งข้อมูลความรู้ให้แก่นิสิต
๒. นิสิตบางรูปขาดความมั่นใจในการแสดงออกทางวิชาการ	๒. ควรกระตุ้นให้นิสิตคิด วิเคราะห์ และมีความกล้าแสดงออกทางความคิดในเชิงวิชาการให้มากยิ่งขึ้น

๔.๔.๓ ด้านทักษะทางปัญญา

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะทางปัญญามีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๔.๗๖ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะทางปัญญา

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. การจัดการเรียนการสอนบางรายวิชาขาดความหลากหลายทางด้านวิชาการ และแหล่งข้อมูล	๑. ควรมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในศาสตร์ด้านการจัดการ มาร่วมบรรยายเสริมความรู้แก่นิสิตทุกภาคการศึกษา
๒. การศึกษาดูงานนอกสถานที่มีน้อย	๒. ควรจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่ ตามความสนใจของนิสิต

๔.๔.๔ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๔.๗๗ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. นิสิตบางรายยังให้ความร่วมมือได้ไม่เต็มที่ในการทำรายงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม	๑. การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการทำงาน อาทิ การทำรายงานเป็นกลุ่ม หรือการทำงานเป็นทีม
๒. ไม่มีองค์กรนิสิตมารับผิดชอบประสานงานเกี่ยวกับกิจกรรมนอกห้องเรียนต่าง ๆ อาทิเช่น กิจกรรมไหว้ครู กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน ฯลฯ	๒. ควรจัดตั้งองค์กรนิสิตเพื่อให้เป็นหน่วยงานประสานในการจัดกิจกรรมร่วมกันของนิสิตในวิทยาลัย

๔.๔.๕ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๔.๗๘ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. ระบบอินเทอร์เน็ตช้ามาก	๑. ควรพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตให้มีคุณภาพสำหรับรองรับการใช้งานของนิสิตที่มีจำนวนมาก
๒. นิสิตบางรูปมีความอ่อนด้อยในเรื่องทักษะการคิดวิเคราะห์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และขาดความเข้าใจในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข	๒. ควรจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางแก่นิสิตในช่วงเวลาก่อนเปิดภาคเรียน โดยเน้นทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขเป็นเรื่องสำคัญ

๔.๔ สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน ๑๒ รูป/คน ดังนี้

๑) พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ขยมงคล)	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
๒) พระปิฎกโกศล (ปราโมทย์ ปโมทิต)	รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
๓) พระมหาชินวิชญ์ จารุธมโม	ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
๔) นายสมชาย ชูเมือง	ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
๕) นายจิณณะ พิภักเกษมสุข	เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนและวัดผล วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
๖) พระมหาวรณรัตน์ รตนวณโณ	นิสิตชั้นปีที่ ๑ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
๗) พระสมุห์สุรินทร์ รตนโชโต	นิสิตชั้นปีที่ ๒ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
๘) พระมหาสรรพสิทธิ์ นาคเสโน	นิสิตชั้นปีที่ ๓ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
๙) พระวิบูลกิจสุนทร	ศิษย์เก่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
๑๐) พระครูพิศิษฐ์ประษานาถ	ศิษย์เก่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
๑๑) นายวิสาห์ พูลศิริรัตน์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี
๑๒) นายณัฐสิทธิ์ บุญเนียม	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลแพงพวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน ๑๒ รูป/คน เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มีรายละเอียด ดังนี้

๔.๕.๑ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า

๑) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ได้สนับสนุนให้นิสิต (โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรพชิต) ได้บริหารกาย วาจา และจิต คือ การดูแลรักษากิริยามารยาททางกาย และทางวาจา และการอบรมรักษาคิดใจให้ เป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร พึงปฏิบัติตามพระธรรมพระวินัยพุทธบัญญัติ ทั้งที่มาในพระปาฏิโมกข์ และ นอกพระปาฏิโมกข์ รวมทั้ง ปฏิบัติตามขนบ คือ แบบอย่างอันภิกษุควรประพฤติปฏิบัติในกาลนั้น ๆ ในที่นั้น ๆ ในกิจนั้น ๆ แก่บุคคลนั้น ๆ เรียกว่า วัตร ให้มีความสังวรระวังในศีล อินทรีย์ และ สติสัมปชัญญะ ด้วยปัญญาอันเห็นชอบ (สัมมา ทิฏฐิ) และความดำริชอบ (สัมมาสังกัปป) ให้เป็นผู้มี วาจาชอบ (สัมมาวาจา) มีการงานชอบ (สัมมา กัมมณโต) และให้เป็นผู้มีอาชีพชอบ (สัมมาอาชีพ) อัน เป็นไปเพื่อความเพียรชอบ (สัมมาวายาโม) สติระลึกชอบ (สัมมาสติ) และเพื่อความตั้งใจมั่นชอบ (สัมมาสมาธิ) โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญ เพื่อกำจัดกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน อันเป็นเหตุ แห่งทุกข์ เพื่อสลัดตนออกจากทุกข์ทั้งปวง และเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง^๑

๒) ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต้องจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้นิสิตสามารถพัฒนา ตนเอง มีวินัยและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ รวมทั้ง เล็งเห็น คุณค่าศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และประเพณีตนเป็นแบบอย่างที่ดีของชาวโลก^๒

๓) คุณธรรมหลักที่ส่งเสริมในรอบปีการศึกษานี้ คือ ความกตัญญูกตเวที ซึ่งเป็นหัวข้อ ธรรมที่วิทยาลัยเล็งเห็นว่า ควรส่งเสริมยิ่ง ๆ ขึ้นไป^๓

๔) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนานิสิตทุก หลักระดับในการประพฤติอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตนและ ส่วนรวม มีความ สามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสิต และการ ปฏิบัติตนตามศีลธรรมทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคมด้วย และทางวิทยาลัยจำเป็นต้องจัดโครงการหรือ กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะของบัณฑิตในด้านนี้เป็นประจำทุกปี ซึ่งโครงการหรือกิจกรรมตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวนี้ คือ โครงการไหว้ครู นั่นเอง^๔

๕) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มีการเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในทุกรายวิชาที่สอน รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม^๕

^๑สัมภาษณ์ พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ขยมงคล), ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๒สัมภาษณ์ พระปิฎกโกศล (ปราโมทย์ ปโมทิต), รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๓สัมภาษณ์ พระมหาชินวิชญ์ จารุณโม, ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๔สัมภาษณ์ นายสมชาย ชูเมือง, ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑.

^๕สัมภาษณ์ นายจิณณะ พิภักขมสุข, เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนและวัดผล วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

๖) การเรียนรู้ด้านนี้ ถูกสอดแทรกอยู่ในหลายวิชา หรืออาจกล่าวได้ว่า ทุกรายวิชา เพื่อเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม^๖

๗) การจัดการเรียนการสอนควรเพิ่มเติมเรื่องการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม^๗

๘) การจัดการเรียนการสอนมีการปลูกฝังให้นิสิตมีคุณลักษณะของการเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในการดำรงตนและปฏิสัมพันธ์ต่อผู้อื่น^๘

๘) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้มีการพัฒนาลักษณะของนิสิตให้เป็นผู้มีความประพฤติดี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม^๙

๙) จุดมุ่งหมายหลัก คือ ต้องผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีศีลาจารวัตรที่งดงาม สามารถปรับตัวหรือปรับวิถีได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ขัดแย้งของสังคม และมีหลักคิดเชิงคุณธรรมเพื่อเผยแพร่แก่สังคมด้วย^{๑๐}

๑๐) วิทยาลัยสงฆ์ ไม่น่าเป็นห่วงในด้านนี้มากที่สุด เพราะผู้เรียนเป็นพระภิกษุและสามเณรเกือบทั้งหมด แต่ที่ควรเร่งดำเนินการ คือ การเผยแพร่หลักคุณธรรมจริยธรรมแก่สังคมและชุมชน โดยมีพระภิกษุและสามเณรที่เป็นนิสิตนักศึกษาเป็นผู้ดำเนินการในชุมชนอันเป็นที่ตั้งของวัดที่ตนสังกัด^{๑๑}

๑๑) การพัฒนาด้านนี้เกี่ยวข้องกับการผสมผสานความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมและปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง โดยการเป็นแบบอย่างที่ดีของพระนิสิตนี้ เป็นที่ต้องการของสังคม เพื่อให้ประชาชนทั่วไปใช้เป็นต้นแบบหรือเป็นแบบอย่างในการวิเคราะห์และสะท้อนพฤติกรรมของตนเองและของผู้อื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข^{๑๒}

^๖สัมภาษณ์ พระมหาวรณรัตน์ รตนวณโณ, นิสิตชั้นปีที่ ๑ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๑.

^๗สัมภาษณ์ พระสมุห์สุรินทร์ รตนโชโต, นิสิตชั้นปีที่ ๒ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑.

^๘สัมภาษณ์ พระมหาสรพลสิทธิ์ นาคเสน, นิสิตชั้นปีที่ ๓ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๑.

^๙สัมภาษณ์ พระวิบูลกิจสุนทร, ศิษย์เก่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๐}สัมภาษณ์ พระครูพิศิษฐ์ประชาภาณ, ศิษย์เก่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๑}สัมภาษณ์ นายวิสาห์ พูลศิริรัตน์, รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๒}สัมภาษณ์ นายณัฐสิทธิ์ บุญเนียม, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลแพงพวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑.

๔.๕.๒ ด้านความรู้

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านความรู้ พบว่า

๑) ด้านความรู้ เน้นความรู้ทางพระพุทธศาสนา ความจริงแท้ ซึ่งใช้กระบวนการฝึกปฏิบัติให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยการอบรมสมณวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวสติปัฏฐาน ๔ ให้ถึงธรรมกายและพระนิพพานของพระพุทธเจ้าตามที่พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ถวายทอดสังส่อนเอาไว้ ซึ่งได้เผยแผ่แก่ศาสนบุคคลและพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปด้วย^{๑๓}

๒) การพัฒนาด้านความรู้นี้จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับสาขาวิชาที่เรียน ซึ่งทุกรายวิชาในหลักสูตรทุกหลักสูตรได้มีรายละเอียดของทักษะความรู้ที่เหมาะสมกับระดับคุณวุฒิไว้ในรายละเอียดของรายวิชาด้วย^{๑๔}

๓) ด้านความรู้ มุ่งพัฒนานิสิตให้เป็นผู้เปี่ยมไปด้วยความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี ทางพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่ มีความรู้ในศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของชีวิต และสามารถนำมาปรับใช้ในดำรงตนด้วยความรอบรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง^{๑๕}

๔) มีปัจจัยสำคัญ คือ การจัดภาพรวมอย่างกว้าง ๆ ของโครงสร้างและเนื้อหาสาระในการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้า และเมื่อมีข้อมูลใหม่เพิ่มขึ้นก็เชื่อมโยงกับเนื้อหาที่จัดไว้แล้ว และเชื่อมโยงกับความรู้เดิมของนักนิสิต เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและนำมาใช้^{๑๖}

๕) ทางวิทยาลัยต้องสนับสนุนการจัดโครงการ/กิจกรรมที่พัฒนาคุณลักษณะนิสิตในด้าน ทักษะความรู้ ได้แก่ โครงการเทศน์มหาชาติ เป็นต้น^{๑๗}

๖) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มีการจัดการศึกษาที่สามารถส่งเสริมให้นิสิตมีความรู้และประยุกต์ ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีในสาขาวิชาที่เรียน เพื่อให้มีทักษะและประสบการณ์ในการแก้ปัญหา และข้อโต้แย้งในสถานการณ์อื่น ๆ ของสังคมด้วย^{๑๘}

^{๑๓} สัมภาษณ์ พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ขยมงคล), ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๔} สัมภาษณ์ พระปิฎกโกศล (ปราโมทย์ ปโมทิต), รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระมหาชินวิชญ์ จารุธมฺโม, ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายสมชาย ชูเมือง, ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายจิณณะ พิภักเกษมสุข, เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนและวัดผล วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๘} สัมภาษณ์ พระมหาวรณรัตน์ รตนวณฺโณ, นิสิตชั้นปีที่ ๑ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๑.

๗) ด้านความรู้ มีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นิสิตได้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เพื่อให้สามารถอยู่รอดปลอดภัย ไม่ให้ถูกพัดไปตามกระแสโลกภายนอก โดยสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อการดำรงอยู่อย่างสงบสุขตามวิสัยของเทศสมณะได้เป็นอย่างดี^{๑๙}

๘) ด้านความรู้ ต้องส่งเสริมให้นิสิตวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงต่าง ๆ โดยอาศัยหลักการและทฤษฎี^{๒๐}

๙) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ต้องผลิตบัณฑิตที่มีความรู้พื้นฐานบนข้อเท็จจริง มีการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง เข้าใจหลักการแนวคิดและทฤษฎีสมัยใหม่^{๒๑}

๑๐) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ควรพัฒนาที่ปัจจัยนำเข้า คือ อาจารย์ โดยต้องส่งเสริมและสนับสนุนอาจารย์ประจำหลักสูตรให้มีการพัฒนาตนเอง โดยการให้ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก และการทำตำแหน่งทางวิชาการด้วย^{๒๒}

๑๑) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ควรจัดการศึกษาหรือเปิดสอนหลักสูตรที่มีองค์ความรู้ที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น จังหวัด หรือภูมิภาคได้^{๒๓}

๑๒) ควรมีการผลิตผลงานทางวิชาการและให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนในพื้นที่ โดยให้บริการด้านความรู้ทางพระพุทธศาสนาให้มากยิ่งขึ้น ทั้งในรูปแบบเอกสาร วารสาร หรือสารสนเทศอื่น^{๒๔}

^{๑๙} สัมภาษณ์ พระสมุห์สุรินทร์ รตนโชโต, นิสิตชั้นปีที่ ๒ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๐} สัมภาษณ์ พระมหาสรพรพิสิทธิ์ นาคเสโน, นิสิตชั้นปีที่ ๓ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๑} สัมภาษณ์ พระวิบูลกิจสุนทร, ศิษย์เก่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๒} สัมภาษณ์ พระครูพิศิษฐ์ประจักษ์, ศิษย์เก่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายวิสาห์ พูลศิริรัตน์, รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายณัฐสิทธิ์ บุญเนียม, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลแพงพวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑.

๔.๕.๓ ด้านทักษะทางปัญญา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะทางปัญญา พบว่า

๑) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกระดับได้เรียนรู้พระสัทธรรมของพระพุทธเจ้า โดยทั้งรับฟังธรรมบรรยาย เป็นจินตตามยปัญญา และการฝึกอบรมสมถวิปัสสนา (อย่างน้อยเบื้องต้น) ให้เกิดความสงบและปัญญา เป็นภาวนามยปัญญา ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ เพื่อช่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุขของตน และสังคม ประเทศชาติ^{๒๕}

๒) ด้านทักษะทางปัญญานี้ มีการสนับสนุนปัจจัยสู่ความสำเร็จด้วยการพัฒนาความคิดรวบยอดรวมทั้งหลักการทางทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ ฝึกวิเคราะห์สถานการณ์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นลำดับขั้นตอน เพื่อช่วยในการถ่ายทอดความรู้และนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม โดยได้มีการจัดสถานการณ์ในการแก้ปัญหาแบบปลายเปิด โดยให้ความช่วยเหลือในการจำแนกแยกแยะและการประยุกต์ใช้ความรู้ความเข้าใจเพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถแก่นิสิตในการคิดและแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์^{๒๖}

๓) นิสิตจะได้รับการฝึกให้สามารถสะท้อนกระบวนการคิดของตนเองเมื่อพบกับงานใหม่ ๆ ที่ท้าทายและสามารถพัฒนาการจัดการ หรือกลยุทธ์ในการคิดของตนเอง เมื่อต้องแก้ไขประเด็นปัญหาในลักษณะต่าง ๆ ได้^{๒๗}

๔) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ได้จัดการศึกษาที่ช่วยให้นิสิตมีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่าง ๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ^{๒๘}

๕) ทางวิทยาลัยต้องสนับสนุนการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่พัฒนาคุณลักษณะนิสิตในด้านทักษะทางปัญญา ได้แก่ โครงการการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น^{๒๙}

๖) คุณลักษณะของนิสิตที่วิทยาลัยต้องการ คือ ความเป็นผู้ใฝ่รู้ และมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถคิดวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบและมีเหตุผล^{๓๐}

^{๒๕} สัมภาษณ์ พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ขยมงคล), ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๖} สัมภาษณ์ พระปิฎกโกศล (ปราโมทย์ ปโมทิต), รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๗} สัมภาษณ์ พระมหาชินวิชญ์ จารุธมโม, ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายสมชาย ชูเมือง, ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายจิณณะ พิภักเกษมสุข, เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนและวัดผล วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๓๐} สัมภาษณ์ พระมหาวรณรัตน์ รตนวณโณ, นิสิตชั้นปีที่ ๑ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๑.

๗) ทุกราชวิชามุ่งวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จากความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และสามารถนำความรู้ไปโยงเชื่อมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ด้วย^{๓๑}

๘) ทุกราชวิชาได้มีการมอบหมายงานทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่มให้นิสิตไปศึกษาค้นคว้า และให้นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าในรูปแบบของรายงานประจำวิชา^{๓๒}

๙) ด้านทักษะทางปัญญา ต้องให้ความสำคัญของเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ให้นิสิตได้เรียนรู้ตามสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงจากประสบการณ์ของตนเอง โดยผสานความรู้ต่าง ๆ อย่างสมดุลเน้นการเรียนรู้ตรงจากประสบการณ์จริง^{๓๓}

๑๐) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี เน้นกระบวนการการเรียนรู้ที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมุ่งเน้นการเรียนรู้ในลักษณะการบูรณาการสาระความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม และสามารถนำความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้^{๓๔}

๑๑) มหาวิทยาลัยสงฆ์ต้องมุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะด้านทักษะทางปัญญาที่พิเศษกว่ามหาวิทยาลัยทั่วไป กล่าวคือ เป็นปัญญาที่เล็งเห็นภัยในวัฏสงสาร และสามารถนำพาพุทธศาสนิกชนและประชาชนทั่วไปให้ดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้องตามครรลอง^{๓๕}

๑๒) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ควรจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นกับการเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมกันอนุรักษ์ศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในฐานะมรดกทางสังคมด้วย^{๓๖}

^{๓๑} สัมภาษณ์ พระสมุห์สุรินทร์ รตนโชโต, นิสิตชั้นปีที่ ๒ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๒} สัมภาษณ์ พระมหาสรพรพลสิทธิ์ นาคเสโน, นิสิตชั้นปีที่ ๓ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๓} สัมภาษณ์ พระวิบูลกิจสุนทร, ศิษย์เก่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๔} สัมภาษณ์ พระครูพิศิษฐ์ประชาณาด, ศิษย์เก่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๕} สัมภาษณ์ นายวิสาห์ พูลศิริรัตน์, รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๖} สัมภาษณ์ นายณัฐสิทธิ์ บุญเนียม, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลแพ่งพวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑.

๔.๕.๔ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ พบว่า

๑) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ได้พัฒนาหลักสูตรโดยเชื่อมโยงและสัมพันธ์นโยบายภาคคณะสงฆ์ ที่มุ่งส่งเสริมทั้งปรีชาและปฏิบัติ ทั้งนักรธรรมและบาลี โดยเน้นให้ความรู้ความเข้าใจถึงวิธีปฏิบัติธรรม ด้วยให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ไม่ใช่ให้เรียนเพียงให้สอบได้ แต่พึงให้เรียนรู้ให้เข้าใจในหลักปฏิบัติพระ สัทธรรม ให้ได้ผลเป็นปฏิเวธบ้าง อย่างน้อยก็ให้มีการปฏิบัติสมถวิปัสสนา ให้ได้ทั้งเรียนรู้และมี ประสบการณ์ที่ดีโดยสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับธรรมชาติ^{๓๗}

๒) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบนี้ มุ่งพัฒนานิสิตให้มีความ สามารถในการทำงานเป็นทีม ความพร้อมรับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง สามารถเรียนรู้เพื่อความ อยู่รอดในอนาคต รวมถึงการเรียนรู้ในการปรับตัวเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือเพิ่มประสิทธิภาพให้กับ ตนเองเพื่อปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคตด้วย^{๓๘}

๓) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มุ่งสร้างคุณลักษณะของ ผู้นำซึ่งเป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่ม กล้าที่จะเริ่มต้นทำสิ่งใหม่ ๆ มีความรู้ แสวงหาความรู้ และติดตาม ข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ อยู่เสมอ และเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีความชัดเจนในตัวเอง มีแนวคิดในเชิงบวก สามารถนำวิกฤตเปลี่ยนให้เป็นโอกาสได้ รวมถึงการเป็นผู้ตามที่ดีด้วย^{๓๙}

๔) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มีการสร้างโอกาสให้นิสิตได้มีส่วนในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและ ได้รับข้อมูลย้อนกลับที่สร้างสรรค์ให้นิสิตได้ฝึกวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองในสภาพแวดล้อมที่เอื้อ และสามารถพัฒนาความสามารถและความรับผิดชอบ^{๔๐}

๕) ทางวิทยาลัยสนับสนุนการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่พัฒนาคุณลักษณะนิสิตในด้าน ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ได้แก่ โครงการนิสิตจิตอาสาพัฒนาสังคม หรือ โครงการสังคมสงเคราะห์ตามแนวเชิงพุทธ เป็นต้น^{๔๑}

๖) ทุกรายวิชามีการมอบหมายงานกลุ่มให้นิสิต เพื่อมุ่งพัฒนาและกระตุ้นความสามารถใน การทำงานเป็นทีมให้ก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ^{๔๒}

^{๓๗} สัมภาษณ์ พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ขยมมงคล), ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๓๘} สัมภาษณ์ พระปิฎกโกศล (ปราโมทย์ ปโมทิต), รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๓๙} สัมภาษณ์ พระมหาชินวิชญ์ จารุธมโม, ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๔๐} สัมภาษณ์ นายสมชาย ชูเมือง, ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๔๑} สัมภาษณ์ นายจิณณะ พิภักเกษมสุข, เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนและวัดผล วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๔๒} สัมภาษณ์ พระมหาวรณรัตน์ รตนวณโณ, นิสิตชั้นปีที่ ๑ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๑.

๗) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มีการฝึกการเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมองค์กรโดยอาศัยระบบของกิจกรรมเพื่อสร้างค่านิยม คุณค่า และความเชื่อร่วมกันของนิสิตในวิทยาลัย^{๔๓}

๘) ความจำเป็นเร่งด่วน คือ ต้องจัดตั้งองค์กรนิสิต โดยให้มีหน้าที่บริหารงานเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตและเป็นตัวแทนนิสิตทั้งปวงของวิทยาลัย ทั้งนี้ เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบได้เป็นอย่างดี^{๔๔}

๙) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี จำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมที่สามารถสร้างความตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของไทย ให้เกิดแก่นิสิต ทั้งนี้ อาจเป็นงบประมาณในส่วนของงบประมาณแผ่นดิน หรืองบบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา^{๔๕}

๑๐) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ เน้นสร้างนิสิตให้สามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีม มีภาวะผู้นำ และสามารถวางแผนงานดำเนินชีวิตและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองได้^{๔๖}

๑๑) มหาวิทยาลัยสงฆ์ จำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างที่ติระหว่างชุมชน เพราะชุมชนถือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานศึกษานั้น ๆ^{๔๗}

๑๒) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบนี้ อาจดำเนินการโดยจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมทางศาสนา และเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ และตัดสินใจในการดำเนินงานตั้งแต่เริ่ม กระทั่งเสร็จสิ้นโครงการ^{๔๘}

^{๔๓} สัมภาษณ์ พระสมุห์สุรินทร์ รตนโชโต, นิสิตชั้นปีที่ ๒ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๔๔} สัมภาษณ์ พระมหาสรพรพิสิทธิ์ นาคเสโน, นิสิตชั้นปีที่ ๓ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๔๕} สัมภาษณ์ พระวิบูลกิจสุนทร, ศิษย์เก่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๔๖} สัมภาษณ์ พระครูพิศิษฐ์ประฆาณ, ศิษย์เก่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๔๗} สัมภาษณ์ นายวิสาห์ พูลศิริรัตน์, รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๔๘} สัมภาษณ์ นายณัฐสิทธิ์ บุญเนียม, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลแพงพวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑.

๔.๕.๕ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า

๑) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มีการจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาซึ่งได้จัดบริการนิสิตโดยมีศูนย์กลางที่ “ห้องสมุดชัยมงคล”^{๔๙}

๒) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนี้ ได้มีการปรับปรุงทักษะที่จำเป็นทางด้านการคำนวณอย่างง่าย ๆ แก่นักนิสิตเพื่อปรับปรุงและพัฒนาทักษะที่จำเป็นทางคณิตศาสตร์อย่างง่าย ๆ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้วย^{๕๐}

๓) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาศักยภาพของนิสิตเพื่อให้มีความสามารถทางการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม^{๕๑}

๔) การสื่อสารของนิสิตที่เข้าเรียนในวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี อาจมีความสามารถต่างกันในการใช้ทักษะด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการสื่อสาร ซึ่งบางรูปอาจต้องได้รับการสอนเป็นพิเศษ ทั้งนี้ ได้โดยจัดการสอนโดยให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาทักษะเหล่านี้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้สูงขึ้นตามลำดับ^{๕๒}

๕) ทางวิทยาลัย สนับสนุนการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่พัฒนาคุณลักษณะนิสิตในด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ได้แก่ โครงการอบรมทักษะประกันคุณภาพการศึกษา เป็นต้น^{๕๓}

๖) ทุกรายวิชามีการมอบหมายงาน และให้นิสิตนำเสนอโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อฝึกทักษะด้านการสื่อสาร^{๕๔}

๗) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เน้นการพัฒนาความสามารถของนิสิตในการสรุปประเด็นและสื่อสารทั้งการ เขียน การพูด และฝึกให้นิสิตได้รู้จักเลือกใช้รูปแบบการนำเสนองานที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ^{๕๕}

^{๔๙} สัมภาษณ์ พระเทพญาณมณคล (เสริมชัย ขยมงคล), ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๕๐} สัมภาษณ์ พระปิฎกโกศล (ปราโมทย์ ปโมทิต), รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๕๑} สัมภาษณ์ พระมหาชินวิชญ์ จารุธมโม, ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๕๒} สัมภาษณ์ นายสมชาย ชูเมือง, ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๕๓} สัมภาษณ์ นายจิณณะ พิภักเกษมสุข, เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนและวัดผล วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๕๔} สัมภาษณ์ พระมหาวรณรัตน์ รตนวณโณ, นิสิตชั้นปีที่ ๑ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๙ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๕๕} สัมภาษณ์ พระสมุห์สุรินทร์ รตนโชโต, นิสิตชั้นปีที่ ๒ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑.

๘) ในรายวิชาการศึกษาอิสระ เน้นการใช้สถิติวิจัยสำหรับการวิเคราะห์และแปลความหมายได้^{๕๖}

๙) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ควรเน้นเรื่องการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสื่อสารโดยใช้ภาษาที่สาม หรือใช้ภาษาสากล ได้แก่ ภาษาอังกฤษ^{๕๗}

๑๐) ควรมีการจัดตั้งศูนย์ภาษา หรือสถาบันภาษาประจำวิทยาลัย โดยจัดจ้างผู้เชี่ยวชาญทางภาษาเป็นบุคลากรประจำ ให้มีหน้าที่โดยตรงในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา และการสื่อสาร^{๕๘}

๑๑) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันมีทั้งคุณและโทษ โดยเฉพาะเมื่อดำรงสถานะเป็นพระภิกษุ การใช้เทคโนโลยีที่ไม่ก่อให้เกิดโทษจึงควรได้รับการแนะนำ^{๕๙}

๑๒) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรีควรเป็นเจ้าภาพใหญ่ในการให้ความรู้เรื่องเทคนิคการสื่อสารที่เหมาะสมแก่เพศสมณะกับพระสงฆ์ในพื้นที่^{๖๐}

^{๕๖} สัมภาษณ์ พระมหาสรพสิทธิ์ นาคเสโน, นิสิตชั้นปีที่ ๓ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๕๗} สัมภาษณ์ พระวิบูลกิจสุนทร, ศิษย์เก่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๕๘} สัมภาษณ์ พระครูพิศิษฐ์ประจักษ์, ศิษย์เก่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๕๙} สัมภาษณ์ นายวิสาห์ พูลศิริรัตน์, รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๖๐} สัมภาษณ์ นายณัฐสิทธิ์ บุญเนียม, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลแพงพวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑.

๔.๕ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย (Body of Knowledge) ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๑

แผนภาพที่ ๔.๑ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี^{๖๑}

^{๖๑} จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย.

จากแผนภาพที่ ๔.๑ แสดงให้เห็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ตามรายด้านของการวิจัย ดังนี้

๑) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ได้แก่ เชิญบุคคลที่เป็นต้นแบบทางคุณธรรมจริยธรรมมาเป็นวิทยากรพิเศษในโอกาสที่เหมาะสม, เน้นการบรรยายที่เสริมสร้างความรับผิดชอบต่อนหน้าที่แก่ผู้เรียน, เน้นการอบรมการ วาจา จิต

๒) ด้านความรู้

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านความรู้ ได้แก่ จัดทำคู่มือการค้นคว้าแหล่งข้อมูลความรู้ให้แก่นิสิต, กระตุ้นให้นิสิตกล้าแสดงออกในเชิงวิชาการให้มากยิ่งขึ้น, ส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงให้มากยิ่งขึ้น

๓) ด้านทักษะทางปัญญา

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะทางปัญญา ได้แก่ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอกมาเป็นผู้ร่วมสอน, จัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เป็นประจำทุกปี, ส่งเสริมการพัฒนาปัญญาโดยใช้สมถวิปัสสนากัมมัฏฐานเป็นเครื่องมือ

๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ได้แก่ จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม, จัดตั้งองค์กรนิสิต, จัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาประสบการณ์ที่ดีโดยสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับธรรมชาติให้มากยิ่งขึ้น

๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ พัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต, จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางแก่นิสิตที่เน้นการพัฒนาทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข, พัฒนาห้องสมุดประจำวิทยาลัย

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี และ (๒) ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี โดยการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี จำนวน ๘๕ รูป โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายปิดและปลายเปิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และในส่วนของ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๒ รูป/คน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๕.๑ สรุป

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุป

การวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” สรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของพระนิสิตที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ มีสถานภาพเป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ จำนวน ๗๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๗๑ มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๒๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๒๔ มีพรรษา ๕-๑๐ พรรษา จำนวน ๒๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๖ กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ ๔ จำนวน ๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๑๒ และมีผลการเรียน ๒.๕๑-๓.๐๐ จำนวน ๓๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๗๑

๕.๑.๒ คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

(๑) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ ๓ มีความซื่อสัตย์ กตัญญู มีศีลธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๘

(๒) ด้านความรู้

คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ ๓ มีความรู้ในศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของชีวิต และสามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๖

(๓) ด้านทักษะทางปัญญา

คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะทางปัญญา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ ๑ มีความเป็นผู้ใฝ่รู้ และมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗

(๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ ๑ มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมองค์กร และข้อ ๓ มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักจัดการอารมณ์ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๘

(๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ ๓ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์และคัดเลือก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๕

๕.๑.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี พบว่า

(๑) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ปัญหา อุปสรรค พบว่า

๑) อาจารย์ कुछที่สับางท่านขาดความมั่นใจในการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการ
สอนในชั้นเรียน อาจเพราะเหตุที่ผู้เรียนเป็นบรรพชิต

๒) นิสิตบางรูปขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เช่น ขาดเรียน เข้าเรียนสาย ไม่ส่งงานที่
ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ พบว่า

๑) ควรเชิญบุคคลที่เป็นต้นแบบทางคุณธรรมจริยธรรมมาเป็นวิทยากรพิเศษในโอกาส
ที่เหมาะสมเพื่อเป็นต้นแบบให้กับอาจารย์ कुछที่สัเรื่องเทคนิคการสอนที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

๒) ควรเน้นการบรรยายที่เสริมเรื่องการพัฒนาตนเอง และเสริมสร้างความรับผิดชอบ
ต่อหน้าที่

(๒) ด้านความรู้

ปัญหา อุปสรรค พบว่า

๑) นิสิตบางรูปขาดทักษะและความชำนาญในการค้นคว้าข้อมูลความรู้จากแหล่ง
ความรู้ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๒) นิสิตบางรูปขาดความมั่นใจในการแสดงออกทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะ พบว่า

๑) ควรจัดทำคู่มือการค้นคว้าและชื่อเว็บไซต์แหล่งข้อมูลความรู้ให้แก่ นิสิต

๒) ควรกระตุ้นให้นิสิตคิด วิเคราะห์ และมีความกล้าแสดงออกทางความคิดในเชิง
วิชาการให้มากยิ่งขึ้น

(๓) ด้านทักษะทางปัญญา

ปัญหา อุปสรรค พบว่า

๑) การจัดการเรียนการสอนบางรายวิชาขาดความหลากหลายทางด้านวิชาการ และ
แหล่ง ข้อมูล

๒) การศึกษาดูงานนอกสถานที่มีน้อย

ข้อเสนอแนะ พบว่า

๑) ควรมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะใน
ศาสตร์ด้านการจัดการ มาร่วมบรรยายเสริมความรู้แก่นิสิตทุกภาคการศึกษา

๒) ควรจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่ ตามความสนใจของนิสิต

(๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

ปัญหา อุปสรรค พบว่า

๑) นิสิตบางรูปยังให้ความร่วมมือได้ไม่เต็มที่ในการทำรายงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม

๒) ไม่มีองค์กรนิสิตมารับผิดชอบประสานงานเกี่ยวกับกิจกรรมนอกห้องเรียนต่าง ๆ

อาทิเช่น กิจกรรมไหว้ครู กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ พบว่า

๑) การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการทำงาน อาทิ การทำรายงานเป็นกลุ่ม หรือการทำงานเป็นทีม

๒) ควรจัดตั้งองค์กรนิสิตเพื่อให้เป็นหน่วยงานประสานในการจัดกิจกรรมร่วมกันของนิสิตในวิทยาลัย

(๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ปัญหา อุปสรรค พบว่า

๑) ระบบอินเทอร์เน็ตช้ามาก

๒) นิสิตบางรูปมีความอ่อนด้อยในเรื่องทักษะการคิดวิเคราะห์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และขาดความเข้าใจในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข

ข้อเสนอแนะ พบว่า

๑) ควรพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตให้มีคุณภาพสำหรับรองรับการใช้งานของนิสิตที่มีจำนวนมาก

๒) ควรจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางแก่นิสิตในช่วงเวลาก่อนเปิดภาคเรียน โดยเน้นทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขเป็นเรื่องสำคัญสำคัญ

๕.๒ อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” มีประเด็นสำคัญซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ตระหนักในความสำคัญของมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หรือ TQF ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการนำแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการวัดการศึกษาตามที่กำหนดใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นที่ Learning Outcomes ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำเชิงคุณภาพเพื่อประกันคุณภาพบัณฑิต และมุ่งประมวลกฎเกณฑ์และประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเข้าไว้ด้วยกันและเชื่อมโยงกัน ซึ่งดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับที่ คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พัฒนาการการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน : กรณีศึกษากลุ่มหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร จากผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยศิลปากร มีหน่วยงานสนับสนุนวิชาการแก่คณะวิชาตามภารกิจหลัก ประกอบด้วย หน่วยงาน ประกอบด้วย ศูนย์/ สถาบัน/ สำนักและหอ ได้แก่ บัณฑิตวิทยาลัย ศูนย์คอมพิวเตอร์ หอศิลปสถาบันวิจัยและพัฒนา สำนักหอสมุดกลาง และสำนักงานอธิการบดี โดยมีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๒ จนถึงปัจจุบัน อันเป็นผลสืบเนื่องจากการให้ความสำคัญกับระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในด้านวิชาการตามพันธกิจ ๔ ด้านของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม^๑ และสอดคล้องกับที่ สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากร สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการประกันคุณภาพ” จากผลการวิจัยพบว่า มีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรให้การประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพตรวจสอบได้ มีการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ Plan Do Check Act โดยทำความเข้าใจแก่บุคลากรและกระตุ้นให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง^๒

^๑ คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, พัฒนาการการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน : กรณีศึกษากลุ่มหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖), หน้า ๖.

^๒ ฝ่ายงานประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, “ความคิดเห็นของบุคลากร สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการประกันคุณภาพ”, รายงานการวิจัย, (สถาบันภาษา: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖), หน้า ๕๐.

(๑) ด้านคุณธรรมจริยธรรม

คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ ๓ มีความซื่อสัตย์ กตัญญู มีศีลธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๘ แสดงให้เห็นว่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี จัดการศึกษาที่มีแนวโน้มเพื่อการผลิตบัณฑิตให้มีพัฒนาการทางลักษณะนิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตน ส่วนรวม สามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยมได้ ซึ่งดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับที่ ประพนธ์ เกียรติเผ่า ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคาดหวังผลการเรียนรู้และผลการเรียนรู้จริง ของนิสิตปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ” จากผลการวิจัยพบว่า ภาควิชาพลศึกษาและกีฬา ควรมีการส่งเสริมและปลูกฝังในด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนในทุกรายวิชา มีการบูรณาการเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมให้สอดคล้องกับการกำหนดผลการเรียนรู้จริง ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ^๓

(๒) ด้านความรู้

คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ ๓ มีความรู้ในศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของชีวิต และสามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๖ แสดงให้เห็นว่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี จัดการศึกษาที่มีแนวโน้มเพื่อการผลิตบัณฑิตให้มีพัฒนาการทางความคิด มีความสามารถในการเข้าใจ นึกคิด และนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎีตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ ได้ ซึ่งดังกล่าวนี สอดคล้องกับที่ สมใจ เจียรพะพงษ์ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลด้วยการจัดการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ในรายวิชา สม. ๑๑๐๒ ทักษะชีวิต” จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง ซึ่งสะท้อนถึง พัฒนาการทางความรู้ การเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ดังเช่นที่ ผู้เรียนสะท้อนให้เห็นการไม่ตัดสินผู้อื่นจากสิ่งที่เขาแสดงออก หรือสิ่งที่เราเข้าใจ วิชานี้จึงเป็นวิชาที่ดีวิชาหนึ่ง สามารถซึมซับผ่านตัวผู้เรียนได้มาก สังเกตได้จาก พัฒนาการทางความคิดของผู้เรียนที่ดีขึ้น โดยผู้ปกครองชมเชยบ่อยครั้งว่าอาจารย์ทุกคนมีความสามารถที่จะสอนผู้เรียน มีกิจกรรมหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์จริง^๔

^๓ประพนธ์ เกียรติเผ่า, “ความคาดหวังผลการเรียนรู้และผลการเรียนรู้จริง ของนิสิตปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ”, รายงานการวิจัย, (ภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, ๒๕๕๕).

^๔สมใจ เจียรพะพงษ์ และคณะ, “ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลด้วยการจัดการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ในรายวิชา สม. ๑๑๐๒ ทักษะชีวิต”, รายงานการวิจัย, (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ขอนแก่น: สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๓).

(๓) ด้านทักษะทางปัญญา

คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะทางปัญญา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ ๑ มีความเป็นผู้ใฝ่รู้ และมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ แสดงให้เห็นว่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี จัดการศึกษาที่มีแนวโน้มเพื่อการผลิตบัณฑิตให้มีพัฒนาการในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่าง ๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน ซึ่งดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับที่ พริยกร คล้ายเพชร และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HED) และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในรายวิชาการศึกษาอิสระ” จากผลการวิจัยพบว่า มีกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และทักษะการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น มีความกล้าแสดงออก ส่งเสริมกระบวนการกลุ่ม ผูกเทคนิคการคิดทักษะทางวิทยาศาสตร์ เพิ่มความมั่นใจเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และสนุกกับการเรียน เกิดความรู้ใหม่ที่ได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น มากมาย ซึ่งในบางเรื่องผู้สอนได้รับความรู้ใหม่อย่างแท้จริง^๕

(๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ ๑ มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมองค์กร และข้อ ๓ มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักจัดการอารมณ์ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๘ แสดงให้เห็นว่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี จัดการศึกษาที่มีแนวโน้มเพื่อการผลิตบัณฑิตให้มีพัฒนาการด้านมนุษยสัมพันธ์ รู้จักจัดการอารมณ์ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ ซึ่งดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับที่ อเนชา เพียรทอง และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่เป็นจริงของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคกลางตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา ๒๕๕๕” จากผลการวิจัยพบว่า ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นผลดีของสถาบันการพลศึกษาในวิทยาเขตภาคกลางที่ดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาอย่างยิ่ง เห็นควรให้สถาบันการพลศึกษาดำเนินการเผยแพร่แนวทาง ในการจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นแนวทางกับสถาบันอื่นทั่วไป^๖

^๕พริยกร คล้ายเพชร และคณะ, “ผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HED) และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในรายวิชาการศึกษาอิสระ, รายงานการวิจัย, (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ขอนแก่น: สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๔).

^๖อเนชา เพียรทอง และคณะ, “คุณลักษณะที่เป็นจริงของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคกลางตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา ๒๕๕๕”, รายงานการวิจัย, (คณะพลศึกษา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๕).

(๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ

คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ ๓ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์และคัดเลือก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๕ แสดงให้เห็นว่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี จัดการศึกษาที่มีแนวโน้มเพื่อการผลิตบัณฑิตให้มีพัฒนาการการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ และสามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งในวงการศึกษาและวิชาชีพ รวมถึงชุมชนทั่วไปได้ ซึ่งดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับที่ กัญญ์สิริ จันทรเจริญ และ อมาวสี อัมพันศิริรัตน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ของบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา” จากผลการวิจัยพบว่า มีการประยุกต์ใช้คณิตศาสตร์และสถิติในการปฏิบัติ งาน เช่น จัดการเรียนการสอนในลักษณะการบูรณาการกับพันธกิจการวิจัยและการบริการวิชาการ และการจัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์^๗

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไป ดังนี้

๑) ควรเชิญบุคคลที่เป็นต้นแบบทางคุณธรรมจริยธรรมมาเป็นวิทยากรพิเศษในโอกาสที่เหมาะสมเพื่อเป็นต้นแบบให้กับอาจารย์คฤหัสถ์เรื่องเทคนิคการสอนที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

๒) ควรกระตุ้นให้นิสิตคิด วิเคราะห์ และมีความกล้าแสดงออกทางความคิดในเชิงวิชาการให้มากยิ่งขึ้น

๓) ควรจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่ตามความสนใจของนิสิต

๔) ควรจัดตั้งองค์กรนิสิตเพื่อให้เป็นหน่วยงานประสานในการจัดกิจกรรมร่วมกันของนิสิต

๕) ควรพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตให้มีคุณภาพสำหรับรองรับการใช้งานของนิสิตที่มีจำนวน

มาก

^๗กัญญ์สิริ จันทรเจริญ และ อมาวสี อัมพันศิริรัตน์, “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ของบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา”, รายงานการวิจัย, (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา: สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัด กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๒).

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
- ๒) การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
- ๓) การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนางานบริการทางวิชาการแก่ชุมชนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดง. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดง.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดง, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. การติดตามและประเมินผลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของ
โรงเรียนนารอง. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ, ๒๕๔๕.

กรมอาชีวศึกษา, คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
กรมอาชีวศึกษา, ๒๕๔๕.

กลุ่มพัฒนาหลักสูตร สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร.
กรุงเทพมหานคร : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑.

กัลยา วาณิชยปัญญา. สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และ
การบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

คณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา: มาตรฐานการ
ประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพ
การศึกษา, ๒๕๔๓.

คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. พัฒนาการการประกันคุณภาพ
การศึกษาภายใน: กรณีศึกษากลุ่มหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖.

คณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๕ ปี พุทธศาสตร์มหัศจรรย์
บริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๔.

คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร: บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด, ๒๕๕๓.

จรัส สุวรรณเวลา. รื้อปรับสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

ชมพันธุ์ ภูษธร ณ อยุธยา. การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา. การบริหารงานวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๔๗.
- ชูเวช ชาญสง่าเวช. การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์. กรุงเทพมหานคร: ที.พี พรินท์, ๒๕๔๒.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. นโยบายแนวทางและวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ส่วนวิจัยและพัฒนาสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- _____. ระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนระดับอุดมศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- ทิศนา แคมมณี. ศาสตร์การสอน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- อามร บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- บรรจง จันทมาศ. การบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิต. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: ส.ส.ท., ๒๕๔๗.
- ประกอบ กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุขภาพการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- ปริทรรศน์ พันธุ์บรรยงก์. แผนภูมิสุดยอดกลยุทธ์การจัดการ. กรุงเทพมหานคร: มณีสร, ๒๕๔๕.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๕๓.
- ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์. ทิศทางการปฏิรูปอุดมศึกษาของโลกในศตวรรษที่ ๒๑. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๒.
- พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, ๒๕๔๕.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. การประเมินเพื่อพัฒนางานการศึกษาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- _____. เพื่อความเข้าใจสาระและกระบวนการของการอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๕๘. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.
- _____. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๕๙. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.
- _____. สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต รุ่นที่ ๔๕ ปีการศึกษา ๒๕๔๑. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. คู่มือประกันคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๕.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. การจัดการคุณภาพ : จาก TQC ถึง TQM, ISO 9000 และการประกันคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๕.
- วรภัทร์ ภูเจริญ. แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี, ๒๕๔๒.
- วันชัย ศิริชนะ. การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- วารินทร์ สิ้นสูงสุด. การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สยามมิตรการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- วิชัย ต้นศิริ. โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคตแนวคิดและบทวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๓๙.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. การพัฒนาหลักสูตรอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: เนตรนิมิตรการพิมพ์, ๒๕๔๕.
- วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล. TQM LIVING HANDBOOK : An Executive Summary. กรุงเทพมหานคร: บีบีอาร์แอนด์ทีคิวเอ็มคอนซัลแตนท์, ๒๕๔๐.
- สภานายความ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐. กรุงเทพมหานคร: สภานายความ, ๒๕๔๐.
- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวช. มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, ๒๕๕๔.
- สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
- สำนักประกันคุณภาพการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. แนวทางการดำเนินงานหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ. ๒๕๕๘. เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, ๒๕๕๙.
- สำนักรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ๒๕๔๖.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินต์ติ้ง, ๒๕๕๓.
- อมรวิทย์ นาคทรพ. จัปซีพจรการศึกษาโลก : บทวิเคราะห์กระแสความเคลื่อนไหวทางการศึกษาของนานาประเทศในรอบปี ๒๕๔๐-๒๕๔๑. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

อำรุง จันทวานิช. ข้อมูลระดมความคิดจากการปฐมนิเทศอาจารย์ของการปฏิบัติการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรังสิต, ๒๕๔๓.
 อุทุมพร จามรมาน. ๙ ขั้นตอนการทำประกันคุณภาพการศึกษาที่ครบวงจร. กรุงเทพมหานคร: ฟีนี แพบลิชชิง, ๒๕๔๕.
 _____. การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ฟีนีแพบลิชชิง, ๒๕๔๕.

(๒) บทความ :

ชัยรัตน์ ต.เจริญ. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัย เชียงราย”. วารสารวิชาการฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และ ศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๐): ๔๓๔-๔๓๕.
 ธเนศ ขำเกิด. “ประกันคุณภาพการศึกษา”. ใน เทคโนโลยีญาญะโลกอุตสาหกรรมใหม่. ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๑๔๐ (สิงหาคม-กันยายน ๒๕๔๑): ๑๗๔.
 พระครูปริยัติกิตติธำรง (ทองขาว กิตติธโร). “บทบาทพุทธศาสนบัตินิตที่สังคมพึงประสงค์”. พุทธจักร. ปีที่ ๖๔ ฉบับที่ ๕ (พฤษภาคม ๒๕๕๓) : ๓๓.
 พิเชิต ฤทธิ์เจริญ. “การประเมินหลักสูตร: แนวคิด กระบวนการและการใช้ผลการประเมิน”. ใน วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.. ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๘): ๑๖.
 วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. “ลักษณะทางธรรมชาติของผู้เรียนอุดมศึกษา”. ใน การพัฒนาการเรียน การสอน, รวบรวมโดยภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓) : ๑๐.
 วิจิตพาณี เจริญขวัญ. “ประกันคุณภาพการศึกษา”. ใน วารสารรามคำแหง. ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มีนาคม ๒๕๔๕): ๓๓.
 ศิริจันทร์ ทองประเสริฐ. “ประกันคุณภาพการศึกษา”. ใน วิศวกรรมสาร. ปีที่ ๕๓ ฉบับที่ ๓ (มีนาคม ๒๕๔๓): ๗๕.
 สมศักดิ์ บุญปู่. “พัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ไทย”. พุทธจักร. ปีที่ ๖๕ ฉบับที่ ๖ (มิถุนายน ๒๕๔๔): ๕๓.
 อ่ำพล นาวงค์เสถียร. “ประกันคุณภาพการศึกษา-วิจัย”. ใน วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย บุรพา. ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๓ (มิถุนายน-กันยายน ๒๕๕๒): ๔๗.
 อุไรพรรณ เจนวาณิชยนนท์. “ประกันคุณภาพการศึกษา”. ใน วารสาร มฉก. วิชาการสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑๐ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๔๕): ๔๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๓) งานวิจัย/วิทยานิพนธ์ :

กัญญ์สิริ จันทรเจริญ และ อมาวสี อัมพันศิริรัตน์. “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ของบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา”. **รายงานการวิจัย**. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา: สถาบันพระบรมราชชนกสำนักงานปลัด กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๒.

ขวัญจิต รัตนวรรณกุล. “ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาการจัดวางผังในงานสถาปัตยกรรมภายในโดยใช้แบบจำลอง”. **รายงานการวิจัย**. คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน, ๒๕๕๘.

ชลธิชา จิรภักพงศ์, พระเมธีธรรมมาลังการ และพูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์. “ปัจจัยที่เอื้อต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่”. **รายงานการวิจัย**. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

ชลธิชา ศรีบำรุง. “คุณภาพการให้บริการของธนาคารกรุงเทพ สาขาดอนหัวฝ้อ จังหวัดชลบุรี”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๗.

บัญชา จำปารักษ์. “ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี”. **รายงานการวิจัย**. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

ประพันธ์ เกียรติเผ่า. “ความคาดหวังผลการเรียนรู้และผลการเรียนรู้จริง ของนิสิตปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ”. **รายงานการวิจัย**. ภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, ๒๕๕๕.

ปรีชา สัมฤทธิ์ผล. “ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษากับความสามารถ ในการปฏิบัติงานของบัณฑิตการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๑๘-๒๕๒๐ สายวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

ฝ่ายงานประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. “ความคิดเห็นของบุคลากร สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการประกันคุณภาพ”. **รายงานการวิจัย**. สถาบันภาษา: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖.

พระใบฎีกามานะ สุขเมธโส. “การบริหารจัดการด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระประภา ไชยอนุกุล. “คุณภาพการให้บริการของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๕๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระมหาเมธา อภินนโท. “ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเรียนวัดโสธรวราราม ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระมหาอานนท์ ชยานนโท. “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระศศวิน ตปสีโล. “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาโดยการใช้ิทานชาดกประกอบการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๖ : ศึกษากรณีโรงเรียนอนุบาลหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต ๔”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระสมสนุก สิริปัญโญ. “แรงจูงใจของนักศึกษาในการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พิริยากร คล้ายเพชร และคณะ. “ผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HEd) และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในรายวิชาการศึกษาอิสระ. **รายงานการวิจัย**. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น: สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัด กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๔.
- ภาวนา กิตติวิมลชัย และคณะ. “ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น”. **รายงานการวิจัย**. สำนักงานประเมินและประกันคุณภาพ: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑.
- รัชดาภรณ์ ปิ่นรัตนานนท์. “ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของบัณฑิตสาขาระบบสารสนเทศมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน”. **รายงานการวิจัย**. สถาบันวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน, ๒๕๕๗.
- สมใจ เจียรพงษ์ และคณะ. “ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลด้วยการจัดการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ในรายวิชา สม. ๑๑๐๒ ทักษะชีวิต”. **รายงานการวิจัย**. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น: สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๓.
- อดิษฐ์ ครุฑเดชะ. “คุณภาพการให้บริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยาจำกัด (มหาชน) สาขานิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง (เขตประกอบการเสรี ๒) จังหวัดชลบุรี”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสน ศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

อเนชา เพียรทอง และคณะ. “คุณลักษณะที่เป็นจริงของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคกลางตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา ๒๕๕๕”. รายงานการวิจัย, (คณะพลศึกษา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๕).

(๔) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ :

ฝ่ายระบบสารสนเทศ สำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอกสารประกอบการประชุมระบบสนับสนุนกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF Supporting System for Srinakharinwirot University). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๘. (อัดสำเนา)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี. แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐. ราชบุรี: สำนักงานวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๕๕๙. (อัดสำเนา).

_____. รายงานการประเมินตนเองระดับคณะ วิทยาเขต และวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๘. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๕๕๙. (อัดสำเนา).

_____. รายงานการประเมินตนเองระดับคณะ วิทยาเขต และวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๘. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ๒๕๕๙. (อัดสำเนา).

ศูนย์พัฒนาและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. รวมประเด็นปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๗. (อัดสำเนา).

(๕) เว็บไซต์ :

วิกิพีเดีย พจนานุกรมเสรี. “กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ”. [ออนไลน์]. < <https://th.wikipedia.org/wiki/กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ> >. [๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐].

(๖) การสัมภาษณ์ :

นายจิณณะ พิภักเกษมสุข. เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนและวัดผล วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี. ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

นายณัฐสิทธิ์ บุญเนียม. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลแพงพวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑.

นายวิสาห์ พูลศิริรัตน์. รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี. ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑.

นายสมชาย ชูเมือง. ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี. ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑.

พระครูพิศิษฐ์ประจนาถ. ศิษย์เก่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี. ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑.

พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ขยมงคล). ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี. ๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระปิฎกโกศล (ปราโมทย์ ปโมทิตฺโต). รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี. ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

พระมหาชินวิชญ์ จารุธมฺโม. ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี. ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

พระมหาวรณรัตน์ รตนาธมฺโม. นิสิตชั้นปีที่ ๑ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี. ๒๙ มกราคม ๒๕๖๑.

พระมหาสรพสิทธิ์ นาคเสโน. นิสิตชั้นปีที่ ๓ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี. ๑๗ มกราคม ๒๕๖๑.

พระวิบูลกิจสุนทร. ศิษย์เก่า วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี. ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑.

พระสมุห์สุรินทร์ รตนโชโต. นิสิตชั้นปีที่ ๒ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี. ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑.

๒. ภาษาอังกฤษ

Ellies Arthur K. and Hurs. **Introduction to the Foundations of Education**. New Jersey: Prentice Hall Inc., 2002.

Saylor J. G., W. M. Alexsander and Arthur J. Lewis. **Curriculum Planning for Better Teaching and Learning**, 4th ed.. New York: Holt, Rinehart and Winston 1991.

Sparks George M. and Joanne Simmons M.. “Synthesis of Research of Staff Development for Effective Teaching”. **Educational Leadership**. 41(2) (November 1983): 65-72.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๔๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

นมัสการ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ,มศ.ดร.

เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

๓๖๖๖๖

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, มศ.ดร.

๑๒/๙/๖๐

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต

โทรติดตอ.๐๙๘-๕๙๐-๐๐๕๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๑๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๔๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

นมัสการ พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทศโต,ดร.

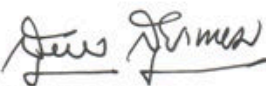
เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ตรวจแก้ไขเรียบร้อยแล้ว

พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทศโต, ดร.
๒๕ / ๙.๕. / ๖๐

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต
โทรติดต่อน.๐๙๘-๕๙๐-๐๐๙๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๔๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.พิเชฐ หังโต

เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนฺโต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนฺโต
โทรศัพท์ติดต่อ.๐๙๘-๕๙๐-๐๐๙๕

(ผศ.ดร.พิเชฐ หังโต)

๑๕ ก.ย. ๖๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๔๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น

เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนฺโต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๓๐๒๐๕๐๒๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๔๓
๑๒/๙

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนฺโต

โทรติดต่อนอ.๐๙๘-๕๔๐-๐๐๕๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แพกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๔๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร

เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต

โทรศัพท์ติดต่อ ๐๙๘-๕๕๐-๐๐๕๕

ตรวจแก้ไขแล้ว
25 ก.ย. 60

ภาคผนวก ข
ผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง	คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
ผู้วิจัย	พระมหาธีรยุทธ จิตตพินฺโต (ธรรมจักร)

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

๑) พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ผศ.ดร.	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ ๑
๒) พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทตฺโต, ดร.	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ ๒
๓) ผศ.ดร.พิเชฐ ทังโต	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ ๓
๔) ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ ๔
๕) ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ ๕

ผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ข้อ	รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	๑. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม								
๑	มีวินัยและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	มีน้ำใจ มีจิตอาสา จิตสาธารณะ เห็นประโยชน์ส่วนรวม และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	มีความซื่อสัตย์ กตัญญู มีศีลธรรม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	เห็นคุณค่าศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	มีการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม ชาติ ศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๖	มีการพัฒนานิสัยในการประพฤติ อย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและ ด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วน ตน ส่วนรวม สามารถในการ ปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทาง ค่านิยมได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ด้านความรู้									
๑	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ หลักการ ทฤษฎี และเนื้อหา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	มีการใช้ความรู้มาอธิบายใน รายวิชาวิชาแกนพระพุทธ ศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	มีความรู้ในศาสตร์ที่เป็นพื้นฐาน ของชีวิต และสามารถนำมาปรับ ใช้ในการดำเนินชีวิตได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	มีความรอบรู้เท่าทันการ เปลี่ยนแปลงทั้งของไทยและ สากล	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	มีความสามารถเข้าใจความ ก้าวหน้าของความรู้และงานวิจัย ในปัจจุบัน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	มีความสามารถในการเข้าใจ นึก คิดและนำเสนอข้อมูลการ วิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริง ในหลักการทฤษฎีตลอดจน กระบวนการต่าง ๆ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านทักษะทางปัญญา									
๑	มีความเป็นผู้ใฝ่รู้ และมีความ สามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	มีความสามารถคิดวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบและมีเหตุผล อ้างอิงได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๓	มีความสามารถประยุกต์ความรู้และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	มีความมุ่งมั่น ใฝ่รู้ เพื่อการเรียนรู้ตลอด และสามารถนำความรู้ไปโยงเชื่อมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	รายวิชาปฏิบัติ มีการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	มีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดหลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่าง ๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ									
๑	มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมองค์กร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	มีความเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตาม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักจัดการอารมณ์ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	มีความตระหนักในคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา ประเพณี วรรณกรรม ทั้งของไทยและของประชาคมโลก	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๕	มีความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	มีความสามารถในการวางแผน และรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๕. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ								
๑	มีความสามารถในการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อความหมายได้ดี ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	มีความสามารถวิเคราะห์เชิงตัวเลข ระบุเทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์มาใช้ในการวิเคราะห์ แปลความหมายได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์และคัดเลือก	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	มีความสามารถในการสรุปประเด็น และสื่อสารทั้งการ เขียน การพูด และรู้จักเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	มีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๖	มีทักษะในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียนและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งในวงการวิชาการและวิชาชีพ รวมถึงชุมชนทั่วไป	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ภาคผนวก ค
ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha coefficient)

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา [Alpha coefficient]

สารนิพนธ์ คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์
ราชบุรี
ผู้วิจัย พระมหาธีรยุทธ จิตตพนฺโต (ธรรมจักร)

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	120.1667	188.1437	.4060	.9557
A2	120.0000	184.8276	.5540	.9545
A3	120.0333	183.8264	.6099	.9541
A4	120.2667	186.4092	.4589	.9554
A5	120.1000	184.9897	.5597	.9545
A6	120.3000	184.2172	.5838	.9543
B1	120.3667	184.9299	.6313	.9539
B2	120.3333	183.0575	.6180	.9540
B3	120.3000	185.7345	.5947	.9542
B4	120.4667	184.0506	.7129	.9533
B5	120.3000	181.9414	.7029	.9533
B6	120.3667	180.9299	.8018	.9525
C1	120.2333	184.3920	.6368	.9539
C2	120.6333	182.6540	.6814	.9535
C3	120.5000	185.3621	.6687	.9537
C4	120.2667	179.5816	.8087	.9523
C5	120.4000	186.4552	.6295	.9540
C6	120.4667	182.1195	.7059	.9533
D1	120.1333	187.5678	.4670	.9551
D2	120.1333	186.1885	.5464	.9545
D3	120.1000	182.9207	.7253	.9532
D4	120.1000	181.6103	.7412	.9530
D5	120.1667	183.3851	.6653	.9536
D6	120.2667	182.0644	.7301	.9531
E1	120.3000	184.5621	.5658	.9544
E2	120.3667	182.3092	.5655	.9547
E3	120.4333	182.8057	.6054	.9542
E4	120.3000	184.2172	.5838	.9543
E5	120.5000	182.1207	.6840	.9534
E6	120.2667	178.6851	.7600	.9527

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 30

Alpha = .9554

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

117. ०८-६७-०६६६ १० beano, bean, band

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง	ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้สืบเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นามัการ	พระเทพญาณมงคล ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนฺโต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรและพระนิตินในพื้นที่ของพระคุณท่านเพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสนคณาภิธาน สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

30. 60

นมัสการมาด้วยความเคารพ

Joe Brown

(รองศาสตราจารย์ ดร.สรพล สยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตพนโด

โทรติดต่อก. ๐๙๘-๕๙๐-๐๐๙๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรับน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นมัสการ พระเทพญาณมณคล ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๕ นิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
 ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์
 3 ธ. 60

นมัสการมาด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพธม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต

โทรศัพท์ต่อ. ๐๙๘-๕๙๐-๐๐๙๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๑๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนกน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๖๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นมัสการ พระปิฎกโกศล รักษาการรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๕ นิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
 ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมส่งมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ฉันทอนุเคราะห์
 พระปิฎกโกศล
 พ.ศ. ๖๐

นมัสการมาด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๙๘-๕๙๐-๐๐๕๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๔๒๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนกน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๓๐

โทร. ๐๒-๘๘๒๒-๓๐๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นามสกุล พระมหาชินวิญญ์ จารุณโม
 วิชาการผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๓๐๒๐๕๐๒๕ นิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
 ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมกราบเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต
 น.อ.จก.๑๔ ๐๐๕๔
 ๑๐ ธ.ค. ๖๐

นามสกุลมาด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๔๔-๕๕๐-๐๐๕๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาวิทยาศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๐-๓๐๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน นายสมชาย ชูเมือง รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๓๐๒๐๕๐๒๕ นิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

พระมหาธีรยุทธ
 ฉายา จิตตทนโต
 ๒๓ ม.ค. ๖๖

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุนะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาวิทยาศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๘-๕๕๐-๐๐๕๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๔๒๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์
ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๗๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายจิณณะ พิกษ์เกษมสุข เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนและวัดผล วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๓๐๒๐๕๐๒๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์

อนุทินจิณณะ พิกษ์เกษมสุข
๗.๑.๖๐

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๙๘-๕๙๐-๐๐๙๕

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/๙๒๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนบิ ชั้น 5 ห้อง 8 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระมหาธรรมวโรดม รัตนคุณ โณ นิสิตชั้นปีที่ ๑ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตพณโฑ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๓๐๒๐๕๐๒๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

พระมหาธีรยุทธ
พระมหาธรรมวโรดม รัตนคุณ โณ

นมัสการมาด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตพณโฑ
โทรศัพท์ติดต่อ ๐๙๘-๕๔๐-๐๐๕๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๑๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๑๐, ๒๑๑๗, ๒๑๑๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นมัสการ พระสมุห์สุนทร รตนโชโต บัณฑิตชั้นปีที่ ๒ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนฺโต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๓๐๒๐๕๐๒๕ นิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
 ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

อิมสอเครา:น
 พระสมุห์สุนทร รตนโชโต

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนฺโต

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๙๘-๕๙๐-๐๐๕๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์
ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนกน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๒๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระมหาสรพสิทธิ์ นาคเสโน บัณฑิตชั้นปีที่ ๓ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต รหัสประจำตัวบัณฑิต ๕๕๓๐๒๐๕๐๒๕ บัณฑิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมกราบเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ฉันทิตถะ
พระมหาสรพสิทธิ์ นาคเสโน

นมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๙๘-๕๕๐-๐๐๕๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม ไขนบิ ชั้น 5 ห้อง 8 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นามัสการ พระครูวิบูลกิจสุนทร ศิษย์เก่าวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อธิการบดี
มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา
๒๕๖๐

นามัสการมาด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต
โทรศัพท์ติดต่อ ๐๙๘-๕๕๐-๐๐๕๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๔๒๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์
ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนกน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๓๐
โทร. ๐๒-๘๔๖๒-๓๐๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระครูพิทักษ์ประชาภณ ศิษย์เก่าวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๓๐๒๐๕๐๒๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

๕๕๓๐๒๐๕๐๒๕
พระครูพิทักษ์ประชาภณ
เจ้าอาวาสวัดอัมพวัน

นมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต

โทรศัพท์ติดต่อ ๐๕๔-๕๕๐-๐๐๕๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนบ ชั้น 5 ห้อง 8 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายวิสารท พูลศิริรัตน์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๓๐๒๐๕๐๒๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๙๘-๕๕๐-๐๐๕๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายณัฐสิทธิ์ บุญเนียม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗ ตำบลแพงพวย
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ยิชาติ อาทนะนันทน์
พ.

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาธีรยุทธ ฉายา จิตตทนโต
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๙๘-๕๙๐-๐๐๙๕

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง

คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ
 - ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
 - ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
๒. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ
๓. ข้อมูลที่ได้จากท่านในครั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นความลับ จึงไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่านโดยผู้วิจัยจะนำผลมาใช้ในการวิจัย เท่านั้น
๔. การตอบแบบสอบถามของท่านเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้

ขอขอบคุณในความร่วมมือตอบแบบสอบถามนี้

พระมหาธีรยุทธ จิตตทนฺโต (ธรรมจักร)

นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑: ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับตัวท่าน

๑. สถานภาพ

- ☐ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
☐ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

๒. อายุ

ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๒๐-๓๐ ปี
๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี
๕๑-๖๐ ปี	๖๐ ปีขึ้นไป

๓. พรรษา

ต่ำกว่า ๕ พรรษา	๕-๑๐ พรรษา
๑๑-๑๕ พรรษา	๑๖-๒๐ พรรษา
มากกว่า ๒๐ พรรษา	

๔. ระดับชั้น

ชั้นปีที่ ๑	ชั้นปีที่ ๒
ชั้นปีที่ ๓	ชั้นปีที่ ๔

๕. ผลการเรียน

ต่ำกว่า ๒.๕๐	๒.๕๑-๓.๐๐
๓.๐๑-๓.๕๐	๓.๕๑-๔.๐๐

ตอนที่ ๒: แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ว่าอยู่ในระดับใด ตามความเป็นจริง โดยกำหนดระดับคะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มีความคิดเห็น อยู่ในระดับ มากที่สุด

๔ หมายถึง มีความคิดเห็น อยู่ในระดับ มาก

๓ หมายถึง มีความคิดเห็น อยู่ในระดับ ปานกลาง

๒ หมายถึง มีความคิดเห็น อยู่ในระดับ น้อย

๑ หมายถึง มีความคิดเห็น อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อ	คุณภาพการศึกษาของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
	๑. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม					
๑	มีวินัยและความรับผิดชอบต่องานที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ					
๒	มีน้ำใจ มีจิตอาสา จิตสาธารณะ เห็นประโยชน์ส่วนรวม และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น					
๓	มีความซื่อสัตย์ กตัญญู มีศีลธรรม					
๔	เห็นคุณค่าศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น					
๕	มีการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม ชาติ ศาสนา					
๖	มีการพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตน ส่วนรวม สามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยมได้					
	๒. ด้านความรู้					
๑	มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี และเนื้อหา					
๒	มีการใช้ความรู้มาอธิบายในรายวิชาวิชาแกน พระพุทธศาสนา					

ข้อ	คุณภาพการศึกษาของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๓	มีความรู้ในศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของชีวิต และสามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้					
๔	มีความรอบรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งของไทยและสากล					
๕	มีความสามารถเข้าใจความก้าวหน้าของความรู้และงานวิจัยในปัจจุบัน					
๖	มีความสามารถในการเข้าใจ นึกคิดและนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการทฤษฎีตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ					
๓. ด้านทักษะทางปัญญา						
๑	มีความเป็นผู้ใฝ่รู้ และมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
๒	มีความสามารถคิดวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบและมีเหตุผล อ้างอิงได้					
๓	มีความสามารถประยุกต์ความรู้ และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม					
๔	มีความมุ่งมั่น ใฝ่รู้ เพื่อการเรียนรู้ตลอด และสามารถนำความรู้ไปโยงเชื่อมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้					
๕	รายวิชาปฏิบัติ มีการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้					
๖	มีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่าง ๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน					
๔. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ						
๑	มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมองค์กร					

ข้อ	คุณภาพการศึกษาของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๒	มีความเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตาม					
๓	มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักจัดการอารมณ์ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล					
๔	มีความตระหนักในคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา ประเพณี วรรณกรรม ทั้งของไทยและของประชาคมโลก					
๕	มีความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม					
๖	มีความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง					
	๕. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ					
๑	มีความสามารถในการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อความหมายได้ดี ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน					
๒	มีความสามารถวิเคราะห์เชิงตัวเลข ระบุเทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์มาใช้ในการวิเคราะห์แปลความหมายได้					
๓	มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์และคัดเลือก					
๔	มีความสามารถในการสรุปประเด็นและสื่อสารทั้งการเขียน การพูด และรู้จักเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพ					
๕	มีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ					
๖	มีทักษะในการสื่อสารทั้งการพูดการเขียนและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งในวงการวิชาการและวิชาชีพ รวมถึงชุมชนทั่วไป					

ตอนที่ ๓: ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๑) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

๒) ด้านความรู้

.....

.....

.....

.....

.....

๓) ด้านทักษะทางปัญญา

.....

.....

.....

.....

.....

๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

.....

.....

.....

.....

.....

๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง คุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล/ฉายา
 วุฒิการศึกษา
 ตำแหน่ง
 วัน/เวลาที่สัมภาษณ์
 สถานที่

ตอนที่ ๒ ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์

- ๑) ท่านเห็นว่า แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ควรเป็นอย่างไร
- ๒) ท่านเห็นว่า แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านความรู้ ควรเป็นอย่างไร
- ๓) ท่านเห็นว่า แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะทางปัญญา ควรเป็นอย่างไร
- ๔) ท่านเห็นว่า แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ควรเป็นอย่างไร
- ๕) ท่านเห็นว่า แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรเป็นอย่างไร

พระมหาธีรยุทธ จิตตทนฺโต (ธรรมจักร)

นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(ผู้สัมภาษณ์)

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระมหาธีรยุทธ จิตตทนฺโต (ธีรยุทธ ธรรมจักร)
- เกิด : วันอังคารที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๗
- สถานที่เกิด : ตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
- การศึกษา : เปรียญธรรม ๓ ประโยค
 : สำนักเรียนคณะจังหวัดราชบุรี พ.ศ. ๒๕๕๕
 : นักระรมชั้นเอก
 : สำนักเรียนคณะจังหวัดราชบุรี พ.ศ. ๒๕๕๕
 : มัธยมศึกษาปีที่ ๖ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 อำเภอดำเนินสะดวก พ.ศ. ๒๕๕๖
 : หลักสูตรประกาศนียบัตรบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.)
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๖
 : พุทธศาสตรบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๙
- อุปสมบท : วันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔
 : โดยมี พระครูสุเขตรัตนานุรักษ์ วัดนาแก้วตะวันตก เป็นพระอุปัชฌาย์
- สังกัด : วัดหนองบัวหึ่ง ตำบลดอนทราย อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดหนองบัวหึ่ง
 : ตำบลดอนทราย อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๔๐
 : โทร. ๐๘-๕๒๒๑-๓๕๙๙